Poštnina plačana v gotovini | Leto LIV. | V Ljubljani, v sredo, dne 29. septembra 1926 | Št. 222. | Posamezna številka 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 80 Din, za inozemstvo 100 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrste mali oglasi po 1.50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen pondeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo - Uredništva telefon štev. 50, upravništva štev. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Strahovite posledice povodnji.

Žalostna poročila iz Polhovega gradca in Žirov. -- Voda odnesla mnogo hiš in vse mostove od Žirov do Škofje Loke. -- Elektrarna v Žireh je silno poškodovana. -- Razdejanje v Poljanski dolini. -- Ogromna škoda v papirnici v Goričanah. -- Tudi Ljubljansko barje pod vodo. -- Vojaštvo hiti na pomoč. -- Huda nevihta na Stajerskem. -- Velike poplave na Primorskem. -- Požari vsled strele. -- Za pomoč po povodnji oškodovanim.

Strašne poplave so zadele Slovenijo letos že v drugič. Kljub vsem grozotam in divjanju besneče vode zadnjih povodnji, pa so sedanje poplave z ozirom na obseg poplavljenih polj in povzročeno gospodarsko škodo na mostovih, jezovih, porušenih hišah, tovarnah in polju gotovo največje. Voda je odtekala s tako naglico, da je s silo podrla pred seboj vse, kar ji je stalo nasproti. Središče nesreče je bilo zopet nad Žirmi v Žirovskem vrhu in nad Polhovim gradcem. Kraji, ki so že večkrat trpeli pod takimi vremenskimi nezgodami, so zopet uničeni za dalj časa. Na nesrečo pa je prišla povodenj še na jesen in pograbila seboj že pod streho spravljene pridelke, podrla hiše in gospodarska poslopja, katerih ne bo več mogoče popraviti do zime. Prvi grozeči val je sicer odtekel v pondeljek popoldne. Voda je v pondeljek zvečer povsod nekoliko upadla, toda nalivi so se med grmenjem in bliskom ponavljali še celo noč in v torek čez dan. Narastle vode še vedno groze s svojim razburkanim tokom uničiti in odnesti še ono, čemur je prizanesel prvi naval vode. Potoki, ki so razliti daleč čez bregove, si zbirajo poljubno svojo pot po poljih in odnašajo seboj rodovitno prst. Ljudje pa vsled visokega stanja vode še ne morejo pričeti z reševalnim delom, voda se zajeda dalje v bregove in dela čimdalje večjo škodo. Nekateri kraji še dosedaj nimajo zvez z okolico, zato vsa divjanja narastle vode niso še znana.

Razen Žirov, Poljanske doline, Sorškega polja in ljubljanske okolice so narastle vode tudi v kamniškem okraju in v Savinjski dolini. Savinja je ponovno preplavila bregove in opustošila dolino.

Nesrečnim poplavljencem je došlo na pomoč vojaštvo. Vojaške čete so bile odposlane na Vič in njega okolico ter v Polhov gradec.

Položaj na Viču in v Trnovem.

Najhujše ste gospodarili v usodni noči Glinšica in pa Gradaščica. Pod vodo je bila cela Rožna dolina in ljudje, ki so imeli opravke v mestu, niso mogli niti domov, ker je segala voda po nekaterih mestih do prs odraščenega človeka. Došli gasilci niso mogli ničesar napraviti in so se morali omejiti samo na reševanje ljudi, predvsem žensk in pa otrok. Posebno prizadet je takozvani »Stari Vič«, ki je ves poplavljen. Najbolj visoko stoji voda v Novi vasi, kjer dosega višino ponekod celo do dveh metrov. Vsaka zveza s tem okrajem je nemogoča. Voda je drla po cestah in po vrtovih kot besneč hudournik. Tudi v Trnovem in v Koleziji je vdrla voda skoro v vse podpritlične in pritlične prostore. Nepopisni so bili prizori, ki so se odigravali v noči od pondeljka na torek med bučanjem valov kriki žena, otrok in mož, med obupnimi klici »Na pomoč!«, »Pomagajte!« — Katastrofa je prišla tako nepričakovano in so bili udarci valov narasle pobesnele vode tako silni, da so ljudje begali kot brezumni in hiteli, da najdejo in otmejo svojce, ki so se vedno bolj porazgubljali v tem nočnem šumenju in vrvenju. — Gradaščica je pri izlivu v Ljubljanico porušila jez in je butnila z velikansko silo svoje naraslo vodovje v reko. Velikanska škoda je napravila voda s tem, da je udrla v kleti in druge shrambe, kjer je uničila vse zaloge živil, ki so jih ljudje spravili z velikimi žrtvami in stroški za zimo. — Na več mestih so zastali v vodi in blatu avtomobili in druga vozila, tako da so jih le z največjo težavo in požrtvovalnostjo izvlekli iz blata in vode. — Po nekaterih krajih je narasla voda tako visoko, da so morali ljudje pobegniti v podstrešje in od tod celo na streho, da uidejo pretečim valovom, ki so se penili in grozeče dvigali vedno višje proti streham. Ob Gradaščici se včeraj dopoldne in tudi popoldne položaj še ni dosti zboljšal. Najvišjo višino je dosegla v pondeljek zvečer in sicer kar štiri metre nad normalo, kar so smatrali do sedaj sploh za nemožno, ker so bili uverjeni, da se mora voda, predno bi dosegla to višino, že razliti po poljih in odteči. Ponoči je začela voda sicer padati, toda le do gotove višine, kjer se drži trdovratno radi ponovnih nalivov, ki včeraj cel dan niso prenehali. Gradaščica drvi in vrvi kot neugnan veletok in ruši in podira vse, kar se zoperstavlja njenim umazanim in razbičanim valovom. Popolnoma poplavljena je Kolezija in je krog in krog obdana od vode, da izgleda kot poplavljen otok, popolnoma odrezan na vse strani od suhe zemlje. Tudi vsa Zeljarska ulica je pod vodo. Posebno veliko škodo ima posestnik, vrtnar in cvetličar Bizovičar. Voda mu je porušila okoli 35 metrov močno zidane cementne ograje, spodjedla je temelje, prodrla skozi nje, zgornji pritisk je nagnil stene in vse se je porušilo. Voda je bruhnila je vso silo po vrtovih in je odnesla skoro vse nasade, da so ostale nekatere grede popolnoma gole, brez rodovitne prsti. Dalje je porušila Gradaščica tudi precejšen del škarpe pri Hamu, kjer se je zrušila v valovih tudi šupa, od katere ni ostalo skoraj nič, ker so vse raztrgali in odnesli valovi. Tudi tam je preplavila voda vse njive in travnike. Promet čez most pri Tenenteju so morali ustaviti, ker je tako izpodjeden, da se most že nagiba in je le malo upanja, da bi vdržal silen pritisk vode. — Pri zadnjem mostu, ki vodi preko Gradaščice je počila na desnem bregu zemlja in je voda tekom včerajšnjega dneva že veliko plast odplavila ter se zajeda vedno globlje v breg. Voda je izruvala tudi električen drog, tako, da je bilo tam v okolišu predsinočnjim vse v temi. Poleg tega pa so bili prebivalci tudi brez pitne vode, ker je počila glavna vodovodna cev, ki je speljana pod strugo Gradaščice. Pa tudi zadnji most preko Gradaščice se je pričel rušiti, ker se je voda zajedla v temelne skale od strani. Temelji mostu se pogrezajo vedno bolj. Tako je tudi ta most v veliki nevarnosti, da se vsak čas poruši. Tudi med Kolezijo in trnovsko cerkvijo je vse pod vodo in ljudje gazijo vodo do gležnjev. Pod vodo je tudi vsa planjava ob Pasjem brodu in Cesti na loko. Pa tudi Mali graben je prestopil bregove in je preplavil vso okolico. Sploh je pod vodo cela ravan med Vičem, Tržaško cesto, Gmajno in Trnovim. — Vič je od šole dalje še vedno v vodi. Pri cerkvi je stala sinoči voda še do kolen. Vsi poplavljeni kraji tako ob Glinšci in Gradaščici so povsod popolnoma opustošeni. Škoda je ogromna in se točno ne da ugotoviti.

Včeraj so povsod pridno delali, ljudje so se zopet ojunačili in ščitijo, varujejo in snažijo svoje opustošene domove. Hud udarec jih je zadel. Upajo pa, da je katastrofe konec, da so prestali najhujše in da jim bo dana prilika, da si popravijo svoje domove. Pri tem upamo, da bo uvaževala njihov mučen položaj tudi naša vlada.

Ljubljansko barje pod vodo.

Ljubljanica je v ponedeljek popoldne silno narastla, proti večeru pa je nekoliko upadla. Ponoči je Ljubljanica zopet začela naraščati in je včeraj zjutraj že toliko narastla, da jo čisto odprte zatvornice v Gruberjevem prekopu komaj požirajo. Včeraj zjutraj je po glavni strugi Ljubljanice priplaval konj. — Barje je že pod vodo, posebno ogroženi sta vasi Hauptmanca in Črna vas. V Mostah je Ljubljanica prestopila bregove, enako v Zalogu, kjer se je razlila daleč na okoli.

Razdejanje v Zireh in Poljanski dolini.

Najhujši nalivi so bili med Lučnami in Žiri. Ker je vsak promet odrezan, še ni bilo mogoče dobiti podrobnih poročil. Strašen val je odnesel vse mostove do Škofje Loke. Ostal je samo novi zidani most na progi Brehovica—Žiri pri Trebijah. Tudi telefonska in brzojavna zveza je pretrgana. Brezštevilni zemeljski plazovi so zasuli cesto in strugo Sore. Več hiš je voda popolnoma porušila in odnesla. Vsi pritoki Sore so silno narastli. Največ je trpela vas Selo. **Elektrarna v Žireh** je močno poškodovana in bo najbrže uničena. Pri Škofji Loki so videli, da je voda nosila cevi od elektrarne.

Med neurjem je **strela udarila** v hišo Ivana Seljaka v Stari vasi. Hiša in gospodarsko poslopje je popolnoma pogorelo.

* * *

Škofja Loka, 28. septembra.

Ves promet z Žirmi in Poljansko dolino radi razrušene ceste počiva, telefonska in telegrafska proga je razdrta, tako da se v Škofji Loki ne ve nič gotovega o katastrofi, ki je v ponedeljek zopet zadela to dolino. Vaš poročevalec pa je vendar imel priliko, razgovarjati se z nekim gorenjevaškim domačinom, ki je vkljub razdejanju na cesti v Poljanski dolini prišel v Škofjo Loko in mu dal nekaj podatkov o tamošnjem položaju.

Položaj je na kratko sledeč: Od Žirov do Škofje Loke je Sora odnesla vse mostove, razen betonskega na Trebiji. V Žireh je odnesla voda 7 hiš. Enega človeka pogrešajo; govori se o več človeških žrtvah, a teh govoric ni mogoče kontrolirati. Polovico elektrarne in cevovod je voda tudi odnesla, stroji pa so ostali; tudi jez je vzdržal. Cesta med Žirmi in Trebijo je ponekod zasuta, drugod pa se poseda breg pod cesto. V Sovodnju je ogromen usad zasul cesto tako, da ne upajo, da bi jo bilo sploh še mogoče izpeljati.

V Gorenji vasi je valovje odneslo Fortunov jez in mlin ter Kalarjevo žago, drvarnice, šupe, enega junca itd. Voda je stala na šolskem vrtu in v Mrakovi trgovini. Mrakova hiša bi bila gotovo hudo trpela, če bi je ne bil gospodar zavaroval z nekakim nasipom, ob katerem se je glavni naval nekoliko odklonil. Hrib za vasjo je ves razkopan in se boje, da bo pritisnil na vas velik usad, če bo še deževalo.

V Srednji vasi »pri Čudetu« je tak plaz od zgornje strani že zasul hišo in hlev; tudi cesta je zasuta.

V Poljanah je pri Jezeršku (okrog 150 m od rečne struge) tekla voda skozi okna v trgovino. Okrog hiše trgovca Dolinarja se zgrinja še danes kalno valovje; ljudje so ostali v hiši, ni jih bilo mogoče rešiti.

Med Brodmi in Šefertom je na mestu, kjer je napajalno korito, ostalo ceste le še za 1 m na široko.

V Bodovljah je voda odnesla kozolce. Šefertsko, bodoveljsko in zminško polje je popolnoma uničeno in odplavljeno.

K včerajšnjemu poročilu iz Škofje Loke ni dosti dostaviti. Na Studencu in v Zvezdi je ponekod blata do kolen. V hišah je voda pustila blode (!), dračje, ribe, blato itd. Fužina, ki je izginila brez sledu v valovih, je stala od leta 1586.. Valovje Sore, ki si je izjedla strugo od izliva Selščice in Poljanščice dalje bolj na levo na suško polje, še vedno besno vre. Nekaj Puštalcev je včeraj prišlo čez železniški most v Medvodah (bližje ni nobenega) v mesto. Lep ovinek, kaj hočemo! Povedali so med drugim tudi to, da sta pri »Kernčku« v Puštalu utonili 2 kravi in 2 prešiča. Ljudje pa so se rešili na ta način, da so razdrli streho in potem polagali lestev od strehe na drevo in od drevesa do drevesa, da so po nji kot po brvi prišli na varno.

*

Katastrofa, ki je zadela te kraje, je strašna, in škoda se še ne da niti približno preceniti. Potrebna je takojšnja in izdatna pomoč. — O puštalskem mostu in zakaj je ta solidno izdelani betonski most držal le eno leto, bomo pa še govorili. Domačini so vedeli, zakaj so zahtevali drugačen načrt.

Polhov gradec.

Iz Polhovega gradca je veliko županstvo prejelo poročilo, da je voda odplavila več hiš, žag, mlinov in gospodarskih poslopij. Polja so vsa zasuta. Voda je odnesla več mostov. Polhovgrajsko županstvo je čez Koren, Horjul in Drenov grič poslalo poročilo, da je voda **odnesla hišo Jožeta Koprivca, hlev Jožeta Peklaja, hišo Marije Koprivec in gasilski dom.** Županstvo je nujno **prosilo za vojaško pomoč** in kakor čujemo, bo šla danes četa vojakov čez Drenov grič v Polhov gradec, da pomaga prebivalstvu pri reševalnih delih. Kolikor je dosedaj mogoče preceniti, znaša škoda gotovo nad 4 milijone dinarjev!

Medvode.

Gorenjski vlak vozi med Vižmarji in Medvodami zelo počasi. Na dveh mestih se je tik ob nasipu utrgal plaz in se pomaknil za pol metra proti Savi. Višje od Mednega je Sava zelo narasla. Vso ogromno množino vode ne more sprejeti v svojo strugo. Razlila se je čez bližnje nizke bregove in ostala v tej višini tekom včerajšnjega dopoldneva. Popoldne je vsled neprestanega dežja celo naraščala.

Nad Mednem se nahaja tik ob progi Tometova žaga. Ves včerajšnji dan je bila še vedno obdana s potoki umazane vode. Žaga je po povodnji veliko trpela. Voda je odnesla veliko lesa, ki je bil v hlodih zložen. Od te žage dalje stoji voda na vseh travnikih in njivah. Kotlinica, ki je med Medvodami (postajo) in Presko, je popolnoma pod vodo, ki sega do železniškega tira prav do tračnic.

Državni most čez Soro se je v ponedeljek porušil ob pol 4. Les in drugo, ki je priplavalo iz Goričan, se je vprlo v podstavke. Vodni val se je z ogromno silo zaletel v to leseno steno, ki je nenadoma nastala. Most se je vdal in se na desni sredi glavnega toka Sore med strašnim bruščem in pokanjem prelomil in raztrgal. Trenutni zastoj vode je vrgel velik val vode v malo levo korito, tako da je tu udarila na levi zadnji del mostu, ki je zbobnel v razburkane valove. Očividci so videli, kako je sedaj voda nemoteno valila v Savo les, orodje, pohištvo, seno, živino itd. Divja razigranost naravnih sil je v nezmanjšani meri trajala par ur. Na desnem bregu je voda ob mostu izpodjedla oba obrobka. Frtinova hiša je prišla v nevarnost. Tik ob hišnem oglu se je porušil nasip. Radi tega so jo popolnoma izpraznili do predmetov najmanjše vrednosti.

Nad postajo Medvode je v ponedeljek vdrla voda čez progo in jo visoko naplavila. Promet je zastal le za kaki dve uri. Progo so hitro očistili in vzpostavili redni promet. Vodne

mase so tudi železniškemu mostu čez Soro močno izpodjedle z obeh strani njegov obrobek temelja. Štirje brzojavni drogovi, ki so bili na vsakem obrobku, so se podrli. Žica je deloma popokala, deloma pa je napetost vzdržala in ohranila dva droga nad vodo. Vlak vozi čez most zelo počasi. Včeraj zjutraj so prišli iz Ljubljane delavci, ki so napeljali par najnujnejših žic.

Papirnica v Goričanah je silno trpela. Precej prve hiše od železniškega mostu proti tovarni so bile skoro do strehe oz. do slemena v vodi, kakor pač stoje visoko. Pirhov mlin je bil v vodi do srede strehe. Vodni valovi so trgali s strehe opeko. Tovarniški vrt je opustošen. Spodnji del zidane ograje se je porušil.

Razdejanje v tovarni je silovito. Voda je pograbila naložen les in znosila v notranje dvorišče. Iz tal je iztrgala položene tračnice. Med nje se je zatikal les, ki se je nagromadil v toliki množini, da je zajezil tok in tako obvaroval tik ob Savi ležeča tovarniška poslopja, da jih vodni val ni spodnesel. Most čez Soro proti škofovi graščini je gladko odrezalo na obeh straneh. Tovarni je odneslo novo kad, ki je velika 57.000 litrov.

Dolina proti Retečam je pod vodo. V Spodnjih Senicah je odneslo most. Otroci, ki so šli v šolo, se niso mogli vrniti domov, ampak so morali prenočiti v šoli in pri sosedih. Krmeljev mlin pri Retečah je voda popolnoma zalila in porušila notranjost. Most med Godešičem in Gostečami je bil dograjen lani. Voda ga je v ponedeljek porušila že ob 2 popoldne.

Na nekaterih mestih so plavajoči hlodi zadeli na žice za zapiranje prehodov čez železniški tir in jih natrgali.

Preska pri Medvodah.

Dne 27. septembra.

Ni še pozabljeno razdejanje, ki ga je napravila voda v Ločnici, že je zopet to okolico zadela katastrofa. Topot je pa menda najbolj trpela Preska pri Medvodah. Vsled silnih nalivov, ki so trajali celo noč od 26. na 27. septembra in danes neprenehoma, so potoki, ki prihajajo iz severnih odrastkov Polhovgrajskih Dolomitov, silno narastli, med njimi posebno Preščnica, ki izvira pod Tehovcem in teče skozi Presko. Kakor veletok se je valila skozi vas, trgala zemljo, bregove, odnašala mostove, svinjake, šupe, izpodkovala mline in hiše, vdrla vanje in v hleve ter ogrožala ljudi in živali. Pleščkov mlin se bo najbrže zrušil, ker je ves izpodkopan, ogrožene so posebno hiše g. Žagarja, Kavčiča in Livca. Vse so izpodjedene, voda se je valila okrog njih. Žagarjevega bolnega očeta so morali rešiti skozi streho. Komaj so rešili živino, naravnost iz deročih valov. Višek je dosegla voda danes predpoldne; ko bi bilo to ponoči, bi bile človeške žrtve neizogibne in reševanje živine bi bilo skoro izključeno. Tako je voda uničila le nekaj panjev čebel.

Ravno tako sta narastli Maveljščica in Zakonščica, ki se izlivata pri Seničici v Savo. Tam je celo posestvo g. župana J. Šušteršiča globoko pod vodo. Železniška proga je deloma pod vodo.

Preska je od deročih voda obdana in skoro odrezana od sveta. Otroci, ki so prišli danes zjutraj v šolo, čez par ur že več niso mogli domov. Ostali so v šoli, kjer so dobili nekaj okrepčila. Proti večeru so jih pogumnejši možje prenesli čez deroče vode na cesto, da so lahko prišli domov. Na večer so vode nekoliko upadle, vendar lije dež v presledkih dalje, da se bojimo še hujšega razdejanja ponoči. Škoda je velika in pomoč nujna.

Včeraj, 28. t. m., smo dobili poročilo, da je Preska še vedno odrezana od prometa.

Kamniški okraj.

Tudi kamniškemu okraju povodenj ni prizanesla. Vse vode so silno narastle, posebno Bistrica, Nevljica, Pšata in Rača. V Črni je voda odnesla vse brvi in manjše mostove. V Stranjah je Bistrica porušila gornji most. Na Viru pri Domžalah je voda segla skoro do vrha državnega mostu. Most, ki veže Domžale z Ihanom je bil v veliki nevarnosti. Ihanski pismonoša je moral na konju v Domžale po pošto in je na cesti segala voda konju do pasu. Most čez Račo na Podrečju je počil in je ustavljen promet.

V Mengšu je bilo najhujše v pondeljek zvečer okoli 10. ure. Voda je udrla v kleti in tekla po trgu do 10 cm visoko. Ljudje so klicali na pomoč.

Trzin je v vodi. Voda dere po državni cesti proti železniški progi in ob njej. Vse polje okoli Trzina je pod vodo. Še hujša nesreča bi nastala, če ne bi okrajni glavar vl. svetnik g. dr. Ogrin že prej odredil čiščenje Pšatine struge.

Iz Kamnika nam poročajo: Že od nedelje popoldne pa skozi do torka, ko to pišemo, v Kamniku lije izpod neba neprenehoma in grmi ter se bliska, da je grozno in bobnenje ena sama nepretrgana veriga. Bistrica in vsi pritoki strahovito naraščajo, da so v veliki nevarnosti brvi in mostovi in nisi siguren, če stopiš nanj, da te ne odnese z mostičem vred umazana voda. Pod melinjsko brvijo je že odnesla košček jezu in napravila veliko škodo pri gradnji Bonačeve elektrarne niče Perovega.

Potniki, ki so se v pondeljek odpeljali iz Ljubljane v Kamnik, so morali pri Črnučah izstopiti vsled pretrgane proge in so prišle nekateri v Kamnik s tovornim vlakom, ki jih je prestopivše šel iskat, drugi s Kregarjevim avtotaksom, ki je, čim je zvedel za nezgodo, takoj odhitel v pomoč potnikom. Že vlak, ki prihaja v Kamnik ob četrt na 4 popoldne, je prišel v ponedeljek šele ob 7. uri zvečer. Proga je pretrgana med km 6—9.

Litija.

28. septembra.

Sava je pričela polagoma naraščati v ponedeljek ob 9 zjutraj. Seveda takrat nihče ni mislil, da pomenja to naraščanje zopet katastrofo povodnji, ker je bilo to naraščanje upravičeno z ozirom na velike padavine v nedeljo popoldne in ponoči.

Okoli poldneva pa je začela Sava močno naraščati ter je popolnoma porjavela. tako da se je vedelo, da se je na Gorenjskem utrgal kak oblak ter zgodila vremenska katastrofa. Proti večeru je že pričelo prinašati suhljad, polno buč, jabolk, v mraku je začela Sava že prinašati cele hlode, trame, ob 9. zvečer pa dele porušenih mostov ter cele bale papirja.

Okrajni glavar g. Podboj je proti večeru prejel prvo brzojavko iz Ljubljane, v kateri se obvešča, da Sava katastrofalno narašča ter da pride glavni val v ca 6 urah do Litije. Prebivalstvo ob obeh bregovih Save je bilo takoj o nevarnosti obveščeno ter je svoje stvari, v prvi vrsti živino iz hlevov, spravilo na varno. Ravno tako so lesni trgovci svoj les odmaknili, tako da v tem oziru ni veliko škode. Glavni val je prišel v Litijo ob 11 ponoči ter je Sava v teku dveh ur rapidno naraščala. Ob pol dveh zjutraj je dosegla višek ter je limnigraf takrat kazal 4.25 m. Poplavila je cesto za Savo do občinske hiše. Ta višek je obdržala do 4. ure zjutraj, nakar je pričela padati. Ko to poročam, kaže opoldne limnigraf ravno 4 m; je pa Sava zopet malo v naraščanju.

Litijski most, ta star savski veteran, junaško klubuje groznim valovom, ki prinašajo cela drevesa ter je nedvomno, do bo tudi to katastrofo junaško prestal, kot ono v l. 1923., ko je bila voda do vrh mostu, sedaj pa do vrh mostu še manjka 1.50 m. Sicer obstoja majhna nevarnost za most, ker so se na drugo »joho« zakalili močni trami ter polno grmovja, ki maje mostno tramovje. Popoldne se bo skušalo to tramovje odstraniti.

Največ škode je nastalo na litijskem polju, ki je popolnoma pod vodo, ter Sava tu odnaša vse poljske pridelke. Nekateri pogumni posestniki so še ponoči s polja vozili zeljnate glave, buče itd., čeprav je bilo polje že takrat pod vodo. Precej škode utrpi tudi gosp. tovarnar Lajovic, ker je v njegovo tovarno udrla voda, ter je moral stroje demontirati.

Svoj ognjeni krst prestaja tudi »klerikalna kula«, Lebingerjev vrt, katerega je porušila povodenj l. 1923. in kjer je bila ravnokar dovršena betonska škarpa. Vrt je bil sicer popolnoma poplavljen, škarpa pa ni prav nič trpela. Betonski oporni zid pri Kokliču se je posebno izkazal, ker odbija glavni savski val v sredino struge.

Za enkrat še ne obstoja večja nevarnost za Litijo ter za predilniške stavbe, kamor voda še ni prišla, pri povodnji l. 1923. pa so bile takrat še nedograjene stavbe popolnoma v vodi, ki je segala do glavarstva. Ob eni uri popoldne Sava zopet malo narašča ter je brzojavno najavljen nov večji val.

Vlaki vozijo na obe strani redno, ter tudi na progi Sava—Zagorje tir še ni prekinjen.

Trbovlje.

V pondeljek predpoldne je divjala huda nevihta nad Trbovljami in okolico. Med nevihto je udarila strela v električni vod in ga močno poškodovala. Elektrotehniki in monterji so hiteli takoj na mesto nesreče in res se je posrečilo, da so po nevarnem polurnem delu zopet zvezali trboveljski obrat s falsko elektrarno.

Hrastnik.

Plaz pri šoli v Hrastniku, o katerem se je že mnogo pisalo, vsled silnih nalivov z veliko silo prodira naprej. Voda je naplavila že do 100 m³ zemlje. Nevarnost za šolsko poslopje je velika.

Brežice.

Sava je pri Brežicah dosegla 3 m 80 cm nad normalo in še vedno raste. Vasi Mihalovek, Mostek in Runovice so deloma poplavljene.

Nevihta v Mariboru.

V pondeljek ponoči je divjala nad Mariborom in okolico tudi nevihta, združena z močnim nalivom. Voda je preplavila ulice in ker so se ponekod zamašili kanali, je vdrla v kleti. Prizadeto je zlasti Petrovo selo, kjer je z gradnjo nove vile onemogočen odtok vode, kanala pa tudi ni nobenega, tako da je voda zalila precej kleti. — Drava je močno narastla, kar dokazuje, da je tudi v gornji dravski dolini besnela nevihta.

Požari vsled strele.

V pondeljek okrog 12. ure ponoči je strela udarila v kozolec posestnika Franc Ogrin na Stari Vrhniki. Požar, ki je nastal, mu je uničil vso krmo in vozove. Škoda znaša okrog 200.000 kron. Domače gasilno društvo je bilo takoj na licu mesta in je obvarovalo drugo poslopje. Posebno se je zahvaliti vrhniškim gasilcem z g. Josipom Jelovškom na čelu.

Dne 27. t. m. ob pol 4. uri popoldne je udarila strela v kozolec posestnika Josipa Mlakarja v d. Goleža na Ponikvi ob južni železnici. Kozolec je bil največji v vasi, poln sena, suhe detelje in fižola. Pogorel je do tal. V veliki nevarnosti so bila bližnja stanovanjska in gospodarska poslopja. Gasilci in vaščani so pridno gasili. Bog je dal še dež brez vetra in tako se je posrečilo ogenj omejeti.

Poplave na Primorskem.

Gorica, 28. sept. (Izv.) V noči od nedelje na pondeljek je divjala nad vso Goriško strašna nevihta z nalivi in točo. Soča, Idrija, Bača, Vipava in vsi pritoki so tekom noči prestopili bregove in preplavili doline. Iz soške doline zaenkrat še manjkajo podrobnejša poročila, znano je le, da je voda odnesla dve žagi. Na nekaterih krajih v Temnici in Lipi na Krasu je Soča popolnoma uničila ves letošnji pridelek. Ko je tekom pondeljka voda nekoliko upadla, se je v pondeljek ponoči ponovno na več krajih utrgal oblak in voda je zopet zalila doline. Najhujša je poplava v Biljah pri Gorici, kjer je več hiš pod vodo. Prebivalci so se komaj rešili iz naraščajočih valov. Tudi Miren je veliko trpel pred poplavami. V nevarnosti je bil tudi trg Vipava. Vipava nosi seboj živino, tramove, poljske pridelke in hišno opravo. Cesta Gorica—Dornberg—Ajdovščina je na več mestih zalita z vodo in je promet ustavljen. Škoda je ogromna. Na mnogih krajih so se udrli tudi zemski plazovi.

Trst, 28. sept. (Izv.) Medtem ko je nevihta v noči od nedelje na ponedeljek Trstu prizanesla, se je snoči nad mestom utrgal oblak. Deževalo je neprestano od 10 zvečer do 3 zjutraj in je bil hipoma spodnji del mesta pod vodo. Nalivi so napolnili z vodo kanale, tako da je ta udarila na ulico. Ljudje niso mogli več na ulice in so morali ostati ves čas v kavarnah in drugih javnih lokalih. Vsaka pomoč je bila zaman, ker je voda stala tako visoko, da avtomobili niso mogli na cesto. Voda je zalila tudi centralni kolodvor in je bil promet ustavljen. Luksuzni vlak na Carigrad so iz Tržiča obrnili na Nabrežino. Brzovlak na Belgrad in Bukarešto pa ni odpeljal. Telefonska zveza med Ljubljano in Trstom je bila pretrgana. Voda je zalila tudi Barkovlje, tako da je bil promet po cesti nemogoč in se je vršil le po morju. Najhujši prizori so se odigrali v Rojanu, kjer je voda zalila prebivalstvo med spanjem. Na pomoč je moralo prihiteti vojaštvo. Iz zaloge olja Weiss je voda odplavila 3000 sodov olja, med temi 1500 sodov polnih olja. Voda je udrla tudi v druge trgovske lokale in napravila ogromno škodo. Tudi pri sv. Jakobu je bila povodenj velika. Razen enega mladeniča, ki ga je ubil električni tok, pri tej nesreči ni bilo nobenih človeških žrtev.

Neapolj, 28. sept. (Izv.) V okolici Brindisija se je v ponedeljek ponoči utrgal oblak. Toča je padala nad 3 ure neprestano in uničila vse grozdje. V San Pietro Vernotico je voda poplavila tako visoko, da so se morali prebivalci rešiti na strehe. Škodo na polju in hišah cenijo nad 10 milijonov lir.

Za pomoč po povodnji oškodovanim.

Načelnik SLS poslanec dr. Korošec se je brzojavno obrnil na ministra notranjih zadev, poljedelstva in javnih zgradb, da v vsakem oziru nudijo najhitrejšo pomoč po najnovejši povodnji strašno prizadetim krajem in osebam v Sloveniji. Posebno je še opozoril ministra za javne zgradbe na škodo, ki so jo trpeli mostovi in ceste, a ministra za poljedelstvo je posebej zaprosil, da bodoče dohodke iz razredne loterije nakloni slovenskim poškodovancem. Člani Jugoslovanskega kluba, ki se mudijo trenutno v Belgradu, pa so opozorjeni, da tudi osebno posredujejo v pristojnih ministrstvih za slovenske oškodovance

* * *

»Dobrodelnost« v Škofji Loki. Na vsa usmiljena srca se tem potom obračamo za hitro pomoč našim poplavljencem. Že tretja velika poplava tekom dveh let je uničila nepreglednim revežem in družinam domove, vse prihranke in tudi vse imetje. Stojimo kmalu pred trdo zimo. Prosimo vso javnost kakor že dve leti poprej, da sedaj nas nikakor ne prezre in nam v še večji nesreči priskoči na pomoč še z večjim usmiljenjem. Dvakrat da, kdor hitro da. Pošljite darove za poplavljence na »Dobrodelnost« v Škofji Loki ali na mestni župni urad Škofja Loka ček. rač. št. 12143. Za vse dobrosrčne darove se že vnaprej zahvaljuje najtopleje dr. Janko Arnejc, župnik.

Poincare zahteva popolno razorožitev Nemčije.

Pariz, 28. septembra (Izv.) V nedeljo je v Bar le Duc imel ministrski predsednik velik političen govor. V prvem delu govora se je pečal samo z notranje političnimi, finančnimi in gospodarskimi vprašanji, ki jih mora rešiti njegova vlada. Obljubil je, da bo takoj v začetku jesenskega zasedanja predložil skupščini program o gospodarski sanaciji in zahteval, da zbornica program odobri. Če bi zbornica odrekla vladi zaupanje, bo vlada, ki nima drugega namena kot gospodarsko sanacijo, takoj odstopila. Končno se je Poincare izjavil tudi o zunanji politiki. Dejal je, da Francija more priti k gospodarski obnovi samo v popolnem miru. Zato si nihče trajnega miru bolj ne želi kot Francija. Glede Nemčije je izjavil: »Francija se nikoli ni branila lojalno se pogajati z Nemčijo o vprašanjih, ki interesirajo obe državi. Kakor je Francija gotovo upravičena iztirjati vse tirjatve, ki jih ima napram Nemčiji še iz preteklosti, tako gotovo bo Francija tudi odločno iztirjala brez sovraštva in maščevalnosti. Danes kakor včeraj je Francija pripravljena poizkusiti zbližanje med državama. Seveda predpostavljamo, da se vsi taki poizkusi vrše samo v okviru pogodb in obvez, da nikoli ne spravijo Francije v položaj, da bi prevzela tudi le najmanjši del odgovornosti na svetovni vojni in končno moramo zahtevati, da Nemčija vnaprej da dejanski dokaz, da se je Nemčija moralno in materijalno razorožila.«

Berlin, 28. sept. (Izv.) »Germania« piše k Poincarejevemu govoru: Mi nimamo nikakega povoda, da bi se radi Poincarejevega govora posebno razburjali. Mi smatramo vstvarjanje francosko-nemškega zbližanja za neprimerno važnejše kot akademične razprave o vojni krivdi zlasti, ker si v tem vprašanju s Poincarejem nikoli ne bomo edini. Ugotavljamo pa vendar z zadovoljstvom, da se tudi pri Poincareju kaže mala izprememba v mišljenju in razpoloženju.

Tudi drugi berlinski listi mirno presojajo Poincarejeve zunanjepolitične izjave.

Pred novo Švehlovo vlado na Češkoslovaškem.

Praga, 28. septembra. (Izv.) Uradno glasilo »Čehoslovenska Republika« izjavlja, da bodo posvetovanja o sestavi nove parlamentarne večine trajala še nekaj dni. Že sedaj pa je skoro gotovo, da se bodo združile meščanske stranke, takozvane carinske večine, v enoten blok z obsežnim delovnim programom. Kako bo sestavljena vlada, je trenotno postranskega pomena, glavno je, na kako večino se bo vlada oslanjala.

V Češkem Brodu je češki agrarni poslanec dr. Srdinko govoril o bodoči parlamentarni kombinaciji. Izjavil je, da se je nova večina že sestavila. V zavesti težke orgovornosti, da se mora ohraniti mir v državnem ustroju, so se združili češki in nemški agrarci, da bi tvorili močno os, okoli katere naj bi se razvijali bodoči dogodki. Država ne bo vsled tega prav nič izgubila na svojem narodnem značaju, če vstopijo Nemci v vlado. Ves svet bo vedno tudi tako vlado smatral za vlado češkega ljudstva.

Tudi »Narodna Politika« že sporoča, da je nova večina že gotova. Prihodnje dni bodo voditelji sporočili predsedniku republike uspehe svojih dogovorov.

»Česke Slovo« javlja, da bodo v večino vstopile poleg Nemcev tudi druge narodnosti Sicer bi njihovi zastopniki ne šli v vlado, pač pa bi imeli mesto v skupnem odboru, ki bi vodil koalicijo. Po teh poročilih ni več daleč Švehlova vlada.

Praga, 28. sept. (Izv.) Bivši ministrski predsednik Švehla je obiskal predsednika republike in mu predložil svoje načrte o novi vladi. V novem kabinetu naj bi ostal sedanji predsednik Czerny kot notranji minister, dr. Beneš pot zunanji minister in dr. Engliš kot finančni minister. Tri resore bi dobili agrarci, dva češka ljudska, enega slovaška ljudska in po enega obrtna stranka in demokrati. Ali bodo vstopili v kabinet tudi Nemci še ni gotovo.

Pašić išče nove rešitve.

Stjepan Radić molči.

Belgrad, 28. sept. izv.) V političnih krogih so Pašičeve izjave predmet obširnih komentarjev. Naglaša se, da Pašić uvideva, da so merodajni činitelji nasprotni volitvam. Zaraditega išče Pašić nove rešitve. V političnih krogih se je pričakovilo, da bo Stjepan Radić reagiral na Pašičeve izjave. Tega pa doslej še ni storil. O notranjepolitičnem položaju molči in tudi o svojih načrtih.

V fin. ministrstvu urejajo podatke za sestavo proračuna za prihodnje proračunsko leto. Danes je bilo na vrsti ministrstvo za šume in rude. Jutri pride vojno ministrstvo.

NOV NAČRT DR. KRAJAČA.

Belgrad, 28. sept. (Izv.) Trgovinski minister Krajač je zopet izdal nov načrt o ozdravitvi gospodarske krize, s katerim hoče ljudstvo rešiti pomanjkanja. Poleg načrtov o zboljšanju izvoza predlaga celo vrsto zakonov, s katerimi naj bi se uredilo kreditno gospodarstvo.

Slike o poplavah 27. septembra 1926

Pogled na Gradaščico pred izlivom v Ljubljanico.

Škoda, povzročena po Gradaščici nad mostom pred trnovsko cerkvijo.

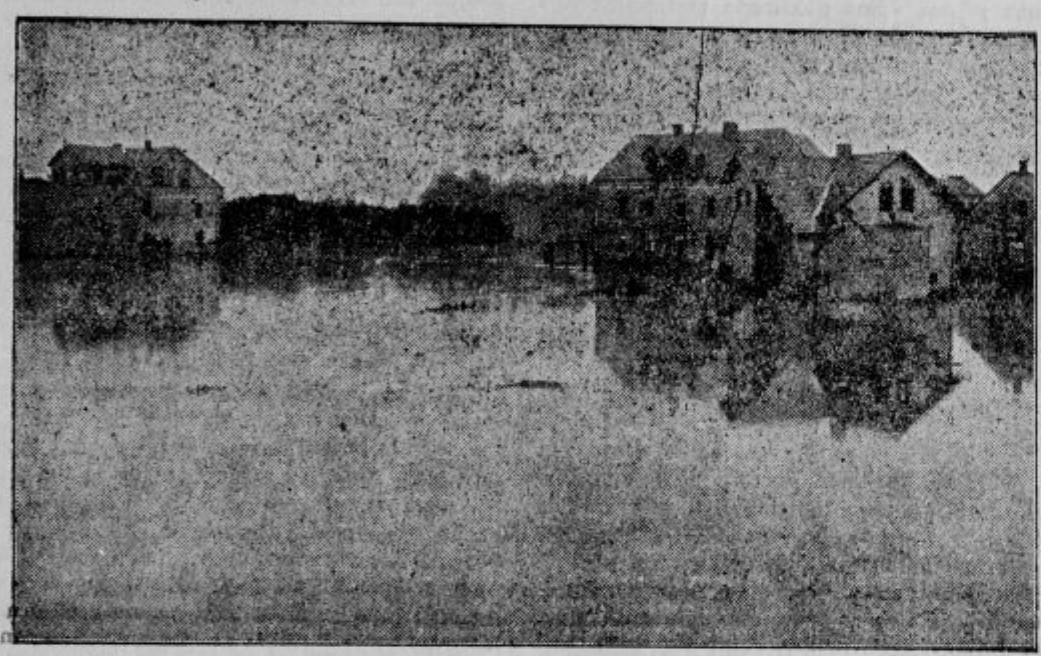

Pogled na poplavljeno Rožno dolino pri Ljubljani.

Poplavljeni »Kern« v Trnovem.

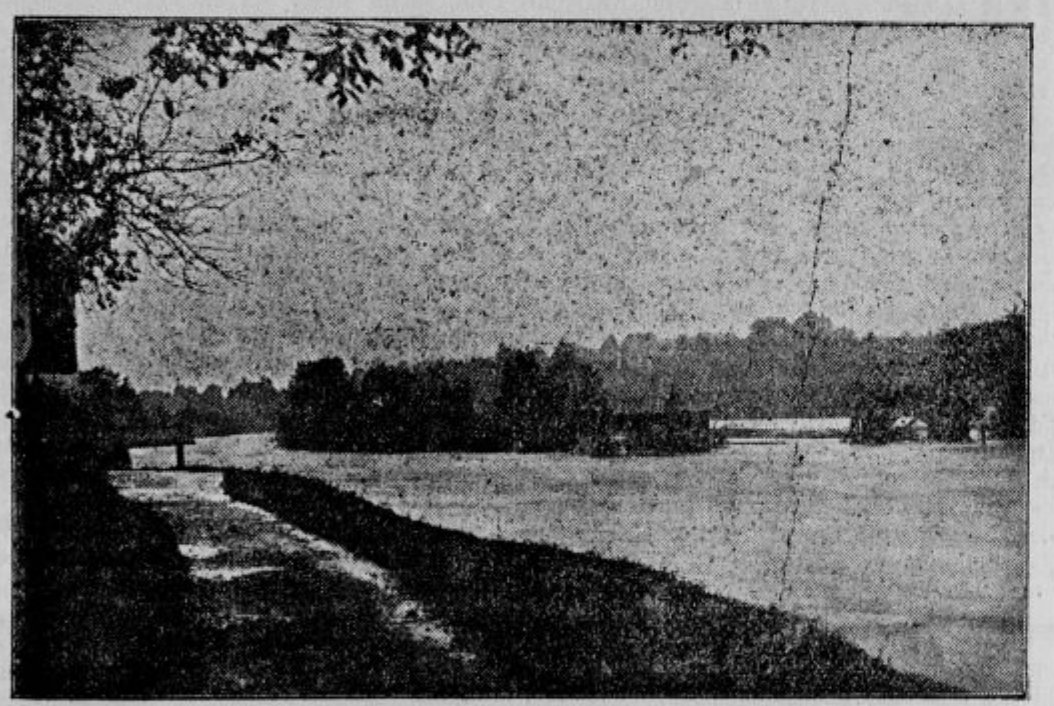

Porušeni most v Medvodah.

Poplava v Škofji Loki na »Studencu«.

Pogled na ruševine v papirnici v Goričanah pri Medvodah.

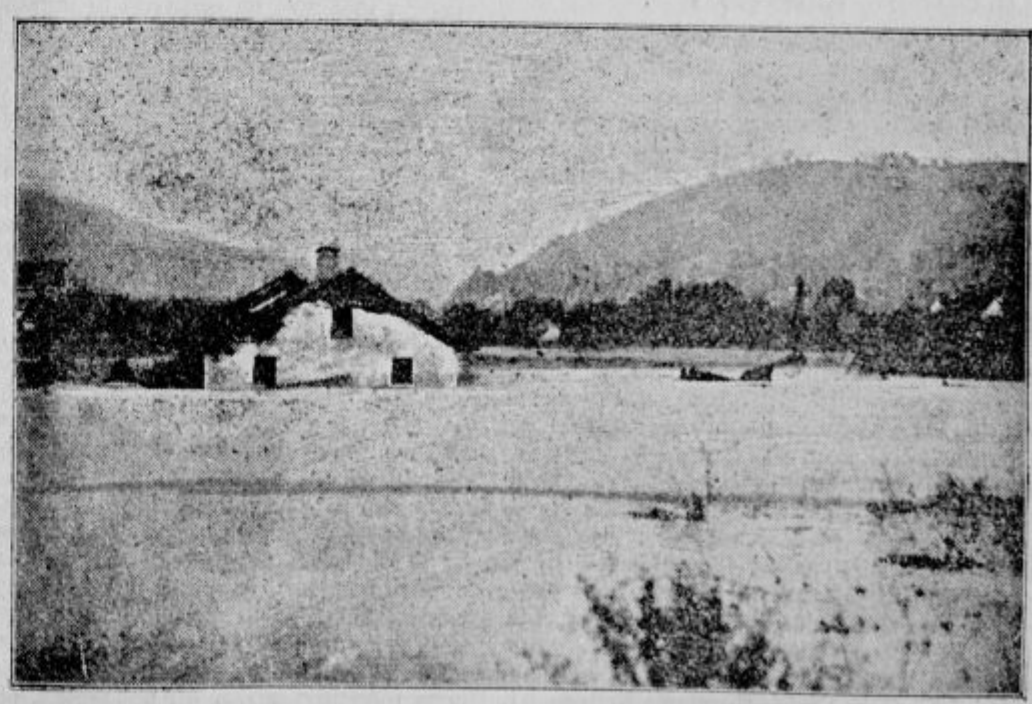

Poplava ob izlivu obeh Sor v Škofji Loki.

Beseda Cerkve.

Boj, ki ga bojujemo katoliški Slovenci za svojo stvar, ni lahak. Na eni strani imamo proti sebi globoko vkoreninjene predsodke pravoslavne javnosti, na drugi strani pa nasprotnika, ki se ne bori toliko za načela, kakor za svoje koristi, ki mu zato ni za resnico, marveč le za to, da slepi javnost. Ta nasprotnik ima svojo postojanko tudi v naši sredi, in sile, ki so tu na delu, so posebno strupene, posebno zlobne, kakor je pač poturica vsikdar hujši od Turka.

V zadnjem času so ti naši nasprotniki operirali proti nam posebno z dvema trditvama. Prvič: Vatikan je zvezan s fašizmom, krutim zatiralcem slovanske narodne manjšine in zaveznikom kapitalizma. Drugič: SLS je verska stranka in mora voditi svojo politiko le po navodilih iz Vatikana. Obe trditvi sta za razumnega človeka ob sebi nezmiselni in obe smo neštetokrat izpodbili z jasnimi dokazi. Toda zaman — nasprotniki strižejo dalje in trdijo: Vatikan in fašizem sta pod enim klobukom, SLS je politična ekspozitura Vatikana. Nasproti taki slepi zlobi je pač vsaka vametna beseda izgubljena.

Toda topot nam služi srečno naključje. Ravnokar sta izšla dva nova dokumenta merodajnih cerkvenih krogov, ki učinkujeta prav glede gornjih trditev kakor pekoč udarec po ustih naših nasprotnikov. To je pismo, ki ga je poslal kardinal Andrieu, nadškof v Bordeauxu, organizaciji Mladih katoličanov kot odgovor na njeno vprašanje, kakšno stališče naj zavzame nasproti »Action Française«, in pa pismo papeža Pija XI., ki slovesno odobruje izjave kardinala Andrieuja. Obe pismi je objavil »Osservatore Romano« (5. odnosno 8. sept. t. l.) s prav posebnim poudarkom, a kardinalovo pod velikim naslovom: Dokument N. E. kardinala nadškofa v Bordeauxu.«

V pojasnilo pripomnimo le toliko, da je »Action française« organizacija francoskih rojalističnih fašistov, ki so si ogrnili katoliški plašč — prav kakor italijanski — da bi lovili v svoja jadra tudi katoliški veter. Sicer so pa izjave obeh dokumentov ob sebi jasne dovolj in le prosimo pošteno javnost, da jih pazljivo prečita.

Kardinal Andrieu piše po kratkem uvodu:

»Če bi se voditelji »Action française« ne pečali z drugim nego s čisto politiko, če bi se zadovoljevali s tem, da bi iskali obliko oblasti, ki bi bila značaju njihove dežele najbolj primerna, bi vam brez drugega rekel: Svobodno vam je, da sledite naukom voditeljem v »Action française«. Cerkev dovoljuje vernikom, da dajejo prednost tej ali oni vladavinski obliki. Da se o tem prepričamo, zadostuje, da prečitamo tostvarna mesta v encikliki Leona XIII. o združevanju, ki pravi:

V tej vrsti idej imajo katoličani, kakor vsi državljani, popolno svobodo, da dajejo prednost tej ali oni vladavinski obliki pod edinim pogojem, da katerakoli teh oblik ne nasprotuje zahtevam zdrave pameti ali načelom krščanskega nauka.

Tudi tedaj bi še mogli slediti naukom voditeljev »Action française«, ako bi se v svojem političnem delu, **ki ni neodvisno od nravnega zakona,** prizadevali najti pota, da bi se sklepale dobre postave in popravile slabe, kakor n. pr. lajični zakon, ki krši pravice Boga, Jezusa Kristusa, Cerkve, verskih redov, družine in duš, ki nikoli ne zastarajo. Papež Leon XIII. priznava legitimnost takega nauka na drugem mestu iste svoje enciklike, kjer pravi: »In prav tu je poprišče, na katerem se morajo vsi dobri ljudje — ne glede na politične razlike — združiti, da pobijajo z zakonitimi in poštenimi sredstvi napredujočo zlorabo zakonodaje. Spoštovanje, ki so ga državljani dolžni ustavnim oblastem, tega ne more zabraniti. Kajti to spoštovanje ne zahteva neomajnega spoštovanja in še dosti manj neomejene pokorščine nasproti vsem zakonodajnim odredbam istih oblasti.«

Kardinal nato izvaja:

»Toda voditelji »Action française« se ne pečajo samo s političnimi vprašanji, marveč tudi s problemi, ki neposredno posegajo v nauke cerkve. Ti voditelji se v svojih spisih — kardinal ta dela navaja — proglašajo za ateiste ali agnostike, taje vse katoliške verske dogme in govore o njih blasfemično. Ljudje okolu »A. f.« so katoličani le iz špekulacije, ki se poslužujejo cerkve ali se je vsaj skušajo posluževati v svoje politične svrhe. Ti ljudje so zavrgli vsako razločevanje med dobrim in slabim, namesto čednosti so postavili estetizem, kult lepote in epikurizem, vživanje; zanje veljajo samo fizični zakoni, ki izključujejo nravnost.«

Potem piše kardinal Andrieu:

»Oprti na svoje teze, uče voditelji »A. f.«: da je človeštvo razdeljeno v dva razreda ali bolje v dve kraljestvi: v neizobražence, ki jih mojstri te šole imenujejo degenerirane bebce, in v elito izobražencev. V tej svoji naravni organizaciji ima človeštvo trajno ostati. Potemtakem je obsojeno, da se ravna le po enem pravilu: nepremičnosti.

Da bi izpolnili praznoto, ki jo povzroča popolno pomanjkanje nravnega zakona, nam voditelji »A. f.« ponujajo čisto pogansko socialno organizacijo ali državo, sestavljeno iz maloštevilnih privilegirancev; ta država je vse, ostali svet nič.

Tako se nam drznejo predlagati obnovo suženjstva! O kakih protizahtevah posameznika nasproti dolžnostim ni nobenega govora. »Raison d'Etat« — kar bo prav državi, bo vzvišeno nad vse ozire pravičnosti in nravnosti; kajti, pravi načelnik »A. f.«, »naravna morala pridiguje eno samo čednost: silo. In po besedah nekega drugega učitelja iste šole »je vsaka sila dobra, kolikor je lepa in zmagovita.«

Ateizem, agnosticizem, protikrščanstvo, protikatoličanstvo, amoralizem posameznika in družbe, zato da se vzpostavi poganstvo z vsemi svojimi krivicami in nasiljem — to uče voditelji »Action française«, in temu se morate izogniti, moji mladi prijatelji!«

Temu, s pravo apostolsko svobodo pisanemu pismu kardinala Andrieuxa, je takoj sledilo pismo Pija XI., v katerem s posebno toplino hvali kardinalov nastop in z vsem poudarkom odobrava njegove izjave. Med drugim piše sv. oče:

»Zato je zelo prav, Vaša Eminenca, da ste pustili ob strani čisto politična vprašanja, kakor n. pr. vprašanje o vladavinski obliki. **Glede tega pušča cerkev vsakomur pravično svobodo.** Toda ni pa enako svobodno, kakor ste, Eminenca, dobro poudarili, slepo slediti voditeljem »Action française« v svareh, ki se tičejo v e r e ali m o r a l e. Vaša Eminenca našteva in po pravici obsoja manifestacije novega verskega, moralnega in socialnega sistema, n. pr. glede pojma o Bogu, človečenju, Cerkvi in sploh o katoliških dogmah in morali, posebno v njihovi neobhodni zvezi s politiko, ki je logično podrejena nravnim zakonom.«

Zaključujoč to svoje pismo pravi Pij XI., da nosijo te manifestacije na sebi znak obnovljenega poganstva in **svari mladino pred »fašističnimi težnjami«, najsi se tudi krijejo pod plaščem domovinske ljubezni.**

Tako je torej stališče najmerodajnejših cerkvenih krogov nasproti fašizmu. Kdo je fašizem kdaj brezobzirnejše razkrinkal in obsodil, kje more biti tu govora o kaki in najsi tudi le tajni zvezi ali simpatiji med katoliško Cerkvijo in fašizmom? Res je sicer, da se navedena dokumenta imenoma obračata le proti »Action française«, toda jasno je, da veljajo njune izjave za vse skupine in posameznike, ki propagirajo pogansko pojmovanje države in socialnega reda ter pogansko moralo.

Izšel je pa prav te dni še tretji dokument, ki je naslovljen naravnost na italijanski odnosno celokupni latinski fašizem, ki proklamira katolištvo za čisto tvorbo stare latinske kulture in ga hoče vdinjati svojim političnim namenom. To je članek, ki ga prinaša »Osservatore Romano« dne 24. t. m. na uvodnem mestu. Članek na podlagi zgodovinskih dejstev odločno zavrača trditev, da bi bil krščanstvo ustvaril stari Rim in pravi:

»Ne glede na to, da stari praktični Rim sploh ni imel verskega genija ne univerzalne zamisli o božanstvu in veri, ne glede na to, da je ta Rim obtoževal kristjane veleizdajstva samo zato, ker so verovali v Boga, ki ni bil med oficielnimi rimskimi bogovi, — je krščanstvo ustanova Kristusova, temelječa na njegovem evangeliju. Cerkev je bila ena, sveta, katoliška in apostolska, še preden se je pokazala na zapadu.« — Članek zaključuje: »...ni je zemske sile, ki bi si mogla prisvajati hegemonijo nad katolištvom in ga prisiliti k protislovju v sebi samem; katolištvo proglaša in hoče — kljub vsem in vsemu — zbrati ljudstva v vesoljni ljubezni tistega Boga Stvarnika, Odrešenika in Tolažnika človeškega rodu, proti čegar očetovski previdnosti ljudje ne morejo začrtati mej, zgraditi pregrad in postaviti ločitev plemen, držav ali kulture; kajti vsi so ustvarjeni po Njegovi podobi, vsi sinovi Njegovega odrešenja, pa naj žive kjerkoli in kdajkoli.«

Dovolj o tem! Nikdar več si noben poštenjak na svetu ne bo upal sumničiti rimske stolice zveze s fašizmom.

Ugotoviti moramo le še par dejstev na podlagi prvonavedenih dveh dokumentov. Prvič s o c i a l n o s t a l i š č e C e r k v e; kardinal Andrieu s pravim apostolskim ogorčenjem odklanja poganski nauk o privilegirancih in brezpravni pari, a papež izrečno odobrava tudi njegove izjave, tičoče se socialnih načel. To naj si zapomnijo tisti, ki Cerkvi očitajo, da se brati s kapitalizmom in ga podpira.

Drugič: Politične stranke s krščanskim kulturnim programom imajo v čisto političnih stvareh, kakor n. pr. v vprašanju vladavinske oblike, upravne ureditve države, zunanje politike itd. p o p o l n o s v o b o d o in se Cerkev v ta vprašanja ne vmešava.

Tretjič: Tudi politika je podrejena m o r a l n i m z a k o n o m.

Četrtič: Katoličani so dolžni, da se na zakonodajnem, to je političnem poprišču bore za dobre zakone in proti slabim zakonom, ki kršijo božji zakon, ki omejujejo Cerkev v njenem poslanstvu, ki rušijo družino in hočejo vzgajati mladino brez Boga.

Petič: Kako se katoličani v ta namen organizirajo — to je njihova stvar.

Na podlagi vsega tega je SLS zakonita politična stranka, orgovorna za svojo politiko le svojim somišljenikom; po številu svojih pristašev, po svoji zgodovini in svojem programu je ona edina poklicana zastopnica slovenskega naroda. To naj vzemo na znanje in s tem naj računajo vsi, ki se jih tiče, pa naj jim je to ljubo ali ne.

Tragika.

Angleški rudarski štrajk se izpreminja v veliko socialno katastrofo. Kaj so dosedanji uspehi? Delavci imajo ogromno materijalno škodo. Delavske organizacije preživljajo krizo, ki grozi postati katastrofalna. Podjetniki tehnično niso niti za korak napredovali. Povrh tega so izgubili tržišča, ves angleški narod je dobil nove rane razrednega boja in je utrpel ogromno izgubo. To je tragedija, v kateri je velik in napreden narod samega sebe izgrizel.

O izidu angleške premogovne stavke je pač komaj še mogoče dvomiti, kajti razmerje moči na obeh straneh se z vsakim dnem slabša v škodo delavcev. Merjenje sil v neizmernih dimenzijah med obema eksponentoma kapitalistične družbe se bo v kratkem zaključilo. Izid ne bo nikako presenečenje več, le potrdil bo stare izkušnje.

Spočetka, pa samo spočetka, je izgledalo, kakor da bo delavstvo obvladalo javno mnenje in zmagalo s silovitim udarcem. Kakor hitro pa se je vladi posrečilo organizirati zasilno delo z več kot pol milijona brezposelnimi, je zatemnel nimb splošne stavke, javnost se je preokrenila, vlada, ki je edina smela izdajati list, je zintrigirala mnenje, da se delavstvo ne bojuje več le proti podjetnikom, ampak tudi proti vladi in naenkrat je stalo delavstvo samo proti ogromni večini ostalega prebivalstva.

Da se je ta preokret tako hitro izvršil, so pripomogli tudi delavci sami. Nesloga, ali bolje rečeno neenotna taktika je vzbudila neorijentiranost tudi med delavstvu prijaznem delu občinstva, pri nasprotniku pa je potrdila vero o notranji slabosti. Thomasovi sicer ure in ure dolgi, stvarno bojeviti ali vendar skrajno pomirljivi govori so bili v preostrem nasprotju z intransingentnimi izjavami Cookovimi. Cook je diktiral prve mesece taktiko trmoglavosti in nedostopnosti. Brez daljšega premišljevanja je odbil posredovalne predloge. S tem je odbil tudi tolik del simpatij javnosti, da je vlada še v juliju brez skrbi za kako zamero gladko odklonila posredovalne predloge angleških škofov. Od tedaj dalje se mora vsak rad ali nerad sprijazniti s kruto resnico, da delavstvu ne preostaja več drugega, kot da se preda.

Boj je bil zastonj. Strašno, kot večno prokletstvo mora pasti to spoznanje v dušo enega milijona 100.000 rudarjem. Nihče jim ne more očitati, da bi bili iz lahkomiselnosti šli to pot. Trda sila življenjskega obstoja, ki jih sedaj goni nazaj v rove, jih je tedaj premaknila, da so tedaj segli po zadnjem bojnem sredstvu ustavitve dela. Pet mesecev že sede brez dela doma in čakajo v trepetajočem pričakovanju razvoj dogodkov, ki odločajo o njihovi usodi. Celo dolgo poletje jim ni posijalo solnce, manjkalo jim je veselje in zadovoljstvo, gledali so svoje plašne žene in lačne otroke, ki so morali živeti z malenkostnimi zneski javnih podpor. Približno desetinka angleškega naroda je bila za dolgo dobo iztrgana iz normalnega življenskega toka.

Hujše kot to pa je duševno razdejanje vseh teh brezposelnih, ki so štiri mesece motrili Marxov stavek: »Država je eksekutiva vladajočega razreda.« Kot strup kaplja v delavsko dušo, ki odtrgana od drugega sveta, navezana le na svoj krog, v brezdelju dan za dnem misli in misli o svoji nesreči, to spoznanje, ki se zdi vsak dan bolj resnicen. Tudi če bi angleški delavec ne poznal tega stavka, tudi če bi ne zrastel v marxizmu, ta misel, da ga družba brutalno izrablja, da ga je izvrgla nedolžnega, poštenega in pridnega, ta misel vstaja v stotisočih in sovraštvo do podjetništva se pretvarja v sovraštvo do države, zlasti še, če vlada smatra za dobro, da javno zagovarja samo eno podjetniško stranko in njen predsednik blati lastne državljane delavce, v javnem pismu, ki ga je Lord George imenoval najsramotnejši dokument, ki ga je kdaj pisal kak angleški minister. Mnoga, premnoga socialna nasprotja, ki so se že izravnala, so in še bodo po tej stavki z novo grozoto vstala. Premnoga nedolžna otroška duša, ki v šoli navdušeno ponavlja berilo in pesem o ljubezni za narod in državo, je okusila doma strahoto jeze in sovraštva do te družbe in se napojila z razrednim sovraštvom. Ideja ljudske skupnosti je utrpela škodo, stavka je vrgla njeno idealno uresničenje najmanj za dve generaciji nazaj.

Ali pa je morda kaka druga panoga narodnega gospodarstva črpala kak dobiček iz tega položaja? Odgovor na to v posebno žareči luči osvetli tragiko socialnega boja. Približno 200 milijonov delovnih dni je za angleško gospodarstvo brez haska prešlo. Jasno je, da to pomeni nenadomestljivo izgubo. Pa to je šele njen najmanjši del. Kajti ustavitev premogovne industrije je učinkovala na vse druge obrate in povzročila oslabitev vsega gospodarstva. Produkcija železa in jekla je n. pr. padla pod 6 odstotkov normalne višine. Skoro vse peči so ugasnile. Posledice za železnice, brodarstvo itd. so na dlani. Skupno škodo cenijo že na milijardo.

In premogovna industrija sama. Ali ji bo ta počitek pomagal? Rudniki so toliko slabši kolikor so med tem propadli; izvozna tržišča so prevzele Amerika, Nemčija in Poljska. Železnice in tovarne so si priredile stroje na kurjavo z oljem. Vse to bo mogoče popraviti šele z dolgim konkurenčnim bojem. Leta bodo pretekla, nove milijone bo treba žrtvovati, da bo premogovna industrija tam, kjer je bila pred 1. majem.

Strah nas preleti ob misli, da si kulturna država dovoli tako nečloveško grozovitost. Morda bi kdo dejal, da se temu ni mogoče izogniti, da so to posledice življenja in njegovih neizprosnih naravnih zakonov. Res se zdi ureditev družbe, ki bi preprečila take pojave stanovskih bojev, skoro nadčloveška. Toda vendar ne smemo pozabiti, da je struktura socialnega življenja vendarle tudi delo človeške volje in zato nalaga moralne dolžnosti.

Dr. Roman Tominec:

Nekaj misli k novi stavbi cerkve sv. Frančiška v Šiški.

Noter do zadnjih predvojnih let je bilo skoro samoposebi umevno zidati cerkve v tradicijonalnih historičnih slogih. Često brez ozira na okolico v docela modernih naselbinah in na periferijah velemest so se dvignile iz srede modernih stavb iz betonskih tvornic cerkve v romanskem, baročnem ali gotičnem slogu. Vse to je imelo seveda notranji globlji vzrok v stagnaciji stavbne umetnosti, ki je docela omrtvela. Saj je bil isti pojav tudi v profanem stavbarstvu, ki je ponavljalo stare motive do utrujenosti in so celo resni umetniki bili zadovoljni, da so stilistično neoporečno kombinirali nove stavbe v historičnih slogih. Pri cerkvenih stavbah se je pridružila še težava religioznega izraza, ki je tesno zvezan z vtisi otroških let in se oko težko privadi nove forme, novega izraza. Seveda se je pozabilo, da pretečena stoletja niso navezavala na tradicijonelne sloge, temveč, ko je prišel čas, ustvarjala v duhu stoletja, v duhu svoje dobe. Neprestan razvoj označuje, če kje, prav gotovo cerkveno umetnost. Ostro in jasno se o tem izraža znani arhitekt Edmund Meurin (»Das neue Ufer«, Germania-Beilage, 11. sept. 1926) »kako jasno dokazuje ravno zgodovina cerkvene stavbne umetnosti, da ni imela cerkev nobenih stalnih oblik, nobene določene sheme, temveč je vedno iznova našla iz časa in potreb nove oblike in sveže forme. Kakor hitro so se pojavile nove konstrukcijske možnosti, je pustila stare in se prilagodila novim. Neprestano je vplivala profana stavbna umetnost na cerkveno in obratno.«

Da bo tudi danes proces iti in da mora biti isti, je jasno. Seveda ga je možno zadržati kakor vsak razvoj, toda če bo to dobro za cerkveno arhitekturo, je drugo vprašanje. Tudi danes bo treba začeti računati z možnostmi moderne tehnike in z novimi statičnimi pogoji. Nove elemente v arhitekturi bo treba preštudirati, v koliko so uporabni za cerkveno stavbarstvo. Mesta dela, predmestja delavcev, centri velikih šele nastajajočih predmestij z modernimi visokimi stavbami, industrijskimi dvoranami, z ogromnimi stroji, sportne arene — vse to so vidni znaki novega časa in novega duha. Tu so novi temelji, tukaj bije takt novega časa in moderna cerkev ne sme biti več nekaj tujega v sredi drvečega dela in strojev. Lepo pravi že omenjeni arhitekt: »Ni se nam treba bati profanacije, tudi stari kristjani v Rimu so jemali vzorce po njihovih obokanih tržnicah, in njihove bazilike niso prav ničesar izgubile na občutju, pravtako malo kot so baročne cerkve-palače izgubile svojo moč ob še bolj sijajočih, ker bolj minucioznih, baročnih gradovih. Sedaj je čas novo romantiko stvarnosti poduhoviti, območje vsakdanjosti oplemenititi z napetostjo globljega religioznega občutja.« Možnosti fantastično mogočnih lokov, konstrukcije, oproščene materije, pravljično uporabljeni svetlobni učinki — vse to najde lahko uresničenje prav pri cerkveni stavbi našega časa in prihodnjosti.

To pot je šel arhitekt nove cerkve sv. Frančiška v Šiški — naš P l e č n i k in ramo ob rami je uresničeval zamisleke arhitekta — poglobivši se z vso ljubeznijo vanje — inženir S u h a d o l e c. Cerkev je centralna stavba. Glavni prostor, nekoliko nižji kot obstranski hodniki, je obmejen od dvajset mogočnih in vendarle vitkih stebrov v strogih toskanskih formah. Obstranske hodnike veže z glavnim prostorom troje položnih stopnic. Mogočen element so stebri. Cela stavba bo imela okoli 70 stebrov. Strop tvorijo lesene kasete v obliki podolžnih četverokotnikov. Svetloba pada posredno v prostor in mu daje neko mehko jasno, enakomerno luč. O k o s i l i t a k o j v c e n t r u m — k o l t a r j u. Prezbiterija v smislu od ljudstva ločenega dela ni. Oltar je tu zopet postavljen nekako v sredo med ljudstvo. Rex omnipotens, vladar naših src, sprejema v tihoti v avdijenco tisočere. vsak ima pristop. Tu je zopet povdarjena misel baroka — Bog med nami — v nasprotju z vodilno idejo gotike: Bog nad nami. Seveda je ta misel pri Plečniku drugače izpeljana kot jo je zamislil barok. Oltar bodo v notranjosti obhajilne mize obdajali štirje stebri, štiri večne luči kot pokojni oranti. Stranskih oltarjev v tradicijonelnem pomenu šišenska cerkev nima. Pač pa bo na vsaki strani glavnega še en mali oltar in eden v kapelici. Tu bi rad poudaril še izredno smotreno uporabo slehernega prostora: zakristija, kor za redovnike, kapelica, cerkvene shrambe, krstna kapelica, pevski kor, podstrešje, vse je praktično in simetrično zamišljeno. Dostop v zvonik — običajno tortura — je tu položen, zračen in svetel. Podstrešje — običajna in tradicionalna centrala smeti in šare — tu čist, raven, svetel prostor v obsežnosti spodnje ladje.

Pozornosti vredna je rešitev, kako premostiti in pokriti 25 m² velik prostor. Arhitekt je zasnoval železen most, ki nosi potem 20 trodelnih traverz streho in strop. Streha je sestavljena iz treh delov: srednji del in dva skrajna, ki počivata na železobetonskih nekako nažaganih konsolah. Pisati o tem je težko. Pojasniti bi bilo mogoče konstrukcijo le s slikami in podrobnimi načrti. Nad vhodom in korom je tudi nosilni lok v vzpetosti 16 m. Rešiti bi se dal problem tudi z mogočno kupolo, ki bi pa seveda zahtevala silno veliko materijala in močne nosnike.

Nekaj posebnega je tudi snov. Opeka, domače delo in posebno trdno žgana, je glavni element. Stebri so vsi iz take opeke zidani. Pravtako bo del sten ostal tak. Prižnica taka, obhajilna miza taka. Neka resna preprostost, pač monumentalna, preveva cel prostor — frančiškanska cerkev je, provincije sv. Križa — simbola trpljenja. In lesen strop, z drobnimi pozlačenimi križi. Ko prevzame patina les, bo ta strop nekaj posebno lepega in prijazno domačega.

Največja dolžnost vsake države je, da zastavi ves svoj vpliv, da prepreči izbruhe socialnih bojev. Nujno mora država skrbeti za zaščito slabejših in odvisnih, ki nimajo nobene druge moči in pomoči, za državno skupnost pa so njihove delovne roke in pošteni značaji neprecenljive vrednosti. Anglija bo kljub milijardnim izgubam morala izvesti vse reforme in doprinesti vse žrtve, ki se jim je tako trdovratno upirala. Ali bi ne bila tu prva naloga države, da bi bila preprečila stavko, ki je tudi njena nesreča in sramota? Sredstev v dosego mirnih rešitev danes ne manjka. Javne ustanove kot posredovalni in razsodiščni organi s prisilnim značajem niso več novost. Organizirati jih je mogoče tako, da bodo uživali zaupanje in avtoriteto.

Vedno in neprestano pa skrbno gojimo misel skupnosti, smisel za pravico, spoštovanje in ljubezen; širimo krščansko občestvo.

Rimsko vprašanje.

»Osservatore Romano« z dne 26. t. m. se obrača v kratkem članku na razprave in vesti o »rimskem vprašanju«, ki so jih v zadnjem času priobčili razni časniki in časopisi. Pravi, da se noče spuščati v bistvo stvari, marveč opozarja le enostavno na dejstvo, da je ostal položaj Sv. stolice, kakor so ga vstvarili dogodki pred 56 leti, do danes, bistveno neizpremenjen. Tako ima n. pr. sv. oče še danes vatikansko palačo le v rabi, ne pa v lasti; pri tem nosi še odgovornost za umetnostne zaklade, ki se nahajajo v njih. Poglavar katoliške cerkve torej ni niti gospodar v svojem domu in ima manj pravice nego katerikoli izmed članov diplomatičnega zbora, ki so akreditirani pri njem. O stvari naj se objektivno in pošteno razmišlja, ker se mora priti do zaključka, da sedanje stanje ne odgovarja ne pravicam ne dostojanstvu vesoljnega duhovnega poslanstva rimskega papeža.

Prvotni samoupravni program srbskih radikalov.

Kakor znano, je bila radikalna stranka ob svojem postanku nositeljica demokratične ideje. Kako daleč se je do danes od tega svojega temelja oddaljila, kaže najbolj sedanja centralistična ustava, ki izroča državnemu birokratizmu celokupno upravo do najmalenkostnejših opravkov — v primeri s prvotnim radikalnim programom o samoupravi. Ta program očrtava Slobodan Jovanović v zadnjem zvezku »Savremene Općine« sledeče:

V Srbiji, ki se je tedaj — v osemdesetih letih — upravno delila na okraje in okrožja (srez in okrug), naj bi se uvedla enotna uprava, ki naj bi jo izvrševale samoupravne okrajne enote; okrožja naj bi se ukinila. Samoupravna okrajna oblast bi sestajala iz okrajne skupščine in okrajnega odbora; okrajna načelstva (glavarstva) bi se odpravila. Celokupna krajevna uprava bi bila nedeljeno združena v rokah samoupravnih organov in okrajna skupščina in okrajni odbor bi izvrševala tudi vse tiste funkcije, ki jih vrše okrajna glavarstva. Centralni upravi bi ostalo le nadzorstvo nad delom okrajne samouprave, a to le glede zakonitosti, ne pa glede koristnosti tega dela. V mejah zakona bi mogla okrajna skupščina in okrajni odbor delati, kar bi hotela. A tudi nezakonitih aktov samoupravnih oblasti ne bi razveljavljala centralna uprava sama, marveč bi ta posel prepustila rednim sodiščem. Samoupravne oblasti bi imenovale tudi vse upravno uradništvo, srednješolske profesorje in prvoinstančne sodnike, tako da bi državnih uradnikov, »birokratov« v pravem pomenu besede, v okrajnem upravnem območju sploh ne bilo; državni uradniki bi bili omejeni na urade centralne uprave, na ministrstva.

To je bil torej prvotni načrt radikalne stranke o samoupravi. Vsekakor je od tega programa kmalu zelo popustila, kakor kaže srbska ustava iz leta 1888., ki se je sklenila na podlagi kompromisa med radikali in kraljem Milanom. Ta ustava ni prinesla enotne samouprave, marveč so se poleg državnih okrožnih in okrajnih oblasti ustanovile okrožne in okrajne samoupravne enote z zelo omejenim delokrogom. Ta izpačeni tip samouprave je prevzela tudi sedanja vidovdanska ustava, — ki so jo istotako izglasovali v prvi vrsti radikali — in je to tudi njena najslabša stran.

V celoti se cerkev močno sklada z načeli velikega arhitekta — duhovnika Albertija. (De re aedificatoria L. VII., c. 3, 5, 10, 12, 13, 15 pri Jacob Burckhardt, Geschichte der Renaissance in Italien. Esslingen, 1920.) Takole nekako se izraža: V svetišče prihaja božje med nas, da sprejema žrtve in darove. Pa četudi bi se Bog ne brigal za človeške stavbe, je vendar velikega pomena za pobožnost, da imajo svetišča v sebi nekaj, kar dviga srce in vzbuja občudovanje. Vstopivši naj je prevzet začudenja in rahle skrivnostne groze; tako bi rad vzkliknil: Ta kraj je dostojen za Boga! V notranjščini zahteva tudi, da imej glavni oltar odločilno besedo, ker bodi spomin na poživljen »agape — obed ljubezni« prvih kristjanov. Šele poznejši čas je natrpal vse polno stranskih altarjev. Okna zahteva ne prevelika in v taki višini, da se skoznje vidi samo nebo.« Slično je zahteval papež Pij II., Ernej Silvij Piccolomini, da naj imajo okna samo belo steklo. (Pij II. Com L. IX. p. 430 ss.) m l. c..

Nemogoče je v kratkem vse opisati, še manj vse delo dostojno in primerno oceniti. Na vsak način cerkev v svojih jasnih, preprostih, plemenitih linijah zelo odgovarja značaju svetnika, katerega ime nosi. Da bo sčasoma in vedno bolj našla odmev tudi v srcih ljudstva, je pa tudi gotovo. Saj bo celoten vtis tedaj, ko bo cerkev tudi znotraj vsa dodelana in opremljena, vse drugačen. Da bi tisti čas že skoro prišel, je pač želja vseh. Treba bo pač še mnogo žrtev in truda — tem večje bo potem veselje nad dovršenim sekularnim delom, tem bolj goreč bo potem Te Deum laudamus in humili beato Francisco — Tebe Boga hvalimo v ponižnem sv. Frančišku!

Izid volitev v zbornico v trgovskem odseku.

Skrutinij volitev v trgovskem odseku je pokazal sledeči rezultat:

V prvi kategoriji so dobili kandidati Jelačin-Ogrinove liste:

Josip Verlič	143	glasov
Rudolf Stermecki	143	»
Jurij Picek	143	»
Vid Murko	143	»
Namestniki:		
Anton Ravhekar	144	»
Martin Vrabl	144	»
Franc Lipej	144	»
Anton Fazarinc	144	»

Kandidati SDS liste:

Hieng	143	glasov
Elsbacher	143	»
Weixl	143	»
Cvenkel	143	»
Namestniki:		
Železnikar	142	»
Umek	142	»
Gulda	142	»
Tivadar	142	»

V prvi kategoriji so izvoljeni vsi naši namestniki, med kandidati za člane pa odloči žreb. Zastopniki SDS pri volilni komisiji zahtevajo, da se žreba med obema celotnima listama, naši zastopniki pa predlagajo, da se žreba med posameznimi kandidati, vendar tako, da bodo posamezno izžrebani zastopniki vseh treh volilnih okrožij.

V drugi kategoriji so prodrli kandidati SDS in sicer:

Brumen	583	glasov
Petovar	584	»
Kavčič	584	»
Adamič	585	»
Namestniki:		
Ravnikar	585	»
Kostanjšek	584	»
Pogačnik	585	»
Fürsager	584	»

Naši kandidati so dobili po 450 glasov in so ostali torej v manjšini.

V tretji kategoriji so prodrli kandidati SDS z 41 glasovi večine in sicer so dobili:

Gregorc	541	glasov
Pintar	541	»
Zebal	541	»
Klun	541	»
Namestniki:		
Ivančič	541	»
Kranjc	541	»
de Gleria	541	»
Mravljak	541	»

Naši kandidati so dobili vsi po 500 glasov in so stali v manjšini.

V četrti kategoriji je dobila Jelačin-Ogrinova lista ogromno večino.

Izvoljeni so naši kandidati:

Ivan Jelačin,
Anton Stergar,
Franc Korošec,
Janko Tavčar.

Namestniki:

Josip Petelinc,
Josip Lavtižar,
Davorin Tombah,
Maks Turnšek.

Natančne številke še niso znane, ker še okoli sto glasov v četrti kategoriij ni dognanih. Do sedaj je oddanih za listo g. Jelačina 3504 glasov, za listo g. Mohoriča (SDS) pa 3382 glasov. Od omenjenih sto glasov odpade najmanj še 50 glasov v prilog naši listi.

3. oktobra

ves brežiški in krški okraj

v Brežice na shod dr. Korošca

ki bo ob 11 dop. na dvorišču gostilne Drušković (nasproti samostanski cerkvi)

v Brežicah.

Velik tabor mož in fantov kranjskega okraja v Velesovem

dne 3. oktobra 1926.

Vabimo vse može in fante kranjskega okraja na veliko javno prireditev, ki se bo vršila na rožnivensko nedeljo dne 3. oktobra t. l. pri Materi božji v Velesovem. — Ob 9 v cerkvi služba božja, pri kateri pridiguje vseučiliški profesor g. dr. Gregorij Rožman. Po končani službi božji na prostem pred cerkvijo **velik tabor.**

Prvi govori g. narodni poslanec dr. Jos. Hohnjec iz Maribora o vprašanju vera in politika. Mladinsko vprašanje obravnava g. dr. Karel Capuder, profesor v Ljubljani; urednik »Slovenca« g. Fran Terseglav pa govori o predmetu: kmet, steber Cerkve in države.

Ker je to naša edina večja prireditev letošnjega leta v kranjskem okraju, vabimo k prav obilni udeležbi vse naše može in fante. Vabljeni in dobrodošli pa so tudi iz drugih sosednjih okrajev.

KZ za kranjski okraj.

Beležke

△ **Kaj pa to!** SDS se veseli, da je v zbornici za trgovino, obrt in industrijo, industrijski odsek, dobila več kot je pričakovala. »Jutro« poje slavospev tistim, ki so zmagali proti združeni stanovski listi. »Jutro« slavi gg. Sirca in Rebeka, pozabilo pa je popolnoma proslaviti zmago g. **Avgusta Praprotnika.** Niti z besedico ga ne omenja in vendar je bil on, kamen spodtike, gg. Sirc in Rebek pa le, v kolikor sta njegova najboljša podpornika. **Praprotnik** je nosil v volivnem boju zastavo SDS, »Jutro« pa je nanj čisto pozabilo. Ali je mar »Jutro« sram te zmage?

△ **Dr. Pipuš in inž. Dračar** sta demokrata. V četrti industrijski kategoriji so demokratje zmagali, toda dr. Pipuša in inž. Dračarja, ki ju je v tej kategoriji kandidirala tudi združena stanovska lista, so črtali in postavili Rebeka in Sirca. Sedaj pa »Jutro« pravi, da sta dr. Pipuš in inž. Dračar podlegla »klerikalnim intrigam«. Torej »klerikalci«, ki smo ta dva gospoda volili, smo krivi, da sta podlegla, liberalci, ki so ju črtali, pa niso nič krivi? — tako pravi »Jutro«.

△ **»Jutrovo« svarilo.** Na naš nedeljski članek k polomu v Slavenski banki je tudi »Jutro« zajavkalo. Zvija in stiska se, zraven pa grozi. »Jutrovi« patroni naj vedo, da bomo mi vselej povedali k vsaki stvari, kar se nam bo zdelo prav in nas »Jutrove« grožnje še daleč ne dosegajo.

△ **Žerjavova nada Pašić.** V potu svojega obraza se »Jutro« zadnje dni zopet vsako jutro priklanja gospodu Pašiču in Belgradu dokazuje, da bi bilo za porodice v Belgradu in v Ljubljani dobro, če bi se obnovila PP ali pa še več, da citiramo kar »Jutro«, »da bi se ustanovila večinska nacionalna stranka Jugoslavije«. Obupali so torej gospodje sami nad seboj in iščejo spet kotička pri radikalih. Dobro bi to bilo, res, za »Jutro« in še za marsikaterega drugega.

△ **Edini element.** »Jutro« pravi, da so žerjavovci edini element, ki se za državno edinstvo iskreno bori. Za ta element tirja »Jutro« posebne državne zaščite. To je ponavljanje starega denuncijantstva, obrekovanja in laži, ki stavlja Slovence v vrsto »protidržavnih«, ki jih je treba zastražiti s samostojnodemokratskimi žandarji. Tužna bo naša država, kadar bo imela le še ta edini element. No tedaj itak ne bi bilo več SHS, ker bi tudi ta element prešel med fašiste ali pa Hackenkreuzlerje, kjer bi pač bolje plačali.

△ **Ajmo za dr. Kukovcem!** Po zadnjem napadu, ki ga je izvršilo nedeljsko »Jutro« na dr. Strmška, je ta nehal kolebati in se je popolnoma odločil na pot za dr. Kukovcem. Tako mariborska politična kronika.

Shodi SLS

Skale pri Velenju. V nedelj 26. t. m. se je vršil tu pod predsedstvom g. župana dobro obiskan shod SLS. Poslanec Pušenjak je poročal o političnem položaju, o davčnem zakonu in raznih gospodarskih vprašanjih. Zborovalci so izvajanjem pazno sledili in odobrili politiko Jugoslovanskega kluba, ki je politika celokupnega slovenskega naroda. Obsodili so pa omahljivo, breznačelno in zgolj oportunistično politiko radičevcev ter njihovega slovenskega priveska z ministrom Pucljem na čelu. Na koncu so izrekli zborovalci Jugoslovanskemu klubu brezpogojno zaupnico.

SREDNJE IN ZAPADNO EVROPSKA ŽELEZNA VELESILA.

Praga, 28. sept. (Izv.) Tu so se zaključila pogajanja med zastopniki češkoslovaške in poljske železne industrije o možnosti vzajemnega sodelovanja. Zastopniki so prišli do popolnoma soglasnih zaključkov. Ta konferenca je izredne važnosti. Njen uspeh pomeni srednjeevropski železni trust. Če upoštevamo, da se istočasno dogovarjajo nemški, francoski, belgijski in angleški zastopniki za sklenitev zapadno evropskega železnega in jeklenega pakta, pomeni poljsko-češkoslovaški dogovor edinomožen paralelen nastop.

Ledena doba

bi danes človeka ne spravila tako lahko pod led, ker so vsakomur na razpolago tople jesenske in zimske suknje iz najfinejšega double-blaga in to prav po ceni pri tvrdki

DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA.

KRALJ ALEKSANDER PRI FRANCOSKEM PREDSEDNIKU.

Pariz, 28. sept. (Izv.) Jugoslovanski kralj Aleksander je včeraj popoldne obiskal predsednika francoske republike. Danes je predsednik jugoslovanskemu kralju obisk vrnil.

PREMESTITEV POMORSKEGA RAVNATELJSTVA.

Split, 28. sept. (Izv.) Tukaj so se razširile vesti, da bo vlada premestila pomorsko ravnateljstvo iz Splita v Belgrad in ga namestila v oddelku ministrstva za promet.

PROTI HERRIOTU.

Pariz, 28. sept. (Izv.) Včeraj se je vršila seja občinskega sveta v Lyonu, na kateri je socialistični klub pozval Herriota, da opraviči svoj vstop v vlado g. Poincareja. Herriot je izjavil, da hoče govoriti v nejavni seji, nakar je bila javnost od seje izključena. Svetnik Rognon je prebral nato izjavo socialističnega kluba, v kateri se poudarja, da je Herriot ravnal proti volji večine in ravnal nedemokratično. Po seji so se po mestu razvile socialistične demonstracije.

ŠTAJERSKI DEŽELNI GLAVAR ODSTOPIL.

Gradec, 28. sept. (Izv.) Deželni glavar za Štajersko je poslal predsedniku štajerskega deželnega zbora izjavo, da se odreka svojemu mandatu kot deželni predsednik. Obenem je podal demisijo tudi kot deželni poslanec.

PROTI NAPADOM NA KATOLIŠKE SKAVTE.

Rim, 28. sept. (Izv.) »Osservatore Romano« prinaša članek proti napadom fašistovskega časopisja na katoliške skavte, ki so bistven del katoliških mladinskih organizacij. List ostro obsoja te napade.

POLJSKA VLADA.

Varšava, 28. sept. (Izv.) Bivši ministrski predsednik Bartel je sestavil novo vlado z vsemi člani dosedanjega svojega kabineta. Če vlada ne bo dobila zaupanja sejma, bo predložila ukaz za razpust in razpis novih volitev.

RAZOROŽITVENA KONFERENCA.

Ženeva, 28. sept. (Izv.) Pripravljalna dela za sklicanje razorožitvene konference so zaenkrat zaključena. Tudi dela pododbora se bodo v kratkem končala. Paul Boncourt je izjavil, da bo morala Francija, v slučaju da ne pride do sklenitve skupne pogodbe na razorožitveni konferenci, skleniti razorožitvene pogodbe s posameznimi državami.

FUZIJA STRANK NA ROMUNSKEM.

Bukarešta, 28. sept. (Izv.) Narodna stranka in kmetska stranka sta sklenili popolno združitev obeh strank. Nova stranka se bo sedaj imenovala narodna kmetska stranka.

PRIMO DE RIVERA SI ŽELI MIRU.

Madrid, 28. septembra. (Izv.) Primo de Rivera je izjavil sotrudniku lista »La nazion«, da se ne more nikdo čuditi, če si po treh letih trudapolnega dela zopet želi miru domače hiše. On zaupa, da bo narodna skupščina izbrala iz svoje srede najbolj sposobne osebnosti, tako da bo mogel kralj svoje ministre imenovati iz novih mož.

RUDARSKA STAVKA NA ANGLEŠKEM.

London, 28. septembra. (Izv.) Izvršilni odbor rudarjev se je danes sestal k seji, da se posvetuje o poročilu, katerega bodo jutri predložili konferenci delegatov. Odbor se je danes posvetoval o položaju tudi z glavnim odborom strokovnih organizacij.

PRED STAVKO PRISTANIŠKEGA DELAVSTVA V HAMBURGU.

Berlin, 28. septembra. (Izv.) Iz Hamburga poročajo, da je državni minister za delo napravil danes zadnje poskuse, da se prepreči stavka pristaniškega delavstva. Če se ta poskus ne bo posrečil, začne s 1. oktobrom stavkati nad 10.000 delavcev.

POROKA BELGIJSKEGA PRESTOLONASLEDNIKA.

Brusel, 28. sept. (Izv.) Belgijski prestolonaslednik Leopold se bo v novembru poročil s švedsko princezinjo Aristido. Poroka se bo izvršila v Bruslju.

Družinska pratika 1927

je ravnokar izšla

in jo ima v prodaji vsaka boljša trgovina po vsej Sloveniji. Kjer bi je ne dobili, jo pa zahtevajte naravnost **od založništva »Družinske pratike« v Ljubljani.** Cena izvodu 5 Din, po pošti 50 par več. Krasi jo nad **20 celostranskih slik**, med temi 16 v bakrotisku! — Edina te vrste!

Oskrbite si jo pravočasno!

Kaj se godi doma

Strašna beda ljubljanskih deložirancev.

Groza in muke, ki tlačijo uboge deložirane po raznih barakah, vagonih in celo na prostem, je nudila ob strašnem nalivu v ponedeljek eno najžalostnejših slik kot resen opomin merodajnim faktorjem. Ob Dunajski cesti, kjer ima mestna občina v nanovo dograjenih hišah rezerviranih še večje število praznih stanovanj, prebiva pred strahom in trepetom v takozvanih Černetovih barakah še šest družin s številnimi družinskimi člani. Da je strah upravičen, zadostuje samo en pogled na razpadlo, strohnelo in na vse strani nagnjeno tramovje, streho in stene. V tako nevarno bivališče se morajo podajati uboge družine, in tam počivati, izročajoč svoje izmučene ude mili usodi vsake noči. Toda bridkost, ki so jo pa doživeli v zadnjih urah ti res vsega usmiljenja vredni in takojšnje pomoči potrebni barakarji, je pa morala ganiti srce vsakega mimoidočega človeka. Radi močnega deževja zadnjih 48 ur je napolnila voda vse prostore barakah tako visoko, da je začelo plavati vse skromno imetje, ljudje pa so morali, dasi do zadnje krpe vsi premočeni na prosto, kajti življenska nevarnost je pretila tem huje, ker se je bilo bati, da se vsak čas sesede do skrajnosti segnito tramovje. Naposled ni preostalo druzega, kakor poklicati na pomoč rešilno postajo da so z avto-sesalko izpraznili vodo ter rešili za hip morda vsaj toliko da ne zasujejo žalostnih bivališč gnile stene. Znano je, da ima mestna občina še večje število praznih stanovanj v nanovo zgrajenih hišah za Bežigradom. V kakšne namene in za koga se tam pridržujejo ta stanovanja, ne vemo. Saj menda ne čakajo naši mestni očetje na še večje reveže kakor so barakarji ob Dunajski cesti? Ako so pred dnevi oddali stanovanja takim, ki še od daleč niso bili novega stanovanja tako nujno potrebni, potem je skrajni čas, da dobijo nemudoma stanovanja najbolj bedni izmed bednimi, ki stanujejo v gnilih barakah ali pa pod šatori. — Vprašamo gg. gerente, ali naj še dolgo traja škandal, da bivajo v Ljubljani ljudje po bivališčih, ki so slabša od najprimitivnejšega hleva, medtem ko ima mesto na razpolago stanovanja? Ali ni beda, oziroma dejanska potreba edino merodajno merilo za nakazanje stanovanj? Mi mislimo, da, in da so tudi gg. gerenti tega naziranja — zato naj se vendar enkrat preskrbijo stanovanja siromakom, ki morajo, kakor se lahko vsak sam prepriča, stanovati v kolibah, napravljenih iz kartona! (Glej trg pred šentpetersko vojašnico!) Ali ne premislijo merodajni faktorji, kaj morajo zdaj ti reveži pretrpeti pod enim najgroznejših nalivov, kar jih pomni Ljubljana? In ali nihče od gospodov ne pomisli, kaj bo še pozimi? Pozivamo tudi g. velikega župana, da poseže tu z vso avtoriteto vmes, da ljubljanski deložiranci pridejo pod streho!

Nepojasnjen umor na Bizeljskem.

V soboto, dne 25. t. m. je naznanila Alojzija Benko, žena čevljarskega mojstra v Brezovici, orožniški postaji na Bizeljskem, da pogreša svojega moža Mihaela. Povedala je, da ji je v petek zvečer ob 6. uri njen mož naročil, naj gre z otrokom k sosedu Jelčiču ličkat (kožuhat) koruzo, sam pa da bo še neke čevlje oddal strankam ter da bo nato prišel za njo k sosedu. Žena z otrokom je odšla, kakor ji je bilo naročeno, vendar njenega moža ni bilo k Jelčiču. Ko je prišla ob pol 1. uri ponoči domov, moža tudi doma ni bilo. Šla ga je takoj v noči iskat s pokojnikovim bratom Francetom, vendar brezuspešno. V jutro je zadevo naznanila orožnikom, ki so takoj preiskali vso okolico in poizvedovali na vse strani, pa tudi brez uspeha. Okrog 11. ure dopoldne (v soboto) pa sta našla truplo ubitega Mihaela Benko pokojnikov brat Franc in sosed Jožef Podgoršek in sicer v koruznici kakih 100 m od ceste in 1 km od doma. Poleg mrtvega Mihaela Benko, ki je imel na glavi 5 ran, na prsih, rokah, trebuhu in nogah pa tudi 15 večalimanj težkih ran, je ležala sekirica. Na lice mesta došla orožniška patrulja je po poizvedovanju takoj ugotovila, da je sekirica last Jožefa Podgorška, tistega, ki je truplo našel. Kot umora osumljena je orožništvo aretiralo Jožefa Podgorška in pokojnikovo ženo Alojzijo, o katerih pravi ljudski glas, da je baje imela za moževim hrbtom nedovoljeno razmerje. V nedeljo dopoldne je prišla na lice mesta sodna komisija iz Brežic, ki je raztelesila pokojnika. Doslej aretirana tajita vsako krivdo. Upamo, da bo sodna preiskava razjasnila ta umor, ki po svoji tajinstvenosti sliči umoru pokojnega Hudine, istotako iz Brezovice, ki je bil umorjen l. 1919.; ta umor je še do danes ostal nepojasnjen.

Ponarejevalec denarja Potočnik

V ponedeljek popoldne je bil po potrditvi obsodbe prepeljan znani ponarejevalec denarja Potočnik iz jetnišnice okrožnega sodišča v mariborsko moško kaznilnico. Potočniku, ki je odsedel že svoj čas 15 let v Karlovi, je tokrat prisojenih 20 let. Omenjeni se je branil mariborske kaznilnice, ker je v njej presedel veliko let njegov oče in je v njej umrl njegov brat. Potočnik je na svojo škodo večkrat simuliral duševno zmedenost, a so ga vsikdar razkrinkali. Malo pred prepeljavo v kaznilnico se je s pomočjo igle in svinčnika tetoviral po celem obrazu in se mu bodo poznali ti barvani ubodljaji dolgo. Na čelo si je tetoviral ime državnega pravdnika, na eno lice sodnika, na drugo številko 20. Cele kazni najbrž ne bo presedel, ker je že star nad 50 let.

Ukradli konja in voz.

Posestniku Ludoviku Sodinu v Stratincih je bila po noči ukradena iz zaklenjenega hleva triletna kobila vredna 5000 Din in popolnoma nova konjska oprema, cenjena na 1500 Din. V isti noči je zmanjkal posestniku Jožefu Volčiču v Konjicah nov, zeleno pleskan lovski voz, vreden 1500 Din. Ukradli so ga sigurno isti tatovi, ki so šli s Sodinovo kobilo. Ukradena kobila je velika, rjave barve, na čelu ima od temena do gobca belo, 3 prste široko liso in na desni strani glave pod očesom malo zaceljeno rano, kjer ne raste dlaka. Tatvino so najbrže izvršili cigani, ki so se par dni klatili po okolici Konjic, po tatvini pa so nenadoma izginili.

Velik lovski tat.

Na obtožni klopi deželnega sodišča na štev. 79 v prvem nadstropju se je vsedel včeraj še mlad obtoženec Jože Puš, delavec iz ljubljanske okolice. Precej obširna obtožnica ga dolži več raznih lovskih in kurjih tatvin. Po prebrani obtožnici je odgovarjal mož predsedniku na razna vprašanja približno takole: Preds.: »Ali ste naredili vse to?« — Obt.: »Ne, gospod, to bi bilo pa vendar le malo preveč. Kar sem storil vam bom povedal.« — Preds.: »Začnimo torej s kokošmi. Pravijo, da ste jih ukradli posestnici Mariji Hočevarjevi v Gojnicah kar šest. Nekaj ste jih prodali, nekaj pa pojedli.« — Obt.: »Ja, gospod, to je res. Samo ne vem, koliko jih je bilo. Pa če pravi ona, da jih je bilo šest, pa naj jih bo torej šest.« — Preds.: »Dobro, dalje pravijo, da ste ukradli precejšen žakelj koruze?« — Obt.: »Ja, gospodje, res sem jo nekaj odnesel, toda bilo jo je komaj en mernik. Pa tudi to ni prav, da jo cenite v obtožnici po tri dinarje, res pa je, da je bila vredna takrat samo po dva dinarja.« — Preds.: »Kaj pa z jazbeci? Pravijo, da ste vjeli dva?« — Obt.: »Ja, to bi bilo že prav; toda danes mi smete vračunati samo enega, ker sem bil za enega že kaznovan lansko leto.« — Preds.: Kaj pa z zajčki?« — Obt.: »Gospodje, tu je pa velika pomota. Dva sem res smuknil in za dva sem tudi takoj priznal. Danes pa mi jih zapišete kar dvajset. Tu je ušla ena ničla skozi stroj. Dva sem pa res!« — Preds.: »No, sedaj pa pride najhujše. Dolže vas, da ste ujeli na zanjke kar tri srne.« — Obt.: »Oho, gospodje, teh pa kratko malo ne priznam, ker jih tudi ne poznam. Takrat, ko pravijo, da sem kradel srne, me sploh ni bilo doma!« — Preds.: »Pa kje ste bili takrat?« — Obt.: »Bil sem tam pri sv. Križu, kjer sem delal.« — Preds.: »Kako daleč pa je to od vas?« — Obt. (bolj tiho): »Dobre četrt ure, gospod!« Smeh po dvorani. — Preds.: »Dobro, dobro, sedaj kar sedite. Četrt ure daleč se pa že gre pa srne.« — In vsedel se je fant na klop, namuznil se je malo in se je skrbno ozrl na sodnike in še skrbneje na državnega pravdnika. — Predsednik pokliče kot pričo 12 letnega fantička Miha Kovačiča, ki je obljubil, da bo govoril tako po pravici, kakor bi bil pri spovedi. — In povedal je fantiček in to jako odločno in razločno, da tega Kocmurjevega dobro pozna. Povedal je: »Šel sem en teden pred cvetno nedeljo v gozd po bršljin. Tam sem videl v grmovju Puša, ki je drl srno. Obenem sem začul korake. Zlezel sem hitro sem koze pasel tam za »Stojko«, pa sem zaslišal srno. Obenm sem začul korake. Zlezel sem hitro na smreko in videl sem, ko je prišel ta po srno, ki se je premetavala v zanjki. Bilo je ravno, ko smo krompir sadili. Povedal sem tudi mami, ta pa si ni upala dalje govoriti, ker smo se Puša bali. Videl sem ga pa tudi enkrat, ko je pral v košari dva zajca.« — Po kratkem posvetovanju je bil nato Jože Puš obsojen, ker je kradel kokoši in pa radi lovske tatvine, katero je izvršil v gozdu »Vrhovka« v šmarskem lovišču odvetnika dr. Lokarja in tovarišev v Ljubljani. Dobil je osem mesecev težke ječe in je sprejel kazen brez vsakega ugovora. — In rekli so v dvorani, da je gotovo zadovoljen, ker je gotovo pričakoval še več.

Predrzna vožnja.

Posestnik Vollmajer v Selnici pri Mariboru ima ob Dravi brod in sicer velikega za prevažanje vozov ter večjih tovorov in manjšo ladjo za vzdrževanje osebnega prometa med Selnico in Rušami.

V sredo okrog 8. ure zvečer je sedel v osebno ladjo neznan moški, jo odpel kar na lastno pest in se podal sam kot neveščak preko Drave. Ker ni znal prav uravnati gonilnega vesla, so se zagnali valovi s tako silo ob ladjo, da se je utrgala veriga, za katero je bil čoln pripet na brodno železno vrv. Ladja je zdrčala z neznancem po Dravi in ni bilo mogoče skočiti na pomoč, ker ni imel brodar prostega ter manjšega čolna takoj pri roki, bila pa je tudi nad Dravo megla ter tema.

Brodarjevi so prepustili neznanega drzneža na milost in nemilost Dravi. Akoravno je Drava med Rušami in Mariborom na nekaterih mestih zelo nevarna, se vendar neznancu ni pripetilo nič hudega in je pustil ladjo pri mariborski brvi ter izginil neznano kam.

V četrtek zjutraj ob 7. uri se je pripeljal v čolnu za izgubljeno ladjo lastnik gosp. Vollmajer in jo našel prazno ob kraju pri brvi. Ladjo je spravil na suho ob Pristanu in čakal do popoldne v četrtek na voznika. V strahu in zmedenosti radi izgube ladje sta on in njegova žena naročila kar tri voznike, ki so tudi prišli, a odpeljal je ladjo samo eden. Vollmajer ima poleg raznih neprilik še stroške za tri voznike, a neznanega zlikovca najbrž ne bo videl nikdar.

Slučaj je prijavljen mariborski policiji, a bo težko izslediti drznega krivca, ker se je doigrala življenjsko nevarna vožnja v objemu goste megle in nočne teme.

Dnevne novice

★ **Telefonska zveza z Belgradom** je bila snoči pretrgana, zato so izostala najnovejša belgrajska poročila.

★ **Poslancem Jugoslovanskega kluba!** V ponedeljek, 4. oktobra, bo ob 11. uri dopoldne seja Narodne skupščine.

★ **Iz Brežic** nas obveščajo, da bo **shod SLS**, na katerem govori načelnik dr. Anton **Korošec** v Brežicah **na dvorišču gostilne Društkovič, nasproti samostanski cerkvi.** Poprej je bilo napovedano na dvorišču Narodnega doma. Prosimo, da naši bralci vse naše somišljenike o tem obveste.

★ **Osemdesetletnica dr. Frana Buliča.** Kakor smo že poročali praznuje dr. Fran Bulić, znameniti dalmatinski zgodovinar in član Jugosl. akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu, dne 4. oktobra t. l. svojo 80 letnico. V Splitu se je sestavil pripravljalni odbor za proslavo tega dne.

★ **Profesorski kongres v Novem Sadu.** Na profesorskem kongresu v Novem Sadu so sprejeli resolucijo, v kateri protestirajo proti znižanju uradniških doklad in zahtevajo, da vlada vzpostavi doklade v prejšnji višini; posebna komisija naj ugotovi na podlagi današnjih cen, koliko je treba za življenje; po tem naj se uravnajo plače, ki se naj menjajo potem le na podlagi indeksa življenskih potrebščin.

★ **Oražnov dijaški dom.** Z zimskim semestrom 1926-27 se otvori v Ljubljani »Oražnov dijaški dom« za revne slušatelje medicinske fakultete (prosto stanovanje, kurjava in razsvetljava). Prošnje, katerim je priložiti ubožni list, naj se vlože najkasneje do 9. oktobra t. l. pri upravnem odboru Oražnovega dijaškega doma v Ljubljani (univerza).

★ **Udeležnikom pravniškega kongresa.** Slike udeležnikov, napravljene pred Narodnim muzejem, so gotove. Cena 40 Din, s poštnino 50 Din. Udeležniki se vabijo, da naroče lepe slike in pošljejo navedeni znesek naravnost fotografu Hugonu Hibšerju v Ljubljani.

★ **Nespodobno govorjenje na železnici.** V nedeljo, dne 26. septembra smo se peljali iz Ljubljane z večernim dolenjskim vlakom. Bilo nas je nekaj čisto mirnih potnikov, eni so celo dremali, drugi pa smo se dostojno pogovarjali. Toda ta mir nam je kmalu motil nek mož okoli 45 let star, ki je vstopil menda šele pozneje. Čutil se je najbrž poklicanega, da vso družbo »zabava« s svojim neslanim in nemoralnim govorjenjem; govoril je tako, da bi se tega sramoval zadnji Culokafer. Videlo se mu je, da je njegova duhovna hrana protiversko časopisje. Vse bi še človek prenašal, ko bi bil dotični mož govoril par osebam, a on je kričal in vpil, da smo ga bili že davno vsi siti. Seveda je bila okoli njega ženska družba, ki je njegovemu kvantanju točno njemu na ljubo sekundirala. Ko bi se mu nikdo ne smejal in ga pustil popolnoma v miru, pa bi bil pomilovanja vreden mož kmalu utihnil. Nameravali smo ga pri prihodnji postaji izročiti sprevodniku, da ga poduči, kako se mora človek obnašati na železnici, pa je k sreči že izstopil v Trebnjem; mož je baje doma nekje blizu Mirne. Najboljše sredstvo je, da se takega človeka pusti na miru in mu nikdo ne odgovarja in se mu ne smeje, potem bo že nehal. Žalostno je to, da je bil to kmečki človek, torej iz stanu, ki je drugače še najbolj veren in ljubezniv. — Po našem mnenju naj se taki slučaji prijavijo oblasti, ki naj preišče dotične naredbe, da se taki klafači kaznujejo. Če se tako postopa danes že v vseh kulturnih državah, zakaj naj bi se tudi v Jugoslaviji ne postopalo proti takim tipom? (Opomba uredn.)

★ **Konferenca delegatov zobotehnikov kraljevine SHS v Zagrebu.** V nedeljo, dne 3. oktobra t. l. ob 8 zjutraj se bo vršila v Obrtnem Zboru v Zagrebu, Mažuraničev trg 26, konferenca delegatov zobotehnikov cele države. Tu se bo sklepalo o važnih stanovskih vprašanjih in težnjah zobotehnikov v njihovem pokretu. Na dnevnem redu je tudi ustanovitev Zveze zobotehnikov kraljevine SHS.

★ **Italijanski parnik zavozil v našo ladjo.** V splitski luki je italijanski parnik »Esino« z vso silo zavozil v naš parnik »Olib« in ga težko poškodoval. Italijanski parnik so pridržali v luki, dokler se slučaj ne pojasni.

★ **Nova letalska katastrofa v Novem Sadu.** Dne 27. t. m. so se na novosadskem letališču vršile vaje. Letalu, s katerim sta vadila podpolkovnik Aleksij Kovanjkov in redov Muharem Muhamedbašić, je v višini 250 m eksplodiral motor, nakar se je celi aeroplan vnel in razpadel na kose. Tudi oba letalca je raztrgalo in razneslo.

★ **200 letnica srbskega srednješolstva.** Na profesorskem kongresu v Novem Sadu so sklenili, da se l. 1928. slovesno proslavi 200 letnica srbskega srednjega šolstva. Ob tej priliki izide knjiga, ki jo bodo spisali profesorji: Tominšek iz Maribora, Bosanec iz Zagreba in Vulović iz Belgrada.

★ **Važen korak zagrebške mestne občine v stanovanjskem vprašanju.** V včerajšnji seji zagrebškega mestnega odbora za mala stanovanja so odobrili županov predlog, da se odbor preosnuje v stalen »stanovanjski odbor«, ki bo imel v rokah celokupno skrb v stanovanjskem vprašanju. Delo bo izvrševal poseben pododsek, ki bo vodil stanovanjsko statistiko in šel v vsakem oziru na roko tistim, ki bi bili pripravljeni zidati; nepremožnim strankam, ki bi pa imele vsaj nekaj denarja za zidanje, bo občina preskrbela kredit. — Vseh 20 razpoložljivih malih stanovanj v mestnih zgradbah so nakazali deložirancem. Na zadnji seji sklenjene visoke najemnine v novi mestni hiši se razveljavijo in določitev najemnin prepusti novemu stanovanjskemu odboru.

★ **Odbor društva vpokojenega učiteljstva Slovenije** naznanja vsem članom in članicam tega društva, da je vlada potrdila nova pravila in da bo radi tega izredni občni zbor v četrtek, 7. oktobra t. l. v društvenih prostorih pri gosp. učitelju Pavlu Gorjupu pri Majerončku za Leoninom v Ljubljani. Dnevni red: 1 Volitev predsednika; 2. volitev 6 odbornikov; 3. volitev treh pregledovalcev računov. — Pristopnina se je sedaj nekoliko zvišala. Društvo šteje danes 335 članov. — B., tajnik.

★ **Obvestilo.** Na pritožbe, da se več vojakom pri 30. pešpolku, ki služijo v Gjakovici, niso izročili njihovi kovčeki, je prejel poslanec Vlado Pušenjak od poveljstva polka obvestilo, da se je izvršila preiskava. Pri preiskavi so našli vse kovčeke ter jih izročili lastnikom. Ako kateri slovenski vojaki 30. pešpolka še niso dobili kovčekov, naj oni, oziroma njihovi starši, to javijo poslancu Pušenjaku, da bo posredoval ponovno.

★ **Mednarodni preizkus jugoslovanske iznajdbe.** Od 9. do 31. oktobra t. l. bodo v Zagrebu in na Sušaku preizkušali Božičevo zavoro na vagonih. Preizkusom bodo prisostvovali delegati vseh evropskih držav. Mesto Zagreb bo tuje delegate gostoljubno sprejelo.

★ **Železniška nezgoda na progi Gračac—Knin.** Dne 26. t. m. je na progi Gračac—Knin v bližini Unešića zaradi slabe proge skočil iz tira en voz tovornega vlaka; pri tem je bilo več voz poškodovani, a tračnice v dolžini 150 m raztrgane. Na tej progi niso izmenjali pragov od njene zgradbe, t. j. od 1877. l.

Ljubljana

⊙ **Srebrna poroka.** V petek sta v najožjem krogu praznovala svojo srebrno poroko g. dr. Brejc in soproga, gospa Mara, rojena Vencajzova. Spremljale so ugledno rodbino prisrčne častitke in želje vseh, ki jo poznajo in globoko cenijo.

⊙ **Osebna vest.** Za scenografa Narodnega gledališča v Ljubljani je imenovan akademični slikar g. Ivan Vavpotič s pravicami državnega uradnika I. kategorije, 8. skupine, 3. stopnje. Gospod Vavpotič že par mesecev sem sodeluje pri raznih inscenacijah tako v drami kakor tudi v operi.

⊙ **Prosvetni večeri,** katere prireja Prosvetna zveza, so postali pri nas prava ljudska visoka šola. Doslej je bilo 25 večerov, kateri so bili posvečeni Sloveniji, Jugoslaviji, domači zgodovini, umetnosti in literaturi. Udeležilo se je večerov doslej 8228 obiskovalcev, kar je zelo častno za naše meščane. Pred nami je načrt za bodoče večere v jesenski in zimski sezoni l. 1926.-27. Prvi večer se bo vršil v petek 1. oktobra. Veljal bo naši državi. Predaval bo dr. Korošec o temi: Naša država in njeni sosedje. Ker je predavanje prav v tem času, ko se vrši nova grupacija evropskih držav, zelo aktualno, zato že danes vabimo vse kroge od preprostega delavca, do meščana in inteligenta, da se tega predavanja gotovo udeleži. Predavanje se vrši v petek 1. oktobra ob 8 zvečer v Ljudskem domu.

⊙ **Starši!** Največji sovražnik otrok je ulica. Ulica ugonablja vaše otroke duševno in telesno. Toda, kam z njimi, se vprašujete, ko vidite, da otrok ni mogoče imeti ves dan zaprtih v stanovanju, ker zdrav otrok mora skakati, se mora igrati in mora živeti v družbi. Starši, najboljšo družbo in najbolj zdravo zabavo imajo otroci pri telovadbi. Tu se otroci pod strogim vodstvom duševno in telesno vzgajajo v vredne člane človeške družbe. Zato pošljite vaše otroke brez skrbi **k naraščaju šentpeterskega Orla,** ki ima svojo telovadbo vsako soboto od 5 do pol 7 popoldne, pozimi pa od 4 do pol 6 v telovadnici Ljudskega doma na Streliški ulici. Otroci naj se javijo vaditelju v navedenem času.

⊙ **Koncert koncertnega pevca g. Williama Gwina.** V ponedeljek dne 4. t. m. se bo vršil v Filharmonični dvorani pod okriljem Glasbene Matice koncert Williama Gwina. Umetnik je odličen koncertni tenorist, rojen v San Franciscu v Kaliforniji ter je dokončal svoje glasbene študije na pariškem konservatoriju. Posvetil se je popolnoma koncertni glasbi, je vnet oboževatelj francoskih del ter osebni prijatelj mnogih avtorjev. Redno nastopa na koncertih v Franciji, Angliji in Ameriki. Njegov nastop v ponedeljek je njegov drugi koncert v našem mestu. Za ta koncert si je izbral umetniški program, ki sestoji prav za prav iz treh delov: V prvem delu so uvrščena dela modernih francoskih avtorjev, drugi del nam prinaša angleško pesem 17. stoletja, tretji del pa obsega izredno zanimive in originalne zamorske pesmi. K posameznim točkam sporeda se še povrnemo, danes pa opozarjamo našo javnost na ta **prvi koncert** letošnje sezone, ki bo nudil vsekakor prvovrstni umetniški užitek. Predprodaja vstopnic od danes naprej v Matični knjigarni.

⊙ **Nesreča v tobačni tovarni.** V tobačni tovarni na Tržaški cesti se je včeraj dogodila

nesreča, ko so popoldne montirali plinsko napeljavo. Med delom je nekje uhajal plin, vsled česar se je zastrupilo več delavcev in delavk. Nekateri so obležali nezavestni na mestu. Prepeljali so jih takoj v bolnico, kjer so ugotovili, da zastrupljenje ni hudo. Ena delavka je že včeraj odšla domov, 4 moški in ena ženska pa bodo tudi jutri že puščeni na dom.

⊙ **Zadeva Ljubljanske posojilnice in Jugoslov. zav. hranilnice.** Naša nedeljska notica glede poslovanja Ljubljanske posojilnice in Jugoslov. zavarovalne hranilnice je samo v toliko netočna, da od sodišča uvedena revizija še ni končana. Poslovanje obeh zavodov se je vsoboto ustavilo; ravnotako so se zaprle poslovne knjige. Včeraj so se tudi lokali obeh zavodov zaprli, tako da zavoda do nadaljnjega ne poslujeta. O tej zadevi bo sodišče sklepalo po končani reviziji. Kakor smo zvedeli na sodišču, je bil g. Anton Pesek, ustanovitelj teh dveh zavodov, včeraj preveden v preiskovalni zapor.

⊙ **Nove vrste promet.** Od trnovskega župnišča do sodarja Repiča v Kolezijski ulici je včeraj zjutraj vozil ljudi čez poplavljeno cesto mladenič na vozičku z dvema kolesoma. Čez dan se je promet toliko izboljšal, da je dal mestni magistrat na razpolago diro s par konji in voznika. Da ni manjkalo dovtipov, ni potreba omenjati.

⊙ **Zveza uradnic in trgovskih nastavljenk** priredi tečaj za ročna dela. Vpisovanje se bo vršilo v ponedeljek 4. oktobra od pol 19 do 20 zvečer v Krekovi prosveti v Alojzijevišču na Poljanski cesti. Istotam dobe interesentinje vse podrobnejše informacije.

⊙ **Srečen slučaj — aretacija kolesarskega tatu.** Kakor smo že kratko poročali, je bilo ukradeno dne 23. t. m. zasebnemu uradniku Ivanu Lovšetu iz veže palače Okrožnega urada na Miklošičevi cesti kolo, vredno 1000 Din. — Lovše je naznanil tatvino policiji, kar pa je ostalo brez uspeha, kot že v nebroj slučajih. Srečno naključje pa je hotelo, da je prišel mož zopet do svojega kolesa. V nedeljo dopoldne je šel Lovše po Dunajski cesti in je obenem tudi pozorno opazoval kolesarje. In res je zapazil na cesti dečka, ki se je pripeljal na njegovem kolesu. Ustavil je fanta, ga pograbil in vprašal, odkod ima kolo. In dečko mu je povedal popolnoma mirno, da mu je posodil kolo njegov prijatelj Ivan L u k š i č, 23 letni ključavničarski pomočnik iz Šiške, ki je sedaj brezposeln. Fanta so seveda takoj prijeli in so poslali po Lukšiča. Ta pa se je v vidni zadregi izgovarjal, da mu je dal kolo neki Dalmatinec, katerega pozna samo pod imenom Pero in ki je uslužben kot zidar pri stavbnem podjetju inženirja Dukiča, na hrani pa je v Ljudski kuhinji. Poslali so zopet po tega »Perota«, katerega pa niso mogli nikjer izslediti. Tudi v Ljudski kuhinji ga nihče ne pozna. In uverili so se, da je bil ta izgovor izmišljen, ter so izročili fanta sodišču. — Uvedli so preiskavo, ker ni izključeno, da si je pridobil ta podjeten fant še več drugih koles na tak cenen način.

⊙ **Prepir in pretep radi listkov za nočni obisk gostiln.** V nedeljo zvečer se je zbralo v gostilni na Zeleni trati na Vodovodni cesti več delavcev iz okolice, ki so tam pridno popivali. Posebno živahna je bila družba štirih zidarjev, ki so uslužbeni pri »Stavbni zadrugi«. — Ko je prišel po deseti uri mestni paznik, ki nadzoruje, če imajo vsi gosti listke za ponočni obisk gostilne, sta se zidarja Anton Kolarič in pa njegov tovariš Anton Bratovš uprla in nista hotela na noben način plačati listkov, pa tudi oditi nista hotela. Ko so jih končno po daljšem prerekanju in prepiru odstranili iz gostilne in so jih postavili na cesto, sta začela oba seveda že precej pijana, razsajati in tolči po vratih. Ko pa jima tudi to ni nič pomagalo, sta začela s ceste metati kamenje v hišo. Seveda si ni upal nihče ven, ker je letelo kamenje od vseh strani. Razbila sta skoro vse šipe na oknih in vratih in sta napravila gostilničarju precej škode. Končno pa so jih le ukrotili in so jih aretirali. Policija jih je izročila po prvi preiskavi deželnemu sodišču in se bosta ta siroveža kmalu imela priliko zagovarjati radi hudodelstva poškodbe tuje lastnine.

Maribor

□ **Protestni shod stanovanjskih najemnikov. V četrtek zvečer sklicuje društvo stanovanjskih najemnikov v Mariboru veliko protestno zborovanje, ki se bo vršilo v Götzovi dvorani. Pozivamo vse najemnike in podnajemnike, da se zborovanja udeleže ter enoglasno protestirajo proti nameram vlade, ki hoče zopet povišati najemnino ter odpraviti najemniško zaščito.**

□ **Proslava 700 letnice sv. Frančiška,** ki se bo vršila poleg cerkvenih v nedeljo popoldne tudi v Götzovi dvorani, obeta biti zelo zanimiva. Poagitirajte, da bo ta prava manifestacija kat. Maribora!

□ **Polovična vožnja.** Vsem, ki se nameravajo vdeležiti slovesne proslave sedemstoletnice smrti sv. Frančiška v baziliki Matere Milosti v Mariboru, je dovoljena na vseh progah od 2. do 12. oktobra polovična vožnja. Uradno dovoljenje z dne 25. septembra.

□ **Mučen incident.** V nedeljo popoldne je sin znanega politika g. Gaberška, mladi inžener Gaberšek pri Siemensu na Dunaju, ki se je peljal iz Ljubljane ter se tu nekaj ustavil, da nadaljuje svojo pot na Dunaj, imel neprijeten incident na kolodvoru in sicer v lokalu obmejne policije. Nato so g. Gaberška prepeljali v zapore okrožnega sodišča, pa ga po kratkem zaslišanju izpustil. Kakor izvemo vzrok temu incidentu ni g. Gaberšek. Pravijo, da se bo stvar obravnavala še v skupščini, kjer se utegne ob tej priliki izreči sodba o tem, kakšna bi naj bila obmejna policijska služba v moderni državi.

□ **Pritožbe.** Posestniki vinogradov v mariborski okolici se hudo pritožujejo, da se pri vajah garnizije ne ozira na njihova posestva, oziroma vinograde. Tako je v pondeljek popoldne vojaštvo vadilo, oziroma razvijalo fronto po vinogradih, ki še niso obrani. Posestniki so se brzojavno obrnili na poslanca Žebota v Belgradu, da posreduje pri g. vojnem ministru, da se to ne bo več zgodilo.

□ **Zastopnik mariborskega prof. zbora** na profesorskem kongresu v Novem Sadu je g. prof. R i b a r i č, kjer bo obrazložil predloge in zahteve mariborskega pododbora prof. organizacije.

□ **Mariborska humanistična gimnazija v nevarnosti,** da se izpremeni v realno gimnazijo. Kot je napovedal minister prosvete ob priliki profesorskega kongresa v Novem Sadu, se bodo vse srednje šole zjednačile. Ako bi bila s tem prizadeta tudi humanistična gimnazija v Mariboru, opozarjamo prizadete kroge, da pravočasno proti tej preureditvi nastopijo.

□ **Kat. slovensko izobraževalno društvo v Studencih** pri Mariboru priredi v nedeljo, dne 17. oktobra 1926. v prostorih gostilne g. Gačnik v Studencih, Dr. Krekova cesta št. 24 (vis-a-vis delavnice drž. žel.) veselico združeno z vinsko trgatvijo, katere čisti dobiček je namenjen za zgradbo »K a t o l i š k e g a d o m a« v Studencih. Najvljudneje prosimo vsa bratska društva v Mariboru in okolici, da ta dan ne prirejajo nobenih veselic. Ker je Katoliški dom v Studencih nujno potreben, vabimo že danes vse naše prijatelje, da se te dobrodelne veselice udeleže. Natančen spored veselice bomo objavili prihodnjič.

□ **Izvošček povozil avtomobil.** V torek okrog 3. ure zjutraj je vozil izvošček Josip Š. v naglem diru po prepovedani levi strani Koroške ceste. Po Strosmayerjevi ulici je v tem hipu privozil avto, v katerega je izvošček z vso silo butnil ter mu odtrgal blatobran, dočim se fijakerju ni nič poškodovalo. Radi neprevidne vožnje pa ga čaka policijska kazen.

□ **Mlad vlomilec.** Včeraj je bil aretiran komaj 16 letni Jožef Z. iz Kamnice, katerega zasleduje policija že dolgo časa radi tatvine. Meseca junija je v družbi Jožefa P. obiskal svojo teto, ki ima v Stari cesti pri Ljutomeru trafiko in posestvo. Ko so domači odšli od doma, sta fanta skozi podstrešje vlomila v trafiko ter odnesla 800 Din gotovine in par čevljev.

□ **Tlakovanje Vetrinjske ulice** je bilo te dni končano in v soboto je bila ulica izročena prometu. Tlakovana je z granitnimi kockami. Sedaj se morajo samo še asfaltirati obstranski trotoarji in ulica bo imela potem nekoliko prijaznejše lice, kot doslej.

□ **Nezgode.** V želez. delavnici se je poškodoval 31 letni ključavničar Jos. Šteflič. Pri padcu je dobil težje poškodbe na nogi. — Iz Poljčan so pripeljali v mariborsko bolnico 20 letnega Martina Mernik. Padel je ter zadobil težje notranje poškodbe.

□ **Steklena streha.** Gostilničar Kosič v Vetrinjski ulici je začel delati nad celim velikim dvoriščem stekleno streho, ki bo nekaj posebnega za Maribor.

□ **Pomočnik zdravstvenega ministra** Miletiča pride te dni v Maribor, kjer si bo ogledal javno bolnico in vstopil v stik s člani Zdravniškega društva.

□ **Sklep posebne vinarske šole** je bil včeraj s posebno službo božjo v stolnici. Po sklepu so se absolventi podali na svoje domove, kjer bodo koristne nauke prenesli v praktično izvajanje. Dne 5. oktobra se ta posebna vinarska šola kot se zdaj imenuje, zopet začne. To je torej šola brez počitnic.

□ **Družinska pratika** je najboljša pratika. Za l. 1927. je že tu. Kupite jo v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila, Koroška c., Aleksandrova cesta. Kupujte le Družinsko pratiko!

□ **Najboljše čevlje KARO** dobite Maribor Koroška cesta 19 in od 1. oktobra tudi Aleksandrova 23 v trgov. Sl. Černetič.

□ **Denar je izgubila** neka ženska pred par dnevi v Meljski ulici. Pošten najditelj se naproša, da ga odda v uredništvu našega lista, Maribor, Koroška c. 5.

□ **Prosta stanovanja.** Stanovanjsko sodišče razpolaga s sledečimi stanovanji: 1. Kremplјeva ulica št. 4. pritličje, 2 sobi, kuhinja in pritikline od stranke Janka Kuntariča. 2. Plinarniška ulica št. 1 I., 1 soba in kuhinja od stranke Martina Miško. 3. Vrbanova ulica št. 4, pritličje, 1 soba in kuhinja od stranke Jurija Bencz preje Kramberger, 4. Meljski hrib št. 6, 2 sobi in kuhinja od stranke Franja Vrbnjak. Tozadevne prošnje je vložiti do četrtka dne 30. t. m.

Celje

Dramatično predstavo priredi Krajevni odbor združenja vojnih invalidov v Celju v nedeljo dne 10. oktobra t. l. v veliki dvorani Narodnega doma ob 16. uri (ob 4 popoldne). V slučaju kakih zaprek se predstava preloži na nedeljo 17. oktobra ob isti uri. Občinstvo opozarjamo na tozadevne lepake. Igral bo društveni Dramatični odsek iz Ljubljane, ki je že v več krajih igral z velikim uspehom in sicer pretresljivo dramo v 3 dejanjih »Tužna ljubav«, ki je popolnoma noviteta za naše odre. Ker poznamo invalidom vselej naklonjeno celjsko občinstvo, pričakujemo mnogoštevilnega obiska posebno, ker je igra namenjena v prid vojnim žrtvam, ter je snov igre še malo znana a zelo zanimiva.

Ptuj

⊕ **700 letnica sv. Frančiška.** 1226—1926. Pri očetih minoritih bodo proslavili 700 letnico rojstva sv. Frančiška dne 3. in 4. oktobra. Dne 3. oktobra: Ob 6 zjutraj slovesna sv. maša in pridiga. Ob pol 10 dopoldne pridiga in slovesna sv. maša. Ob 2 pop. prve večernice. Ob 3 akademija na čast sv. Frančišku. Akademija se bo vršila najbrž v mestnem gledališču. Ob 7 zvečer se začne nočno češčenje Najsvetejšega. Pridiga. Ob 12 ponoči polnočnica in sv. obhajilo. 4. oktobra ob 6 zjutraj pridiga in slovesna sv. maša.

⊕ **Druga slovesnost** se bo vršila od 20. do 24. oktobra s tridnevnico na čast sv. Frančiška in s cerkvenim koncertom dne 24. oktobra.

⊕ **Polovična vožnja k sadni razstavi v Ptuju.** Na razna vprašanja se daje pojasnilo: Ministrstvo železnic je dalo dovoljenje za polovično vožnjo po železnici v vsej kraljevini za sadno razstavo v Ptuju. Vsak, ki misli obiskati sadno razstavo v Ptuju, si kupi pri vstopni postaji cel vozni listek ter ga da pri blagajni potrditi s črnim postajnim žigom. S tem voznim listkom se pelje do Ptuja, kjer pa voznega listka ne odda. Ta vozni listek velja za brezplačno vožnjo nazaj v zvezi s potrdilom razstavnega odbora, da je razstavo obiskal. Takšno potrdilo se dobi na kraju razstave pri blagajni. Razstava traja od 2. do 4. okt. t. l.

⊕ **Nova stiskalnica na električni in hidravlični pogon** se bo videla na sadni razstavi v Ptuju. Letos jo je kupil in postavil g. Pavel Ornig v Ptuju. Ta stiskalnica sama pere sadje, ga nosi v sadjarski stroj in končno stiska brez pri nas običajnih košev, temveč na rešetkah. Na dan stisne en vagon sadja.

⊕ **Nad 100 vrst sadja bo razstavljenega na sadni razstavi v Ptuju.** Mnogi poznajo samo glavne sorte, drugih sort pa ne poznajo in ne vedo imena. Kdor se torej hoče poučiti o sadnih vrstah, naj obišče razstavo, kjer bo tudi sadni pouk.

Kamnik

Naša zadnja notica o cestno-policijskih prestopkih je našla odmev. Okrajno glavarstvo je poostrilo vse predpise, žandarmerija je pridno na delu, živinozdravnik je proglasil pasji kontumac. Smo glavarstvu zelo hvaležni za te nove, času in razmeram primerne odredbe.

Novo mesto

PROGRAM

svečanosti ob sedmi stoletnici smrti sv. Frančiška. Od 1. do 3. oktobra slovesna tridnevnica. Pridiga zjutraj in zvečer; zjutraj bo pridiga ob pol 6 s sveto mašo pred izpostavljenim Najsvetejšim, zvečer pa ob 6 z litanijami treh redov sv. Frančiška. — V nedeljo ob 8 slovesna sv. maša. — **V nedeljo, dne 3. oktobra** ob 6 pridiga, litanije treh redov in slovesen spomin smrti (transitus) sv. Frančiška. Ob »Ave« razsvetljava stolpa in samostana s slovesnim pritrkavanjem. — **V nedeljo, dne 3. okt.** ob 8 zvečer prosvetna proslava sv. Frančiška v Rokodelskem domu. Vrste se deklamacije, petje in govor. — **V ponedeljek, dne 4. okt.** tretjeredni kongres s sledečim sporedom: 1. Ob 8. uri: Slovesen vhod, slavnostni govor in pontifikalna sveta maša; na koncu sv. maše »Te Deum« in blagoslov po rimskem obredu; po sveti maši papežev blagoslov. (Sv. opravilo bo imel mil. g. prošt K. Č e r i n.) II. Ob 10. uri: Pozdrav, izvolitev predsedništva in začetek zborovanja z naslednjimi referati: 1. Današnje stanje III. reda v novomeškem okrožju (p. Henrik Damiš, vizit. III. r.). 2. Kako naj bolj in bolj širimo tretji red (preč. g. A. Šmidovnik, duh. svetnik in župnik v Prečini). 3. Tretji red in njegov apostolat v sedanjem času (preč. g. Fr. Vovko, župnik v Šempetru). 4. Tretji red in možje v župniji (preč. g. Jos. Plantarič, dekan in župnik v Trebnjem). 5. Tretji red in družina (preč. g. Fr. Žitnik, župnik v Stopičah).

Litija

Razpis volitev v litijski cestni odbor dela našim prijateljem od SKS, posebno njihovim generalom na Vačah, silno preglavic, kako bi občine našega sodnega okraja tako podelili, da bi oni v družbi z našimi SDSarji v tej važni gospodarski instituciji zagospodovali. V svrho tozadevnega razgovora so sklicali v nedeljo 19. t. m. v Litijo sestanek uglednejših partijskih pristašev SKS in SDS, na katerem so izdelali generalni načrt za napad na to postojanko, ki je sedaj v rokah pristašev SLS (in bo najbrže vzlic spletkam tudi v prihodnje ostala). Zanimivo pri tem načrtu je, kako brihtno so občine porazdelili, tako da n. pr. pride na najmanjše občine, t. j. Vače in Kandrše po en zastopnik v cestni odbor, dve veliki občini Litija in Hotič pa naj bi volili skupno enega. Poleg tega naj bi veliki župan imenoval v ta odbor dva samostojna kmeta i. s. gg. Čertanca in Barliča iz Vač, tako da bi imela ena najmanjših občin našega okraja, bodisi davčno, številčno in tudi glede km. okrajnih cest, kar tri zastopnike, druge velike občine pa po dve skupaj enega zastopnika. Upamo, da delajo naši SKS račun brez krčmarja, ker ne gre, da bi pri tako važnih cestnih odborih zagospodovali samo partijski vidiki. V ponedeljek nato je odšla deputacija v Ljubljano k tajništvu SKS, kjer so predložili ta načrt. Minister Pucelj pa naj zdaj vloži ves svoj vpliv, da se »razdelilni« načrt za volitve v cestni odbor odobri. Gg. od SKS in SDS, ki gredo tukaj skupno proti SLS, pa najbrže ne poznajo predpisov za cestne volitve, v katerih je čisto jasno in natančno določeno, da se imajo mesta porazdeliti med občine tako, da dobe velike občine, ki so davčno močne in na teritoriju obsežne, po enega odbornika majhne občine, in med temi sta vsekakor občini Vače in Kandrše, četudi so politično slučajno v rokah SKS, pa po dve ali celo tri skupaj po enega samega. Sedaj smo res radovedni, na katero stališče se bo postavil veliki župan g. dr. Baltič. Na vsak način pa stoji, da je naša dlčna SKS prevzela vse politične praktike SDS, izrabljajoč svojo od radikalov milostno dano oblast v Belgradu, da proti večini našega ljudstva pride do oblasti. Kakor so dosedaj pristaši naše stranke v litijskem okraju v gospodarskih zadevah vedno nepristransko samo v dobrobit našega okraja s pristaši drugih strank, posebno SKS, sodelovali, je od sedaj naprej nemogoče vsako nadaljnje sodelovanje, če pristaši SKS iščejo povsod samo svojo stranko. Toliko v vednost, da ne bo danes ali jutri kake zamere. No, končno pa meljejo božji mlini počasi, pa gotovo, in bo tudi pri našem cestnem odboru zmagala volja ljudstva, ne pa očeta Čertanca.

Trbovlje

Dvanajsturno delo. Na Separaciji in na dnevnem kopu Doberna se dela pri prometu dvanajsturno. Vpraša se delavce, kdo hoče iti na nadurni šiht? Seveda se vsak boji, da bi ne bil odpuščen in javijo se posebno oni, katere imajo na piki. Imamo zakon o zaščiti delavcev tu, kateri izrečno določa osemurno delo. Imamo tudi dovolj brezposelnih, ki bi radi zopet prišli k poštenemu zaslužku. Ali ve to rudarsko glavarstvo, in če je prosila družba za dovoljenje in se ji je to dovoljenje dalo? Gode se tudi slučaji, da se naroči delavcu, da pride iz dopoldanskega šihta še na popoldanskega. Za ta popoldanski šiht bi se morala plačati 50% doklada, kar pa se ne zgodi, ker se mu reče obenem, da ostane drugi dan doma oziroma mu bode povedano, kdaj bo prost kateri drugi dan. Če pa delavec drugi dan sam izostane, ker ima svoj šiht že prejšnji dan gotov, se mu piše kazen (blau). To se je že večkrat zgodilo na vzhodnem obratu in ne verujemo, če po vednosti obratovodje.

Slovenska krajina

Blagoslovljenje orgel. V nedeljo je blagoslovil vpok. župnik in nar. poslanec g. Jožef Klekl orglje v novi cerkvi v Vel. Polani. Polančarje moramo kar občudovati. V dveh letih so si postavili novo cerkev, ne da bi se zbali težkih 3 milijonov kron, ki so jih morali plačati samo za gradbena dela. V požrtvovalnosti so prekosili vse okoličane in so z njo tudi dosegli občudovanja vreden uspeh. Postavili so si cerkvico, da lepše ni želeti. Pred kratkim so si nabavili nove orglje. Niso se preplašili novih 54.000 dinarjev, ki so jih morali izdati. Vsi so se čutili srečne, da jim je orglje blagoslovil ravno g. Klekl in tudi on se je srčno rad odzval njihovemu vabilu. Slovesnost je bila prosta, a prisrčna. K sv. maši so prišli ognjegasci v popolni paradi z lastno godbo in bilo je tudi precej v belo oblečenih deklet. — Po večernici so imeli gasilci veselico.

Nedelica. Preteklo nedeljo po večernici je blagoslovil turniški župnik g. Sakovič novo šolo. Blagoslavljanju je prisostvovalo veliko število naroda. Učno moč je dobila šola že prej in sedaj, ko je tudi blagoslovljena, se pouk lahko začne.

Brezalkoholni tečaj se je vršil v ponedeljek v Črensovcih. Priredil se je na pobudo g. Klekla. Predavatelja je poslalo vodstvo »Brezalkoholne produkcije« iz Ljubljane. O protialkoholnem gibanju v Prekmurju izpregovorimo morda ob drugi priliki.

Dopisi

Bloke. V 216. številki »Slovenca« je dopis z Blok, ki ima nekaj čisto pametnih misli, z vsem pa se ne moremo strinjati. Naj nam bo dovoljeno poudariti sledeče: Prav vsa župnija se zaveda, da je stara kaplanija, o kateri je v dopisu govorjeno, taka, da je v sramoto tukajšnji župniji. Od sedanjega občinskega odbora se je pričakovalo, da bo to zadevo takoj in temeljito rešil, pa bodo kmalu minila tri leta, ne da bi stvar prišla v pravi tok. Menda ni nikogar, ki ne bi bil za to, da bi se napravila iz stare šole kaplanija. Zdi se pa mnogim, da bi bilo nespametno podirati staro kaplanijo, ki bi se dala uporabiti v druge namene. Slišimo, da je bilo ponudeno zanjo 37.500 Din. Če se taka ponudba smatra za »nagajivost«, je vendarle malo čudno. Ravno tako je čudna neka razsodba, da bi moral kupec, ki bi kupil to hišo na javni dražbi, stavbo podreti. Kdo bo šel kupovati hišo, da bo imel z njo stroške za podiranje? Vsakemu, kdor kaj razume, se uriva misel, da se najbrž nekdo boji konkurence ali pa tega, da bi se stara kaplanija uporabila v kake kulturne namene. Taki »stvarni razsodki« hodijo občanom po glavi, nobenega pa ni, kakor rečeno, ki ne bi želel, da občinski odbor dela in hitro dela na to, da dobimo novo kaplanijo, magari iz stare šole Le čemu zavlačevanje?

Podčetrtek. V petek, dne 1. oktobra t. l. se vrši v Podčetrtku nanovo dovoljen živinski in kramarski sejem. V nedeljo, dne 3. oktobra t. l. priredi prosvetno društvo Sotla spevoigro »Kovačev študent« in zapoje društveni pevski zbor s sodelovanjem tamburaškega in pevskega zbora »Sela Zagorska« nekaj pevskih točk; začetek ob 4 pop.

Skale pri Velenju. Naš rudnik še vedno ni izplačal občinskih in okrajnih doklad, pač pa zida neko nepotrebno stavbo, ki bo služila v namene, ki ne bo ne v korist rudniku ne v korist delavstvu. Bolj potrebna bi bila delavska stanovanja, dvoran za veselice imamo v Šoštanju in Velenju več nego dovolj. Število uradništva v našem rudniku je preveliko z ozirom na reducirano število delavstva in z ozirom na število uradnikov pod avstrijsko upravo. Ne smemo se čuditi, ako je radi tega in slabe državne uprave premog predrag in nima rudnik dovolj odjemalcev. Potrebna bi bila tudi redukcija uradništva.

Za učiteljstvo

Podružnica »Slomškove zveze« za kranjski in radovljiški okraj zboruje dne 4. oktobra v »Ljudskem domu« v Kranju. Začetek ob pol 11. uri. Dnevni red: 1. Občni zbor. 2. Pogovor o novem učnem načrtu. 3. Raznoterosti. Zborovanje se je preložila od 2. oktobra na 4. oktober zaradi tega, da se vsi člani lahko udeleže skupnega sestanka učiteljstva kranjskega okraja, ki bo tudi v ponedeljek 4. oktobra v glasbeni dvorani »Narodnega doma« v Kranju. Dnevni red je sledeči: 1. Učni načrt za osnovne šole in nova razdelitev učnih ur po tem učnem programu. 2. Pouk v deških ročnih delih. 3. Slučajnosti. Ker so pojasnila k novemu učnemu načrtu nujno potrebna, vabim vse člane, da se tudi tega sestanka gotovo udeleže. — Predsednik.

Orel

Občni zbor ljubljanskega orlovskega okrožja se vrši v nedeljo dne 10. oktobra v Ljudskem domu. Prične se ob osmih. Vsak odsek naj pošlje po dva zastopnika. Priti pa smejo tudi vsi ostali člani. Na to posebej opozarjamo srenjske odbornike. Povsod smo bili redno, točno in polnoštevilno na mestu, po bodimo tudi na občnem zboru. — Predsednik.

Orlovski odsek Ljubljana — Sv. Peter ima danes ob 8. uri zvečer v običajnih prostorih svoj redni občni zbor. Dnevni red je sledeči: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročila odbornikov in pregledникov. 3. Volitve. 4. Slučajnosti. Dolžnost celokupnega članstva Šentpeterskega Orla je, da se občnega zbora polnoštevilno udeleži. Bog živi! — Predsednik.

Naše dijaštvo

Pravnozgodovinski izpiti. Dekanat juridične fakultete je razglasil, da se bodo pričeli v jesenskem roku pravnozgodovinski izpiti dne 11. okt. Vršili se bodo v zborničnі dvorani dopoldne ob 9 in popoldne ob 4. Ker se je prigiasilo 21 kandidatov, bodo trajali izpiti do vštetega 14. oktobra.

Ljubljansko gledišče

OPERA.

Četrtek, 30. sept.: WALLY. Red E.

Catalani: »Wally« za abonente reda E. V četrtek dne 30 t. m. se poje v operi Catalanijeva opera »Wally« za abonente reda E. To je poslednja predstava, ki jo imajo še lanski abonenti. Glavno žensko vlogo poje ga. Čaletova, ostale vloge so v rokah ge .Ribičeve, gg. Kovača, Mitroviča. Rumpla in Župana.

Mariborsko gledišče

Sobota, 2. oktobra ob 20. uri: »VERONIKA DESENIŠKA«. Otvoritvena predstava.

Nedelja, 3. oktobra ob 20. uri: »Danes bomo tiči«. Premijera.

Otvoritvena predstava v mariborskem gledališču. Sezona 1926-27 se bo otvorila z »Veroniko Deseniško«, s tragedijo našega sodobnega največjega slovenskega pesnika Otona Župančiča. O tej prelestni slovenski tragediji, ki je o priliki vprizoritve v ljubljanski drami dosegla izredno lepe uspehe, bi bilo nepotrebno izgubljati besede. Povdariti je le treba, da je s svojo izbrano vsebino, pisana v verzih, ki jim je kos samo Župančič, umetniško delo največjih kvalitet in najboljši slovenska tragedija. Tragedijo režira g. prof. O. Šest kot gost, pri otvoritveni predstavi bo navzoč tudi avtor, tako da bo s tem otvoritvena predstava na slavnostnem razpoloženju mnogo pridobila.

Socialni vestnik

STANOVANJSKI PROBLEM V ČEHOSLOVAŠKI.

Čehoslovaška vlada je v svrho zaščite najemnikov in pospeševanja zidanja novih stanovanjskih hiš predložila tozadeven zakonski načrt. S tem načrtom hoče češkoslovaška vlada doseči, da se stanovanjske razmere v teku 7 let povrnejo na normalno stanje. Po poročilu časopisa »Information Sociales« (izdaja mednarodni urad dela) predvideva zakonski načrt, da se temeljna najemnina, ki je bila plačana 1. avgusta 1913., s 1. januarjem 1928 lahko polagoma zvišuje. Za pospeševanje zidanja novih stanovanjskih hiš namerava država uvesti štiri oblike državnih pripomočkov v to svrho in sicer: neposredno posojilo za zidavo malih stanovanjskih hiš, predvsem takih, katere bi zidali ali občina ali javne oblasti. Nadalje posojila privatnim hipotekam, letne prispevke od obresti in od plačila posojil, končno prispevke v obliki bauširanja. Poleg tega je vsaka nova stavba 20 do 40 let davkov prosta.

Predvidena je ustanovitev državne blagajne za stanovanja, v katero se stekajo posebni davki, ki se raztegnejo čez vse stavbe, kojih gradba je bila dovoljena pred l. 1917. Davek se letno zvišuje za 50 odstotkov, dokler ne doseže v letu 1924 35 odstotkov predvojne najemnine. Za plačevanje davka odgovarja hišni posestnik, ima pa pravico prenesti iste na najemnika. Za polovico davčnega zneska dobi hišni posestnik državne obligacije 4 in pol odstotka, katere se izplačajo po 40 letih. Zakonski načrt vsebuje nadalje natančna določila o stanovanjskih sodiščih v 4 večjih mestih, ki naj bi uravnavala delavske razmere v stavbnih podjetjih.

DELOZMOŽNOST RUSKIH DELAVCEV.

Časopis »Industrial and Labour Information«, tedensko poročilo internacionalnega urada za delo, prinaša izvlečke iz nekega poročila, katerega je podal vodja urada za varstvo delavcev v sovjetski Rusiji g. Kaplun centralnemu svetu ruskih obratov. V tem poročilu stoji, da je nadurno delo zelo razširjeno kljub temu, da je na drugi strani več kot 1 milijon ljudi brezposelnih. Dan, ki je v tednu določen za počitek, se večkrat ne upošteva. Število nesreč vedno raste, in sicer radi nepazljivosti delavcev, radi pomanjkanja varnostnih naprav in potrebam obrata neodgovarjajoče opreme. Slika, katero nam podaja g. Kaplun, očividno zelo soglaša s poročili, ki so došla raznim strokovnim sejam v zadnjih mesecih. V mnogih gospodarskih obratih so postali delavci s sedanjimi razmerami nezadovoljni. Pritožujejo se radi preobilega dela, nezadostnih plač, radi slabih stanovanjskih razmer, pomanjkljivih varnostnih naprav in nezadostne pažnje v obratu. Razumljivo je, da pod takimi okoliščinami nezadovoljstvo mora priti do izraza. Kakor poroča Kaplun, je centralni svet izjavil, da je zvišanje produkcije pričakovati le od zboljšanja razmer delavstva.

DELEŽNOST DOBIČKA V FRANCIJI.

Ena zadnjih številk »Industrial and Labour Information«, tedensko poročilo internacionalnega urada dela, podaja pozornosti vredne podatke o razvoju deležnosti dobička v Franciji. Meseca junija t. l. je bil v Parizu 47. občni zbor francoskih združenj v svrho praktičnega študija delitve dobička. Razprava je dokazala, da ta struja kljub velikim oviram v Franciji in sploh v inozemstvu napreduje. Predsednik združenja, Paul Delombre, je govoril o napredku razumevanja med kapitalom in delom. Radi momentalne gospodarske krize se obotavljajo marsikateri vodilni možje v industriji vpeljati v svojih obratih razdelitev dobička. Bojijo se namreč, da je postal dobiček preveč negotov, da bi mogli podjetniki tudi iz vpostavitve skupnosti med njimi in delavci izvleči ugodnosti. Izkušnja je pokazala, da delitev dobička na obojestransko razmerje v obratu zelo dobro vpliva. Na vsak način bi se ne smelo dopustiti, da se številni slučaji, v katerih se ta sistem očituje, ne pretehtajo. Združenje je pravkar izdalo tretji ponatis svojega »Praktischer Führer zur Gewinnbeteiligung«.

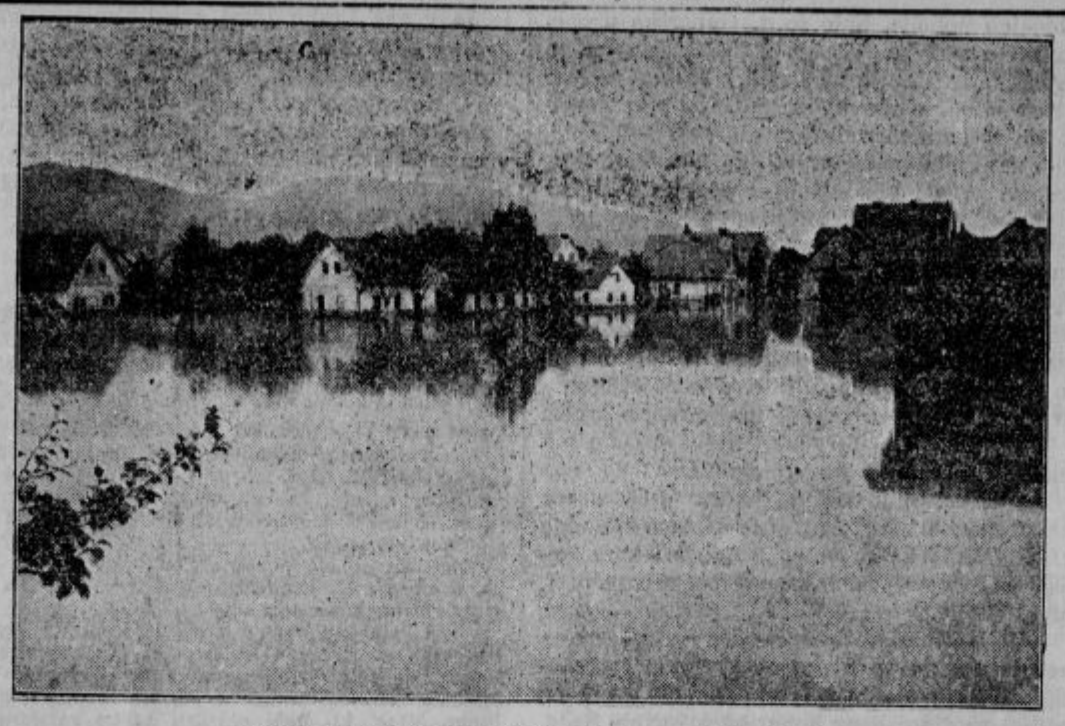

Pogled na poplavljeno Rožno dolino pri Ljubljani.

Zanimivosti

NAVIDEZNE SMRTI NE BO VEČ.

Do tega zaključka je pred kratkim prišel v Londonu komite, ki je preiskal novo iznašli aparat mladega londonskega lekarnarja. Ta aparat omogočuje razločiti med mrtvim, in sicer tudi v tem slučaju, ako vse dosedanje metode odpovedo. Vseučiliški profesor in trije zdravniki, ki so bili pri tem navzoči, so izjavili, da je to iznajdba, ki je velikega praktičnega pomena.

Dasi so slučaji živo pokopanih v zadnjih desetletjih v Evropi silno redki, vendar se ne da trditi, da so dosedanji zdravniški pripomočki absolutno sigurni Na Angleškem je od leta 1917. sem znanih šest slučajev, da bi bili navidezno mrtvi skoraj živi pokopani, da se ni v vseh po čudežnem naključju posrečilo navidezno mrtve rešiti pred grozno usodo. Nek zanimiv slučaj se je pripetil v mestu Leeds. Neki 30letni mož, ki je bil božjasten, je po zdravniški izjavi umrl in bi bil imel biti pokopan. Rakev so že pogrezali v grob, ko se je vrv odtrgala in rakev padla v globočino. Vsled padca se je mož iz smrti podobnega spanca prebudil, obenem pa je tudi stranska deska odletela. »Mrtvi« je skozi odprtino pomolil roko, nakar so mu pomagali iz groba. Statistika ve seveda povedati samo o slučajih, ko je bil navidezno mrtvi v zadnjem trenotku rešen. Koliko je v resnici mrtvo pokopanih, je seveda nemogoče ugotoviti.

Iznajdba londonskega lekarnarja naj bi take slučaje preprečila za vedno. »Moj aparat je pravzaprav silno enostaven,« je razlagal lekarnar navzočim novinarjem. »Čudno, da ni nikdo na to že pred menoj prišel.« Celotni aparat obstoji iz male epruvete, katerega je pokazal. V zapečateni stekleni cevki je bil konec vijolčaste nitke. Ta nitka po zatrdilu iznajditelja omogoča z absolutno sigurnostjo dognati smrt človeka. Človeška kri postane po smrti kisla, kri živega človeka pa nikdar. Ta nitka z iglo se potegne pod kožo ter pusti kake pol ure. Ako je nitka po tem času postala rmena, po tem je človek brez dvoma mrtev, v nasprotnem slučaju pa ostane nit iste barve kot je bila poprej. To je metoda, ki ne more nikdar varati. Ko bo Anglija to z zakonom vpeljala, kar se bo v najkrajšem času zgodilo, potem bodo živi pokopi tam za vedno izključeni. Gotovo bodo tudi druge države to vpeljale.

DVANAJST LET V HLEVU.

Iz Lorienta v Ameriki poročajo o strašnem dogodku. V malem kraju Calan so v popolnoma temnem hlevu našli 28 letno Ano Le Green zaprto. Nesrečnica je bila tam notri 12 let in vsa družina je za to vedela. Bila je popolnoma zanemarjena in v takem stanju, da tega ni mogoče s pisano besedo povedati. Orožništvo jo je našlo popolnoma golo na kupu gnjile slame, oziroma gnoja. Noge so ji popolnoma ohromele, deloma tudi roke, a po vsem životu je bila polna mrčesa. Pri sodnijskem zaslišanju so nečloveški oče, sestra in svak nesrečne žrtve povedali, da ji že več let niso dajali nikakega perila, češ, da je vse, kar je dobila, strgala. Neki uslužbenec je izpovedal, da je nekoč morala celo zimo prebiti na golih tleh, ker ji tudi slame niso privoščili. Nesrečnica bi bila že davno umrla, da ji ni sestra skrivaj nosila jedil. Glavni vzrok temu nečloveškemu činu pa je brezmejna skopost v celi družini. Hoteli so jo s tem, da bi se je znebili, prikrajšati za delež po umrli materi. Preiskovalni sodnik je takoj odredil prevoz nesrečne ženske v bolnico, očeta pa v zapor.

RADIO NA MORSKIH SVETILNIKIH.

Znani ameriški tovarnar radioaparatov Altvater Kent ima tudi človekoljubno srce. Nič manj kot 200 svetilnikov na visokih morjih je opremil s 5 žarničnimi radio-aparati. Harry Thomson, čuvaj na svetilniku severnega dela Suprior Lake, je namreč potom radia, ki ga je vjel neki parnik, zvedel, da mu je žena smrtno nevarno zbolela, dotični parnik ga je tudi takoj prepeljal na suho, tako da je mož prišel še ob pravem času, da je ženi zatisnil oči. To je tudi Kentu dalo povod, da se je odločil za to, kar smo gori navedli. To bo za čuvaje in njih družine velikanskega pomena, kajti ni je večje samote kot je sredi morja na zapuščenem svetilniku. Sedaj jim bo mogoče poslušati koncerte, važne novice, vremenske napovedi in druge stvari, kar bo vsekakor blažilno vplivalo nanje.

FAŠISTOVSKA HIMNA — PLAGIJAT.

Kakor trdijo nemški listi, so si fašisti svojo himno »izposodili« od Nemcev. Sicer je na himni navedeno, da jo je spisal Marcelo Manni, melodijo pa zložil G. Blanc. Toda ravno kot ta g. Blanc, ki se je preje najbrž pisal Weiss, ni noben Italijan, ravno tako ni italijanskega izvora pesem, katero je po vsej Italiji mogoče slišati prepevati do nezavesti. Nemec, ki je opozoril na to, je priložil tudi izvirne note nemške študentovske pesmi. Pesem, za katero tu gre, je stara, v kateri zaljubljen oboževalec na groteskni način opeva neminljivost svoje ljubezni. Pesem prične: »Wenn der Vater mit dem Sohne, auf dem Zündloch der Kanone ohne Snkundanten paukt« ... itd. Je to strašno klafarska pesem ter se prepeva k večjemu v najbolj razposajenih družbah in zadnjih beznicah. Članek zaključuje, da fašiste popolnoma nič ne zavida zanjo, kakor tudi »komponistu« Blancu, alias Weissu niso Nemci nevoščljivi, da je s to pesmijo postal komponist fašistovske himne. — (Kdor ima radio doma in posluša italijanske oddajne postaje, lahko vsak večer posluša to, torej nemško pesem.)

PIVO MESTO MRLIČA.

»Amerikanski Slovenec« poroča iz Detroita, da je oni dan po državni cesti prišel mrtvaški sprevod kakor pač treba, počasi in dostojno v avtomobilih, kot je v Ameriki navada. Črno oblečeni »pogrebci« so jokali in zdihovali za pokojnim, da je bilo zares v srce segajoče. Neki policijski poročnik je pa sprevod malo natančneje ogledal od strani, nakar jo je voznik krste takoj pobrisal, kar je bilo usodno. »Pogrebcem« sedaj tudi ni nič drugega preostajalo kot da so jo ubrali za njim, kajti zdaj je itak vse izgubljeno in čemu si še kazen nakopavati. Ko so preiskali krsto, v njej ni bilo nobenega mrliča, pač pa 50 zabojev piva. Tudi v avtomobilih »pogrebcev« je bilo vse polno prepovedane, a zato tembolj poželjene pijače.

VISOKO PODKUPOVANJE.

James A. Jones, ravnatelj prohibicijskega urada v Ameriki, pravi, da se najmanj 1 milijon dolarjev vsak dan ponuja kot podkupovanje raznim uradnikom, obrežnim stražam in drugim osebam, ki imajo nalog, da se protialkoholni zakon v Združenih državah tudi spoštuje. Uradniku, ki je bil v Pennsylvaniji, Frederick Baird-u, je nekoč nekdo ponudil ček za pol milijona dolarjev, kar je toliko kot 27 milijonov dinarjev, pa ga ni sprejel. Ko je Baird zapustil svoje mesto, je postalo v oni državi drugače, kajti kmalu potem so prišli na sled, da se tihotapi v sporazumu z državnimi uradniki. Prohibicijski uradniki so slabo plačani, zato se ni čuditi, če se marsikateri odzove vabljivim in visokim vsotam.

TUDI REKLAMA.

Neki Amerikanec pripoveduje v velikem ameriškem dnevniku, kako dobro se je letos v počitnicah počutil, ko je bil na Kubi v mestu Havana. Ko sem odhajal in ravno hotel stopiti na avtomobil, da bi me odpeljal na kolodvor, stopi k meni policaj v paradni obleki ter mi v brezhibni angleščini pravi: »Ste se dobro zabavali v Havani?« »Zelo dobro,« sem odvrnil. »Ali vam Havana ugaja?« je bilo nadaljnje vprašanje. »Seveda mi.« »Potem pa bodete gotovo še prišli in svoje prijatelje s seboj pripeljali.« Pri tem mi je s prijaznim nasmehom podal roko, mi pomagal v voz ter voščil srečno pot.

Amerikanec dalje opisuje, da je to nanj napravilo boljši utis, kot vse drugo, kar je na Kubi doživel. Tudi drugi izletniki na Kubi pripovedujejo isto. Havana ima namreč sto takozvanih turistovskih policajev, ki perfektno govorijo angleški jezik ter je njih glavna naloga, da so tujcu vedno na razpolago z uslužnostjo ter pazijo na to, da se ne more nihče nad ničemer pritožiti.

Ta novost se je že izkazala kot zelo dobra, kajti tujski promet se je več nego potrojil. Tisoči, ki prihajajo prvikrat na Kubo, takoj zopet delajo načrte za obisk prihodnje leto.

Tak način uslužnosti bi bilo priporočati tudi v naših krajih, ne navsezadnje na Bledu, v prvi vrsti pa našim carinarnicam.

SMRT VELIKANA.

»Amerikanski Slovenec« poroča v eni zadnjih številk, da je v Waycrossu umrl Brinson, znan kot največji in najtežji človek društva »Elk«. Zadela ga je kap. Tehtal je 600 funtov, t. j. okoli 300 kg. Meril je 6 čevljev in 4 palce, star pa je bil 64 let. Seveda so morali zanj pripraviti posebno rakev, kajti takih pač ni nikjer v zalogi. Nosilo ga je deset nosačev. Doma je imel Brinson vse pohištvo nalašč zase napravljeno, kajti stoli, postelja itd., kakršne rabijo navadni ljudje, niso bili dovolj močni, da bi vzdržali tako težo. Tudi koleselj, v katerem se je vozil, je bil nalašč zanj narejen. Kakor je junaško izgledal, tako je bil pa tudi močan. Pripovedujejo, da ga v mladih letih par mul ni premaknilo z mesta.

KAČE KOT HRANA NA JAPONSKEM.

O okusu se ni prepirati. Evropejci n. pr. z slastjo jedo žabe, oziroma žabje krake, z ogorčenjem pa bi vsakdo zavrnil onega, ki bi mu ponujal močerada. Na Japonskem, kjer je toliko žab kot pač nikjer, jih pa ne jedo. Pač pa tam jedo velikanske močerade in pa kače. V kraju Shiga ob jezeru Biva se vse ondotno prebivalstvo, okoli 60 vasi, do meseca oktobra ne peča z drugim kot s tem, da vse lovi kače. Vsak grm, močvirje, bregove potokov, rek in ribnikov preiščejo za temi malo privlačnimi živalmi. Samo v navedenem okraju jih vsako leto ulove nad 100.000. Izurjen »lovec« zasluži ob seziji dnevno do šest dolarjev. Veletrgovec Cizo Sato pokupi vse, jih speče, zmelje ter razpošilja po celi deželi, da celo na Kitajsko in v Ameriko. Neke vrste kač so posebno dobro sredstvo zoper vnetje reberne mrene, a zopet druge celo proti tuberkulozi ter želodčnim boleznim.

BAKTERIJE NA BANKOVCIH.

Da je papirnati denar najhujši bacilonosec, je že dolgo znano in v podrobnostih dokazano. S tem, da se je obtok bankovcev tako silno pomnožil, se je pomnožila tudi nevarnost razširjenja bacilov. Pred kratkim se je v Italiji vršila tozadevna strokovna preiskava, pri kateri so dognali, da se je na enem samem dvolirskem bankovcu nahajalo povprečno 100 milijonov bacilov. V nekaterih slučajih pa se je to število zvišalo na 150 milijonov. Razen navadnih in nenevarnih bacilov so našli tudi različne povzročitelje bolezni, posebno takih, ki povzročajo gnojenje. — Absolutno sigurnega sredstva proti temu pač ni, zato je vsakomur, ki ima mnogo opraviti z papirnatim denarjem, priporočati, da si pridno izpira roke. Najgrša pa je ona razvada, ki je lastna nekaterim, da oslinjajo prste pri štetju denarja. Ta neprevidnost se je že mnogokrat kruto maščevala.

NOVA KOVINA.

Iz Amerike prihaja poročilo, da se je nekemu delavcu, ki je bil zaposlen na univerzi Kentuky, posrečilo sestaviti neko novo kovino, kateri je dal ime po sebi, namreč Maclit. Devet let je poskušal, zdaj se mu je pa posrečilo. Pravi da je trdnejša ko bron, vlito železo ali medenina ter da te tu navedene kovine popolnoma nadomešča. Maclit se lahko producira v velikih množinah in bi stal le okolu 1 dolar funt (½ kg). Nova kovina vzdrži 50.000 kg pritiska na eno kvadratno colo. Vendar pa je samo polovico tako težka kot je bron ali medenina. Zelo je podobna aluminiju in tudi ne zarjavi. Kemiki so kovino analizirali, a niso mogli dognati sestavine. Ta pač ostane tajnost iznajditelja.

VSEGA SE SPOMNIJO.

V Oaklandu v Californiji je prišel nekdo na misel, da je ustanovil »pogrebni« zavod za — pse. Videl je, kako se ameriške ljubiteljice psov težko ločijo od njih, ko jim poginejo. Sedaj pa ta »pogrebec« spravi vse spoti po vseh pravilih in z veliko »pijeteto«. V prvem mesecu obstoja svojega zavoda je imel 132 pasjih »pogrebov«. Ker računa od vsakega samo en dolar, je prvi mesec zaslužil »samo« nekaj nad 7000 dinarjev.

DOBER ŽELODEC.

Pred nedavnim časom se je v Ameriki vršila nenavadna tekma, namreč kdo bo v najkrajšem času največ vročih hrenovk pospravil pod streho. Prvenstvo je odnesla neka Viola Gray, ki jih je v dvajsetih minutah pojedla celih osemindvajset. Kako ji je bilo potem »pri srcu«, poročilo ne navaja.

ČUDEN SAMOMOR.

V Čikagi se je prejšnji mesec neki Young v nekem ondotnem hotelu obesil, pri tem se mu je pa strgala vrv. Ker je to storil na nekem balkonu, je pri tem, ko se je vrv utrgala, padel iz tretjega nadstropja v prvega ter si pri padcu razbil glavo.

Gospodarstvo

Nazadovanje našega izvoza lesa.

Lesna industrija predstavlja največjo industrijo v naši državi, ne samo po številu posameznih podjetij, temveč tudi po številu zaposlenih delavcev in višini vloženega kapitala. V naši lesni industriji je zaposleno preko 120.000 delavcev, vloženi kapital pa znaša 2½ milijardi Din. Leta 1924. je lesna industrija delala s polno paro, v letu 1925. pa se je že pojavila težka kriza in tudi letos se stanje ni tu obrnilo na bolje. Mnogo podjetij je izgubilo do 50% glavnice, nekatera so morala popolnoma ustaviti obrat. Lesna industrija trpi vsled zmanjšanega konzuma v notranjosti države, predvsem pa radi težkoč pri izvozu. Od leta 1924. je naš izvoz lesa padel na polovico. V letu 1924. smo izvozili 173.000 vagonov lesa, v letu 1925. 158.000 vagonov, v prvem polletju tekočega leta pa 60.000 vagonov. Pri tem pa je treba upoštevati, da je v prvem polletju izvoz lesa običajno večji kot v drugem. Vrednost izvoženega lesa je padla od 2292 milijonov Din v l. 1924. na 1585 milijonov Din v l. 1925. V prvem polletju tekočega leta pa je znašala vrednost izvoženega lesa samo še 454 milijonov Din. V l. 1924. je predstavljal naš izvoz lesa 24.07 odstotkov, v l. 1925. 17.8 odst., v prvem polletju tek. leta pa samo še 11.5 odst. od celokupnega izvoza. Komunikacijska sredstva igrajo tu usodno vlogo v lesni industriji, ker so stroški prevoza v primeru z vrednostjo blaga zelo veliki. — Vsled dviganja dinarja je vrednost lesa v dinarjih stalno padala, prevozni stroški so pa ostali na isti višini. Dvig dinarja je povzročil naši lesni industriji velike izgube, in to vsled padajoče vrednosti blaga. Padanje cen je bilo za lesno industrijo bolj občutno kakor za vsako drugo industrijo, ker je produkcijski proces pri tej industriji zelo dolgotrajen. Vlada bi morala izvozu našega lesa posvečati največjo pažnjo in podvzeti vse korake, ki so potrebni, da se dvigne izvoz na prejšnjo višino. Od sanacije naše lesne industrije je v mnogih ozirih odvisna tudi sanacija našega celokupnega gospodarstva.

Vprašanje ustanovitve postaje za oplemenjevanje žita v Sloveniji.

Našemu poljedelcu po večini še ni znano, kako važno vlogo igra v poljedelstvu dobro žitno seme; ni mu znano, da je mogoče potom uporabljanja pravilnega in oplemenjenega semena znatno dvigniti pridelek žita na enoto površine. Temu je krivo v veliki meri dejstvo, da v Sloveniji še vedno pogrešamo institucijo, ki bi se bavila s selekcijo oziroma oplemenjevanjem žita primernega za naše podnebje.

Sicer moramo na tem polju konstatirati napredovanje, ki pa ne sme biti enostransko. V l. 1922. je bila na državnem posestvu Belje osnovana postaja za selekcijo in oplemenjevanje žita in sladkorne pese, ki je danes edina v državi. Da moremo spoznati važnost takih postaj za gospodarstvo naše pretežno agrarne države, naj navedemo nekaj podatkov o delu in uspehu inozemstva na tem polju. Anglija, Francija in Nemčija izvajajo praktično selekcijo žita že več kot 100 let. Nemčija ima danes preko 600 selekcijskih postaj, Francija 400, Nizozemska 200 itd. Češkoslovaška, ki je po površini znatno manjša od naše države, ima 15 starih renomiranih postaj za selekcijo pšenice, 3 postaje za selekcijo sladkorne pese in 2 postaji za selekcijo ječmena (pri tem so vštete samo velike postaje).

Dobro seme je poleg uporabljanja umetnih gnojil in mehanizacije poljedelske produkcije najpoglavitnejše sredstvo za povzdigo našega poljedelstva. V enem kakor tudi v drugem je naše poljedelstvo še zelo zaostalo. To našo zastarelost najbolje spoznamo, če n. pr. primerjamo naš pridelek pšenice na enoto obdelane površine s povprečnim pridelkom v Nemčiji. Medtem ko se mi zadovoljujemo **s pridelkom 15—25 met. stotov pšenice na hektar, znaša povprečni pridelek v Nemčiji 35—40 met. stotov.**

Da je v Nemčiji pridelek pšenice skoro dvakrat večji kot pri nas, je v veliki meri pripisati uporabi dobrega in oplemenjenega semena. Razen pri pšenici je selekcija važna tudi pri koruzi. Državni postaji za selekcijo žita v Belju je uspelo, potom selekcije koruze dvigniti pridelek od 38.3 na 62.5 hl na oral. Pridelek koruze se je torej pri enakih ostalih okoliščinah dvignil za skoro 100%.

Za našo državo seveda ne zadostuje selekcijska postaja v Belju. Prvič, ker ne bo mogla zadovoljiti potrebe in drugič, ker je treba gojiti in oplemenjevati žito za vsak klimatski okraj posebno. Klima v Sloveniji se v mnogih ozirih bistveno razlikuje od klime v Vojvodini (isto velja tudi za druge pokrajine). Zato bi bilo potrebno, da se v **najkrajšem času osnuje taka postaja tudi za Slovenijo.** Vzgojiti in oplemeniti moramo na lastnih tleh in pod vplivom v Sloveniji vladajoče klime one vrste žita, ki pri nas najbolje uspevajo. V mnogih slučajih se pri nas uvaža žitno seme iz inozemstva. Toda če tako seme ni primerno za naše podnebje, se povišanje pridelka hitro zopet zmanjša. Slovenska zemlja ni preveč rodovitna, zato moramo uporabiti vsa sredstva moderne znanosti, da nadomestimo to, kar nam narava sama ne more nuditi.

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev

v IV. četrtletju 1926.

(Opozoritev Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

I. Stanovanjski izkazi.

Do dne 30. novembra t. l. morajo vsi posestniki hiš ljubljanske in mariborske oblasti vložiti sami ali po svojih namestnikih pri pristojnih davčnih oblastih hišne in stanovanjske izkaze, če so hiše oddane v najem, za v najem neoddana poslopja pa zaznamek prebivalcev takih poslopij.

Tiskovine se dobivajo brezplačno pri vseh davčnih oblastvih in davčnih uradih.

II. Davek na poslovni promet.

Davčni zavezanci, ki so dolžni voditi za davek na poslovni promet knjigo opravljenega prometa, so dolžni odpremiti davek za III. četrtletje 1926 do 30. oktobra 1926 in hkratu predložiti prijavo.

Zamudniki se še posebej opozore na svojo dolžnost ali s posebnim pozivom ali z javnim razglasom ter s zapretilom uradne ocene in rednostnih glob.

Kdor vloži nepravilno prijavo, izgubi pravico pritožbe.

III. Davek na zaslužek telesnih delavcev.

Delodajalci, ki odpremljajo pobrane zneske z mesečnimi seznami, so dolžni odpremiti pobrane zneske in predložiti sezname do 14. vsakega meseca, delodajalci, ki odpremljajo pobrane zneske s četrtletnimi izkazi, pa tekom 14 dni, po preteku vsakega četrtletja, to je do 14. oktobra 1926.

IV. Razgrnitev predpisnih izkazov in prizivni roki.

O davkih, ki so jih davčna oblastva odmerila v III. četrtletju 1926, so prepisni izkazi razgrnjeni prvih 15 dni meseca oktobra t. l., koliko davčni zavezanci niso bili na razgrnitev izven tega roka posebej opozorjeni z javnim razglasom ali s posebnim obvestilom.

Prizivni rok pričenja s 16. dnem po razgrnitvi in traja 15 dni.

V. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. novembra 1926 dospejo v plačilo vsi direktni davki za IV. četrtletje 1926. Davčni uradi so upravičeni, da jih prisilno iztirjajo, ako niso plačani v štirinajstih dneh po dospelosti. Zaračunati smejo poleg 8% zamudnih obresti še za opomin 1 p od vsakega dinarja dolžne državne davščine.

VI. Dopolnilna prenosna taksa.

Od dopolnilne prenosne takse v letnem znesku nad 500 Din je plačati obrok od 1. do vštetega dne 15. oktobra 1926.

Kdor ne položi predpisane vsote v določenem roku, plača poleg redne takse 8% obresti in kot kazen še dvakratni znesek nepoložene takse.

* * *

Hitro napredovanje francosko-nemškega gospodarskega zbližanja. Znani francoski publicist Sauerwein objavlja nove informacije glede francosko-nemških pogajanj za gospodarsko zbližanje. Francija in Nemčija ne stojita samo pred sklenitvijo jeklarskega trusta, temveč tudi pred pričetkom pogajanj za ustanovitev trusta francoskih in nemških premogovnikov in železnih rudnikov. Obstoji tudi mnogo upanja, da se v kratkem doseže popolno zbližanje in sporazum med kemično industrijo obeh dežel. Na temelju teh možnosti so se vršila tudi pogajanja za francosko-nemški gospodarski sporazum med Briandom in Stresemannom. Končni cilj vseh teh pogajanj pa je ustanovitev zapadnoevropskega industrijskega bloka.

Kongres trgovskih korporacij v Osjeku. V nedeljo je pričelo zasedanje II. kongresa trgovskih korporacij, ki se letos vrši v Osjeku. Ta kongres je bil sklican na inicijativo Saveza trgovaca v Zagrebu, kateremu je bila že lani poverjena naloga, da izdela podroben predlog za ustanovitev Centrale trgovskih korporacij. Ustanovitev te centrale je tudi glavna točka letošnjega kongresa. Naše slovensko trgovstvo zastopa v tem pogledu stališče, da je predpogoj za uspešno delovanje Centrale trgovskih korporacij izvedba gremijalne organizacije po celi državi. Delovanje Centrale v prid našemu trgovstvu bo le tedaj mogoče, kadar se izvede obligatornost krajevnih organizacij trgovcev. — Z ozirom na važnost vprašanja, ki se razpravlja na tem kongresu, bi bila pač dolžnost slovenskih trgovcev, da bi poslali svojega zastopnika v Osjek. Slovenski trgovci so izjavili, da se strinjajo z zaključki kongresa in da pristanejo na ustanovitev Centrale. Kongresu so poslali brzojavni pozdrav. Kot vzrok zadržka se navajajo volitve v zbornico.

Stanje pogajanj za trgovinsko pogodbo z Anglijo, Belgijo in Francijo. Radi sklepanja trgovinskih pogodb z Anglijo, Belgijo in Francijo je koncem julija odpotovala naša delegacija v London, Bruxelles in Pariz. Po 10dnevnih pogajanjih v Londonu, se je parafiral splošni del trgovinske pogodbe, medtem ko je že prej stopil v veljavo. Naši delegaciji je bilo treba premostiti večje ovire; končno pa se je vendar našlo formulo, ki je bila sprejemljiva za obe strani. Tudi pogajanja z Belgijo so se srečno dovršila. Na teh pogajanjih, ki so trajala 3 tedne, je naša delegacija dosegla lepe kompenzacije za popuščanje s svoje strani. Naša delegacija se nahaja sedaj v Parizu, da zaključi tudi pogajanja s Francijo. Ta pogajanja se bodo najbrže zavlekla, ker zahteva Francija znatno znižanje nekaterih postavk našega carinskega tarifa. Kakor se vidi, delo naše delegacije hitro napreduje, k temu je gotovo pripomoglo tudi dejstvo, da se je pri sestavi delegacije malo bolj oziralo na strokovno znanje kot na strankarsko pripadnost. Upajmo, da je naša delegacija v polni meri upoštevala interese našega gospodarstva.

Znatno povišanje cen mehkega lesa v Češkoslovaški. V zadnjih dnevih so se cene mehkega lesa v Češkoslovaški znatno dvignile in sicer do 20 odstotkov. To nenadno zvišanje cen so povzročili različni momenti. Poleg živahnejšega povpraševanja je upoštevati težkoče romunskega izvoza, ki so nastale vsled zboljšanja romunske valute in povišanja romunskih izvoznih dajatev za les. Tudi izvoz skandinavskih dežel je vsled ponavljajočih se štrajkov tamošnjih lesnih delavcev zelo otežkočen. V krogih češkoslovaških lesnih eksporterjev se pričakuje nadaljnje dviganje lesnih cen. Pričakovati je, da se bo tudi situacija na našem lesnem trgu znatno zboljšala.

Češkoslovaška **trgovinska bilanca** se je v mesecu avgustu znatno zboljšala; izvoz je zelo prekoračil lanskoletni izvoz v avgustu. Vsled znatno zmanjšanega izvoza je aktivnost trgovinske bilance v tem mesecu dosegla 443 milijonov Kč. To zboljšanje je v zvezi z posledicami gospodarske krize in daje upanje na skorajšnjo zboljšanje gospodarskega stanja v Češkoslovaški. Tudi v Nemčiji se je spomladi, ko je kriza dosegla najnižjo točko, nagloma dvignil izvoz in povzročil veliko aktivnost trgovinske bilance.

Borza

Dne 28. septembra 1926.

DENAR.

Zagreb. Berlin 13.47—13.50 (13.473—13.503), Italija 215.24—217.24 (206.75—208.75), London 274.40—275.20 (274.40—275.20), Newyork 56.436—56.636 (56.45—56.65), Pariz 155—157 (160—162), Praga 167.40—168.40 (167.40—168.40), Dunaj 7.967—7.997 (7.965—7.995), Curih 10.9275—10.9575 (10.9275—10.9575).

Curih. Belgrad 9.1425 (9.145), Budimpešta 72.50 (72.50), Berlin 123.25 (123.25), Italija 19.80 (19.05), London 25.1075 (25.11375), Newyork 517.50 (517.50), Pariz 14.69 (14.325), Praga 15.325 (15.32), Dunaj 73 (73), Amsterdam 207.30 (207.30).

Dunaj. Devize: Belgrad 11.49—53, Kodanj 187.80—188.20, London 34.31—41, Milan 27.08—18, Newyork 707—709.50, Pariz 19.86—98, Varšava 178.15—65. Valute: dolarji 704—708, angleški funt 34.26—42, francoski frank 19.92—20.08, lira 27—27.16, dinar 12.47—53, češkoslovaška krona 20.90—21.02.

Prage. (Radi praznika borza ni poslovala.)

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7% invest. posoj. 72—73, vojna odškodnina 306 den, zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 192—195, zaklj. 195, Lj. kreditna 160—165, Merkantilna 92—97, Praštediona 865—868, Kred. zavod 165—175, Strojne 112 bl., Trbovlje 285—300, Vevče 104 den., Stavbna 55—65, Šešir 104 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 71.25—72, agrari 42.50 bl., vojna odškodnina 307—307.50, kasa 307—307.75, Hrv. esk. 100—101, Kred. 100—102, Hipobanka 55—56, Jugobanka 91.50—92, Praštediona 865—867.50, Ljubelj. kreditna 165 zaklj., Srpska 130 den., Eksploatacija 10 bl., Gutmann 220 den., Slavex 105—115, Slavonija 30—31.50, Trbovlje 290—310, Vevče 102—115.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 822.000, Živno 702.000, Alpine 361.500, Kranjska industrijska 456.000, Trbovlje 400.000, Hrv. esk. 145.000, Lilykam 125.500, Slavex 45.000, Slavonija 36.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Deske 24 mm, III., od 18 naprej, fco meja 425 den., trami merkantilni od 8-10—19-24, od 2½—11 m, po kupčevi noti, fco v. meja 270 den., bukova drva, suha, meterska, zdrava, fco vag. meja 21 den., bukovi plohi I., II., III., monte, 60 mm, 80 mm, od 2 m naprej, fco vag. meja 1 vag. 460—460, zaklj. 460, hrastova drva, suha, fco naklad. post. 17 den., hrastovi plohi 90, 100, 110, 120 mm, od 2.50 m naprej, fco naklad. post.

Žito in poljski pridelki: Pšenica nova, fco naklad. post. 265 bl., koruza, fco vag. nakladalna postaja 168 bl., rž domača, fco nakladalna postaja 215 bl., oves novi, fco nakl. post. 155 bl., fižol beli novi, fco vag. nakl. post. 170 bl., krompir rani, fco vag. slov. post. 90 bl., laneno seme, fco Ljubljana 380 den., laneno seme Podravina, fco Ljubljana 370 den., seno sladko, stisnjeno, fco vag. slov post. 100 bl.

Pridobivajte novih naročnikov!

Sir H. Rider Haggard: 5

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

Moj stari oče je bil zelo veren, skoraj do praznovernosti, ker je imel samo enega sina, se utegne čudno videti, da je vseeno imel to vročo željo, da bi njegov sin postal duhovnik. Moj oče pa je imel malo nagnenja do duhovskega stanu in samostanskega življenja in moj stari oče ga je skušal mnogokrat pregovoriti, včasih z besedami in vzgledi, drugikrat pa tudi z debelo palico, ki še sedaj visi nad kaminom v manjši družabni sobi. Konec vsega je bil, da je bil fant poslan v tukajšnji samostan, kjer je bilo njegovo vedenje tako, da je konec leta prijor prosil njegove starše, naj ga vzamejo domov in ga dajo šolat za kak posvetni stan. Moj oče, tako je dejal prior, ni samo delal pohujšanja s svojimi dejanji, ker se je ponoči izmuzal iz samostana in obiskoval pivnice in druge beznice, ampak je bil tudi tako hudoben grešnik, da se ni pomišljal dvomiti celo o osnovnih naukih Cerkve in se norčevati iz njih, trdeč, da ni nič svetega v podobi Device Marije, ki je stala ob prižnici, in da je celo zamižal med molitvijo vpričo vseh zbranih, ko je duhovnik povzdigoval sveto hostijo. »Zavoljo tega,« je dejal prior, »vas prosim, da vzamete svojega sina domov in mu najdete kako drugo pot do cilja, katera pa ne vodi skozi vrata našega samostana.«

Ko je stari oče slišal te besede, ga je popadla taka jeza, da bi ga bila malone kap zadela; ko se je zopet opomogel, se je spomnil na palico in je hotel sina našeškati. Moj oče, ki je bil takrat devetnajst let star in jako močan fant, pa mu jo je izvil iz roke in jo zalučal dobrih petdeset korakov daleč rekoč, da ne pusti nobenemu človeku, da bi se ga dotaknil, in najsi bi bil stokrat njegov oče. Nato je odšel in pustil starega očeta in priorja, ki sta se debelo gledala.

No, da okrajšam dolgo zgodbo, konec vse zadeve je bil sledeči. Stari oče in prijor sta oba bila mnenja, da je pravi vzrok trdovratnosti mojega očeta ljubezen; zagledal se je bil v neko dekle nizkega stanu, zalo hčer nekega mlinarja. Morebiti je bilo nekaj resnice na tem, mogoče pa tudi ne. Je pa tudi brez pomena, zavoljo tega, ker se je dekle poročilo z nekim mesarjem in je umrla pred leti v lepi starosti petindevetdeset let. Pa najsi je bilo tisto res ali ne, moj stari oče je verjel, da je bilo tako, in ker je vedel, da je odsotnost najboljši lek za ljubezen, je zasnoval s prijorjem poseben načrt; sklenil je poslati mojega očeta v nek samostan v Savilji na Španskem, v katerem je bil prijorjev brat opat, da tam pozabi na mlinarjevo hčer in vse ostale posvetne reči.

Ko je stari oče obvestil mojega očeta o svojem načrtu, je bil le-ta popolnoma zadovoljen; bil je pogumen mladenič, ki je hrepenel, da bi videl svet, ampak ne iz samostanskega okna. Konec vsega je bil, da je odpotoval v tujino v varstvu nekoliko španskih menihov, ki so bili potovali skozi naše kraje na romanje k svetišču Naše Ljube Gospe v Walsinghamu.

Stari oče je baje jokal, ko se je poslovil od sina; čutil je, da ga ne bo več videl. Vzlic temu je bila njegova vera tako močna, da ga je vzlic temu poslal na tako dolgo pot. Žrtvovati je hotel svojega sina kakor Abraham Izaka. Dasi pa je bil moj oče navidezno zadovoljen s tem, kakor je bil Izak, v svojem srcu ni bil za to reč; skratka, imel je že svoje načrte, kakor mi je sam pozneje pravil.

Tako se je prigodilo, da je poldrugo leto potem, ko je bil odpotoval z doma, dospelo od opata seviljskega samostana pismo na prijorja bungayskega samostana, v katerem mu sporoča, da je bil moj oče pobegnil iz samostana in ni zapustil za seboj nobenega sledu, kam bi bil šel.

Minuli ste zopet dve leti in prišle so druge vesti; mojega očeta so bili baje prijeli, ker je kot tujec ne vem kaj vse zagrešil, ga postavili pred sodišče in celo mučili do smrti. Ko je stari oče čul to vest, se je zjokal in je obžaloval, da je bil poslal svojega edinega sina v daljno tujino. Vendar še ni verjel, da bi bil moj oče v resnici mrtev; še zadnji dan svojega življenja, dve leti pozneje, je govoril o njem, kakor da bi bil živ, in je pustil zanj pisanja glede posestva, ki je sedaj bilo njegovo.

Naposled se je izkazalo, da njegovo mnenje ni bilo brez temelja; kake tri leta po smrti starega ni namreč neki dan stopil v Yarmouthu na suho nikdo drugi kot moj oče, ki je bil v celem osem let z doma. Ni pa prišel sam; seboj je pripeljal mlado, jako ljubeznivo ženo, ki je bila pozneje moja mati. Bila je Španka iz plemenite rodovine; rojena je bila v Sevilji in njeno prvo ime je bilo dona Luiza de Garcia.

Kaj je bil moj oče doživel v teh osmih letih, ko je bil po svetu, ne morem z gotovostjo povedati, ker je prav malo govoril o tem; vseeno pa se moram dotakniti nekaterih njegovih doživljajev. Toliko vem za gotovo, da so ga krute španske oblasti v resnici trpinčile. Ko sem se nekoč kot majhen fant kopal ž njim v reki, sem opazil na njegovih prsih in rokah velike bele brazgotine in ga vprašal, kaj pomenijo. Dobro se spominjam, kako se je ob teh mojih besedah prikazalo na njegovem dobrem prijaznem obrazu silno sovraštvo in kako je odgovoril na moje vprašanje, govoreč bolj sam pri sebi kot meni.

»Zlodeji,« je rekel, »pravi peklenski zlodeji so to naredili. Poslušaj me Tom, sin moj; tam daleč je neka dežela, ki se ji pravi Španska, kjer je bila rojena tvoja mati in kjer žive tisti peklenski zlodeji, ki mučijo ljudi. V roke teh zlodejev me je izročil človek, o katerem pravim, da je zlodej vseh zlodjev, dasi je tri leta mlajši od mene: klešče in razbeljeno železo teh zlodjev je zapustilo te brazgotine na meni. Vendar sem jim ušel po zaslugi tvoje matere — ampak take zgodbe niso za majhne fante. Ti si napol Španec, Tom, tvoja polt, tvoje oči spričujejo o tem; ampak dobro si zapomni, Tom, najsi bodo tvoja polt in tvoje oči kakršnekoli, tvoje srce ostani angleško, Tom. Ne daj, da bi v tvoje angleško srce prišlo kako tuje zlodejstvo. Sovraži vse Špance razen svoje matere in čuvaj se, da ne bo njena kri v tebi obvladala moje.«

Priporočamo LJUDSKO KNJIŽNICO (Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani): 19. zv. J. O. Curwood, Kazan, volčji pes. Kanadski roman 18 Din, vezan 30 Din. — 20. zv. Ed. About, Kralj gora. 18 Din, vezan 30 Din. — 21. zv. H. R. Haggard, Jutranja zvezda. 30 Din, vez. 40 Din. — 22. zv. Otroka kapitana Granta. Popotovanje okoli sveta. Roman v treh delih. 48 Din, vez. 58 Din.

Sport

Tekma psov ptičarjev se vrši 3. mogoče tudi 4. oktobra t. l. Kdor še ni prijavil svojega psa, naj to stori čimpreje ,ker poteče prijavni rok z dnem 30. sept. V soboto dne 2. oktobra zvečer ob 8. uri bo pozdravni večer v »Ljubljanskem dvoru«. Dne 3. oktobra zjutraj ob 7. uri je zbirališče na restavracijskem vrtu glavnega kolodvora, tam se vrši smotra psov, nato pa odhod v lovišče občine Ježica. Kosilo bo pri »Ruskem carju«, zvečer pa prijateljski sestanek ev. zaključek v »Ljubljanskem dvoru«.

SPORTNA NEDELJA.

Preteklo nedeljo so razvili v Ljubljani posebno veliko delavnost nogometni klubi. V javnih tekmah je nastopilo 19 moštev, poleg tega sta se vršili v Ljubljani 2 hazenski tekmi. Prinašamo za danes samo rezultate:

Prvenstvene nogometne tekme v I. razredu: Sslovan: Hermes 3: 0; rezervni moštvi 2: 3 — Primorje: Jadran 8: 1, rezervni moštvi 8: 0 — V II. razredu: Slavija: Reka 2: 1 — Panonija: Svoboda 7: 2. — Prijateljske tekme: Mladika: Svoboda (Moste) 3: 2; Krakovo rez.: Panonija rez 2:0; Ilirija rez.: Krakovo 15: 1.

V Mariboru je igral Rapid z ljubljansko Ilirijo, kateri je podlegel z 2: 6.

V Zagrebu je zmagal Gradjanski ŠK v prijateljski tekmi nad Hrvatskim akademskim ŠK (HAŠKom) z 2: 0.

V Belgradu je Beogr. SK premagal Jugoslavijo s 3: 1.

Prvenstvena hazenska tekma med Ilirijo in Primorjem je končala z 9: 2 za Ilirijo, izid prv. tekme rezervnih družin se glasi 6: 1 za Primorje.

Redna glavna skupščina Jugosl. nogometnega saveza se je vršila v nedeljo v Zagrebu. Izvoljen je bil nov upravni odbor, predsednikom D. Vučković (Derby, Zagreb), podpredsednikoma inž. Glišić (Belgrad), Krčelić (Zagreb) in dr. Demarki, za I. tajnika vnovič Jos. Riboli, od ljubljanskih klubov je v novi upravi zastopana samo Ilirija z g. Vodiškom. Skupščina je sklenila nekatere važne spremembe pravil ,važne predvsem za podzveze, in določila nov način tekmovanja za prvenstvo države. Sedmim prvakom podzvez, ki so doslej tekmovali za prvenstvo države, se priključita v bodoče še na drugem mestu stoječa kluba Zagreba in Belgrada. Prvo kolo se odigra tudi v bodoče po pokalnem sistemu, nadaljnje tekme pa po sistemu na točke, kakor naše podzvezne tekme.

ZNAKI NA AVTOMOBILIH.

V označanju držav je spet nekaj sprememb. Napisne tablice so ovalne, 30 cm široke in 18 cm visoke. Amerika ima označbo US, Nemčija D, Avstrija A, Belgija B, Brazilija BR, Velika Britanija GB, Bolgarija BG, Kitajska RC, Danska DK, Egipet ET, Španija E, Finska SF, Francija, Algerija in Tunezija F, Grška GR, Ogrska H, Italija I, Latvija LR, Litva LT, Luksemburška L, Maroko MA, Mehiko MEX, Norveška N, Holandska NL, Perzija PR, Poljska PL, Portugalska P, Romunija RM, Jugoslavija SHS (doslej SB = Srbija), Siam SM, Švedska S, Švica SH, Češkoslovaška CK, Turčija TR, Zveza Sovjetskih republik SU.

DOSEDANJI SVETOVNI MOJSTRI V BOKSANJU.

V nedeljo smo rekli, da bomo priobčili seznam dosedanjih svetovnih mojstrov v boksanju. Tale je:

1892: Corbett premaga Sullivana v 21 rundah.
1894: Corbett premaga Mitchella v 3 rundah.
1896: Fitzsimmons premaga Maherja v 1. rundi (1 min. 35 sek.).
1897: Fitzsimmons premaga Corbetta v 14 rundah.
1899: Jeffries premaga Fitzimmonsa v 11 rundah.
1902: Jeffries premaga Fitzimmonsa v 8 rundah.
1903: Jeffries premaga Corbetta v 10 rundah.
1904: Jeffries premaga Monroeja v 2 rundah.
1095: O' Brien premaga Fitzimmonsa v 13 rundah.
1906: Burns premaga Harta v 20 rundah.
1907: Burns premaga Squiresa v 1 rundi.
1907: Burns premaga Moira v 10 rundah.
1908: Johnson premaga Ketchella v 12 rundah.
1910: Johnson premaga Jeffriesa v 15 rundah.
1912: Johnson premaga Flynna v 9 rundah.
1914: Johnson premaga Morana v 20 rundah.
1915: Willard premaga Johnsona v 26 rundah.
1919: Dempsey premaga Willarda v 3 rundah.
1920: Dempsey premaga Brennaua v 12 rundah.
1921: Dempsey premaga Carpentiera v 4 rundah.
1923: Dempsey premaga Firpoja v 2 rundah.
1926: Tunney premaga Dempseya v 10 rundah.

K tabeli pripomnimo tole: Brez dvoma najuspešnejši in najboljši bokser je bil Jeffries. Ko ni mogel dobiti nobenega nasprotnika več, je oddal svetovno prvenstvo Burusu; ko je Johnson Burusa potolkel, so zvlekli Jeffriesa na dan, popolnoma nepripravljenega, brez treninga, zamaščenega. Tri mesece je treniral, več kot preveč, in ves svet se je čudil, da je v boju z Johnsonom še toliko rund zdržal. Zmaga orjaškega Willarda nad Johnsonom nibila prav nič učinkovita, Johnson je v 26. rundi odnehal, ni bil k. o.

V boju Dempseya proti Carpentieru je bilo dohodkov 1,600.000 dolarjev; Dempsey jih je dobil 300.000, Carpentier 200.000, Johnson-Joffries 271 tisoč dolarjev, Jeffries 117.000, Johnson 120.000 (v dohodkih teh dveh so vračunjeni tudi filmi, boj sam je nesel Jeffriesu 50.000, Johnsonu pa 70.000 dolarjev). Borba Willarda proti Johnsonu je nesla samo 68.000 dolarjev. Kakor vsekaže, je največ nesel boj Dempsey-Tunney, čeprav je kupna moč dolarja danes za polovico pod predvojno.

ODREZAVI BOROTRA.

Kakor vemo so se Francozi v Ameriki izborno odrezali. Da je tudi njih pričujočnost duha gibčna kot raket, nam povesta dve anekdoti o Borotri.

V mednarodni zvezi tenisa so se letos v spomladi zelo prepirali, ali naj sprejmejo tudi Nemce ali ne. Francoski zastopnik Borotra je bil za to, da jih sprejmejo, angleški zastopnik, neki lord, je bil pa proti. Dejal je, da se morajo Nemci najprvo še spokoriti in biti sprejeti v Zvezo narodov. Tedaj reče Borotra: »Mi Francozi se nemških igravcev nič ne bojimo, ali se jih morda vi?« Vseeno je pa lord zmagal, in Nemci niso bili sprejeti. Sedaj je Nemčija sprejeta v Zvezo narodov, in je lordu morda žal, da je stavil omenjeni predlog.

Letos v Wimbledonu. Star angleški sodnik misli, da je Čeh Jan Koželuh prikrit Nemec; v tekmi med Borotro in Koželuhom sodi zmeraj v prilog Borotri in mu razločno govori; vsako opombo Koželuhu pa samo mrmra in še to v taki angleščini, da ga niti Angleži ne razumejo. Borotra vse razsodbe, ki so njemu v prilog, odločno odkloni; ko sodnik Koželuhu spet nekaj nerazumljivega pripoveduje, mu reče Borotra: »Ti ne razumeti starega gospoda, Jan, ti imeti še dve žogi!« Seveda se je vse smejalo. Borotra je pokazal onega pravega sportnega duha, ki so ga, kakor se vidi, Angleži izgubili, odkar si ne morejo več rezervirati vseh zmag.

Izpred sodišča

Žrtev deložacije. Ponesrečeni, za marsikoga usodni stanovanjski zakon je pritiral danes zopet eno žrtev na obtožno klop deželnega kazenskega sodišča. V Gorupovi ulici je bil deložiran iz stanovanja v tretjem nadstropju hiše št. 3 neki trgovski potnik iz Ljubljane. Mož je stanoval s svojo družinico že čez dvajset let v tem stanovanju in ni čuda, da ga je prisilna deložacija radi tega še toliko hujše zadela. Deložacijska komisija je prišla že dopoldne k njemu, toda vsled odpora obtoženca se deložacija ni mogla izvršiti. Prišli so nato popoldne v spremstvu treh stražnikov. Ko je mož uvidel, da mu ne pomaga nič, je postal naravnost divji in besen. Bil je namreč pri tem tudi še toliko nepreviden, da je šel in se je že dopoldne na jezo napil. Ko je prišla komisija v njegovo stanovanje, je začel mož razsajati in je kričal na stražnike, katere je pri tem tudi suval z nogo, da stražniki podpirajo krivico, veliki župan pa da se vlači po Belgradu, mesto da bi skrbel za stanovanjske zadeve v Ljubljani. Pri tem je pograbil razjarjeni mož svojega triletnega otroka in ga je pomolil skozi okno tretjega nadstropja ter zagrozil komisiji, da ga spusti, kakor hitro začno z deložacijo, na cesto. Končno so stražniki razjarjenega moža ukrotili in so ga odnesli na cesto, od koder so ga prepeljali v bolnico. Tam so ugotovili, da je mož res precej razburljiv in da je vplival nanj še alkohol, radi česar se je pojavil srčni napad. Tako se je mož tudi zagovarjal. Državni pravdnik je priznal razburjenje, toda veliko je po njegovem mnenju mož tudi simuliral, da si že vnaprej zagotovi zagovor. Zagovornik pa je poudarjal, da lahko vsak, kdor ima posla s slanovanjskimi zadevami, opaža vedno silno zavist, sovraštvo, razburjenje, jezo in sploh vse slabe nagibe, ki se pojavljajo pri takih prilikah. Stanovanje je glavna zaslomba družinskega življenja in mož je stanoval v tem stanovanju že 20 let. — Obtoženec, vidno razburjen: »Po krivici so me ven vrgli!« — Umevno je, da se je radi deložacije razgibalo njegovo duševno življenje. Mož je zašel v silni afekt kar kažejo vsa njegova dejanja in njegovo razburjenje, ki se je stopnjevalo tako visoko, da so morali rabiti končno celo prisilni jopič, da so ga ukrotili. Na podlagi tega zagovora pa je senat razpravo preložil in sicer v svrho preiskave njegovega duševnega stanja.

Portlandcement

Časopisna vest, da s 1. oktobrom t. l. ustavimo brat, je brez našega znanja prišla v javnost. — Sporočamo vsem našim cenj. naročnikom, da imamo **večje množine Ia. Portland-cementa na razpolago,** tako, da lahko vsako naročilo v teku 24 ur izvršimo.

Ravnateljstvo »ZAGORKE« d. d. tovarna cementa — Zidani most.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 28. septembra 1926. Višina barometra 308·8 m

Opazovanja kraj	čas	Barometer	Toplota v C°	Rel. vlaga v %	Veter in brzina v m	Oblačnost 0—10	Vrsta padavin ob opazovanju	Vrsta padavin v mm do 7h	Najvišja temp.	Najnižja temp.
	7	764·8	11·1	90	N 2	10	dež	15·3	13·8	9·7
	8	764·5	10·9	90	NE 2	10				
Ljubljana (dvorec)	14	765·3	10·2	89	NE 2	10	dež			
	19	766·0	9·9	85	NE 1	10	dež			
	21	766·0	9·7	85	W 1	10				
Maribor		765·8	9·0	96	W 2	10	dež	79	17	9
Zagreb		765·2	11·0	96	mirno	10	dež	26	21	11
Belgrad	8	764·7	14·0	85	NW 1	10		—	27	13
Sarajevo		762·1	20·0	63	E 1	8		—	29	14
Skoplje		765·3	17·0	72	mirno	6		67	26	12
Dubrovnik	7	762·8	23·0	74	S 3	2		30	30	10
Split		761·1	21·0	73	SE 7	4		—	24	21
Praga		754·4	6·0	—	mirno	0		—	16	6

Barometer je reduciran na morsko gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Dunajska vremenska napoved za 29. septembra: slabo vreme, ki se bo polagoma začelo obračati na boljše.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1·50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 5 ali 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko. Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

KDOR RABI OBLEKO,

RAGLANE in ostala oblačila res iz dobrega blaga, kupi NAJPOVOLJNEJE pri nas. — Izredno velika zaloga in posebne cene za šoloobvezne. Detajlna trgovina KONFEKCIJSKE TOVARNE

Fran Derenda & Cie., Ljubljana.

Učenko

sprejmem v trgovino z mešanim blagom na deželi; hrana in stanovanje v hiši. Biti mora dobra računarica. — Ponudbe je poslati do 5. okt. na upravo lista pod značko »Močna 14 do 15 let«.

Več pečarskih **POMOČNIKOV**

za montažo kakor tudi za formacijo peči v tovarni se išče za takojšnji nastop. — Ponudbe naj se pošljejo upravi pod: 6595.

TRG. POMOČNIKA

krepkega, mešane stroke

in UČENCA

sprejme Nabavljalna zadruga drž. uslužbencev v Mariboru. — Osebne predstave v pisarni — Stolna ul. 5/I., popoldne.

Gospod se sprejme kot **SOSTANOVALEC**

z vso oskrbo. Ambrožev trg št. 1, gostilna. 6500

Sprejme se zanesljiv in dobro izurjen poljedelski

pristav ali **šafar**

samski, v vseh poljedelskih panogah izurjen, za posestvo Brandhof (Scherbaum) pri Mariboru. - Ponudbe na tvrdko K. Scherbaum in sinovi, Maribor. 6562

Poravnajte naročnino!

Album

modernega POHIŠTVA

proti predplačilu 20 Din razpošiljata ERMAN & ARHAR, mizarstvo, Šent Vid nad Ljubljano. 6398

VELIKO

meblir. sobo

oddam s pogojem odkupa pohištva — in eno veliko prazno. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod šifro: Soba.

Inserirajte v ‚Slovencu'!

MIZO za odrezavanje opeke (Abschneidtisch) iščem za opeko bober in zarezno (Biber & Strangfalz), v dobrem stanju. Ponudbe pod šifro »J. E. 4888« na »JUGOMOSSE« — ZAGREB, Gajeva 1. 6652

SOBO (opremljeno), oddam boljši gospodični. — Poizve se Kolodvorska ulica 34, pritličje, levo. 6645

KLAVIRJI!

Steinway, Hölzl in Heitzmann, Förster, so svetovne prve znamke in jih dobite samo v zalogi izvedenca bivš. uč. Glasb. Matice Alfonza Breznika, Ljubljana, Mestni trg 3. Prodaja na obroke! Posojevalnica! 6127

DELNICE

Jadransko-Podunavske banke kupujem

M. PAVKOVIĆ

Zagreb — Vodnikova 8.

Štampilje

S. PETAN, Maribor. Nasproti glav. kolodvora.

Vsakovrstno **zlato kupuje**

po najvišjih cenah Cerne, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica štev. 3

STRUŽNICA

na nožni pogon in

VRTALNI STROJ

ceno naprodaj. Naslov v upravi lista pod št. 6559.

Najnovejša iznajdba!

Brez kvarenja blaga kemično snaženje in vsako vrstno barvanje oblek

ANTON BOC, Ljubljana

Selenburgova ul. 6. I, Glince-Vič 48

Zlato

SREBRNE KRONE

kupuje F. ČUDEN, Ljubljana, Prešernova ulica 1.

Fižol vse vrste kupuje Sever & Komp., Ljubljana, skladišče Gosposvetska cesta 5.

TROBENTE

vse blehinštrumente, ter lovske rogove hitro in precizno popravlja in preglašuje

ALFONZ BREZNIK

Ljubljana Mestni trg štev. 3 (poleg magistr.)

Stari inštrumenti se vzamejo v zameno ali pa kupijo.

Volno in bombaž

za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela dobite po najnižjih cenah v veliki izberi pri Karlu PRELOGU — Ljubljana, Stari trg štev. 12 — in Židovska ulica štev. 4.

KNJIGOVEZNICA K. T. D.

črtalnica in tvornica poslovnih knjig v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6/II

priporoča

svojo stalno veliko zalogo mnogovrstnih salda-konti, štrac, journalov i. t. d. lastnega izdelka.

Vstopnice za razne prireditve, blagajniške bloke i. t. d.

Nagrobne križe

(železne) in svetilke in dr. tozadevne potrebščine, jako lepe, kupite po zelo nizki ceni pri IVAN KARAŽIJA, železnina, Maribor, Aleksandrova c. 42.

Od usi do usi gre govorica, kar tudi prava je **resnica,** da manufakturno blago po ceni dobim edino le pri

Valentin Hladin

Celje, zraven nemške cerkve.

Svetovna tehnična tvrdka

išče za Slovenijo, s sedežem v Ljubljani, samostojnega

rajonskega zastopnika,

ki bi bil podrejen podružnici v Zagrebu. Razpečava se moderni, dobro idoči predmet po zastopnikih, ki so podvrženi rajonskemu zastopniku. — Prosilci, ki so dobri organizatorji in bi se izključno bavili samo s tem poslom, naj stavijo svoje ponudbe v nemškem jeziku na upravo »Slovenca« pod: »Rajonski zastopnik«.

OBČINSKI ODBOR DRAGA pri VIŠNJIGORI naznanja žalostno vest, da je dne 28 t. m. umrl njen večletni odbornik in obč. svetovalec, gospod

Martin Zupančič

Pogreb se bo vršil v četrtek 30. t. m. ob pol 9 dopoldne. Pokojniku bodi ohranjen časten spomin!

Draga pri Višnji gori, 28. sept. 1926.

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja ob smrti naše ljubljene, nepozabne matere, stare matere, sestre in tašče, gospe

Matilde Seemann

za darovano krasno cvetje, kakor tudi za časčeče spremstvo na njeni zadnji poti, se vsem prisrčno zahvaljujemo.

Globoko žalujoči rodbini:
SEEMANN — TRUDEN.

Špecerijska veleigrovina v Ljubljani sprejme

starejšo moč,

ki je zmožna vseh pisarniških del. Reflektira se le na gospode, ki so že sodelovali v sličnem podjetju. — Istotam se sprejme TRGOVSKI POTNIK-začetnik. Znanje nemščine in lini nastop — pogoj. Pismene ponudbe na upravništvo »Slovenca« pod šifro: »PROKURIST« štev. 6641.

Sedmi natis velike izdaje

Slovenska kuharica

Priredila S. M. Felicita Kalinšek

Vsestransko spopolnjena izdaja z mnogimi slikami v besedilu in 33 umetniškimi prilogami v naravnih barvah (193 barvanih slik). Elegantno vezana 160 Din.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karol Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Tersegla.